

גליון עה
אייר - סיון
שנת ה'תשפ"ד

דעת תורה בנושאי ארץ הקודש ת"ו

קדושת ציון

התאחדות החרדים לדרישת ציון על טהרת הקודש

מלחמה
4 על כל
כביש!
שיחה עם
מרן הגאון רבי
דב הכהן קוק
שליט"א

11 ויתבוננו
חסדי ה'
דכריהם של
גדולי ישראל
אודות הנסים
במלחמות
בארץ ישראל

ואם
לא יחפץ
לגאלך
16
ובעז יוליד
את... דוד

3 מכתבי
הרבנים

הועידה הארצית השביעית

יום חמישי
ליל ראש חודש
סיון תשפ"ד

כנס חיזוק תפילה והודאה
הודאה על העבר ובקשה על העתיד

דורשי ציון הפועלים עם א-ל ואהבי ציון חבריהם
הנמנים עמם לדבר מצוה - באים לחזק ולהתחזק יחדיו!

כולם מוזמנים!

חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי א-להינו

מבקשים על העתיד

פן תחינו ותקימנו
ותאסוף גליותינו
להצרות קדשה

מזבח חדש בציון תכין
ועולת ראש חדש
ועלה עליו
ושעירי עזים נעשה ברצון
ובעבודת בית המקדש
נשמח כלנו
ובשירי דוד עבדך
הנשמעים בעירך
האמורים לפני מזבחתך

אהבת עולם תביא להם
וברית אבות לבנים תזכור
והביאנו לציון עירך ברנה
ולירושלים בית מקדשך
בשמחת עולם

מודים על העבר

הדו לה' כי טוב
כי לעולם חסדו
יאמרו גאולי ה'
אשר גאלם מיד צר
ומאצות קבצם
ממזרח וממערב
מצפון ומים

ברכות והודאות
לשמך הגדול והקדוש
על שהחייתנו וקימתנו

"המנסיה בעבד התקיימו בוד"ל בארץ העמים, ובנסיה זו מתקיימת בארצנו הקדושה, כשאנו סמוכים לשכינה הקדושה, בירושלים, בקרבת המקום שממנו לא זזה שכינה מעולם... ולקורבה זו אל מקום שכינת א-ל - יש בוודאי השפעה מרובה עלינו... אנו מאמינים שכינוס זה השרוי כ"ב קרוב אל השכינה, יורח עליו אודה של ירושלים, וזכה להצלחה מרובה בכל ריונו, ועד יותר ביחולשתו שתצאנה מכה אל הפועל" (מתוך דברי וזאת רבי חזקאל אברבנאל וצוקל, במסגרת הנדולה של אגודת ישראל הירושלים תשכ"ד, מלך כיפר ח"ב עמ' 78)

מחכים לכם במרכז דוידסון, סמוך לכותל המערבי!
יום חמישי בערב, ליל ראש חודש סיון, החל מ-18:30 • עזרת נשים פתוחה • בנערינו ובזקנינו נלך!

אגודת קדושת ציון פועלת להעמיק את תודעת המרכזיות של ארץ ישראל
ביהדות, במקום שנתנהל בו כאומה שלמה הפועלת על פי תורת ה'
לשמר הקיף ולעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם

תוכן המאמרים:

- 17 המשך סדרת 'מחזה ישעיהו' ירושת הארץ ושגשוגה על רקע מפלת מצרים הרב חיים דוידוביץ'
- 19 הרהורים על העובר עלינו בימים אלו הרב בצלאל גנז
- 20 נבואה שהתגשמה הרב חיים לנדו
- 22 בעקבות הספר הקדוש 'אם הבנים שמחה' חלק ט"ו ליקט: הרב בצלאל גנז
- 24 קו ירוק מחדש חדשים הרב חיים מאיר אינהורן
- 26 רשמים נשגבים מטיול אגודת 'קדושת ציון' בנחל צרדה
- 28 רוצים אותנו בבית! ראיון עם הרב אהרן שמעדרה שליט"א
- 31 אלכה ואשובה מדור בית המדרש

- 2 דבר העורך
- 3 מכתבי תמיכה וברכה
- 4 שיחה עם מרן הגאון רבי דב הכהן קוק שליט"א

דעת תורה

6 חלק א'

- מסודר לפי ימי השנה י' סיון - מרן ראש הישיבה הגאון רבי ירחמיאל גרשון אדלשטיין זצוק"ל י"ח סיון - מרן המשגיח הגאון הצדיק רבי ירוחם הלוי ליבוביץ ממיר זצוק"ל
- 10 חלק ב' - הנסים במלחמות בארץ ישראל דבריהם של גדולי ישראל
- 14 חרות יהודית כבסיס לחרות מדינית ולשחרור מהחנף האמריקאי הרב יהודה אפשטיין - יו"ד האגודה
- 16 המחמיץ האלמוני הרב משה מזלוביצקי

גליון 78
אייר-סיון
תשפ"ד
תמונת השער:
הכותל הדרומי

מו"ל: עמותת 'קדושת ציון'

יו"ר ועורך ראשי: הרב יהודה אפשטיין
עורך תוכן ועורך אחראי: הרב יואל ברמן
עריכה לשונית: הרב יהודה אפשטיין
עורך משנה: הרב פסח הלפרין

ציילומים: ארכיון האגודה, אוספי המרואיינים, ויקיפדיה, איור מאת ר' יהושע ויסמן.

עיצוב ועימוד:

קליין זק7305@gmail.com

ועדת ביקורת

דוא"ל: ph@kedushastzion.org

מחלקת הפצה

דוא"ל: hafatza@kedushastzion.org

להרשמה לקבלת הגליונות בדוא"ל,

ולשאלות בכל ענין:

office@kedushastzion.org

079-6073701 שלוחה 9

077-3181693

מודפס באלפי עותקים, ומופץ בריכוזים החרדיים ברחבי ארץ ישראל ובח"ל.

אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומות.

התאחדות החרדים לירישת ציון
על טהרת הקודש

קוראים, תומכים וחברים יקרים!

כמדי שנה, עם התקרב הימים הנפלאים בהם הושיע ה' את עמו בשנת תשכ"ז, התרגשות ואוזות בקרב דורשי ציון על טהרת הקודש לקראת הועידה הארצית של אגודת 'קדושת ציון'. הועידה מקפלת בתוכה הן את ההודאה על העבר והן את התפילה, הצפייה והתודעה של חיוב העשייה בהווה ובעתיד, כדי שנהיה ראויים לאותם נסים ונכונן את מלכות ה' בארצנו השלמה על אדני התורה והיראה.

אירוע כזה - שעד לפני שנים ספורות היה בגדר חלום רחוק - הפך למוקד המרכזי של דורשי ציון מכל העדות והחוגים, מכל הגילאים והסגנונות, כאשר המכנה המשותף לכולם הוא הלב הבווער לקרבת ה' בצורתה המקורית, כפי שהתוותה תורתנו הקדושה, אשר חפצה באומה שלמה העומדת לפני בוראה על אדמתה, מתקדשת ומטהרת לפניו, וגולת הכותרת - השבת העבודה למקומה, כינון ארמונו של מלך והקמת השכינה מעפרה.

השנה, עם ישראל נמצא במצב מיוחד ולא קל, והדבר נתן אותותיו גם על האפשרויות שעמדו בפנינו לקראת הועידה. מצב המלחמה לא אפשר להתארגן כבכל שנה לנוכח אי-הוודאות, וגם תוכן האירוע מחייב לקחת בחשבון את האווירה השוררת בציבור, שאינה אוירה של חדוה כבכל שנה.

מאידך, המסרים שנאמרו בוועידות הקודמות, ואשר הועלו שוב ושוב מעל גבי גליון זה, מקבלים משנה תוקף השנה, ורבים מבינים יותר מאי-פעם, כי היסודות אותם משמיעה אגודת 'קדושת ציון' הם כורח המציאות, וככל שיהפכו לנחלת הכלל - כך יגדל הסיכוי להציל את עמנו מהאסון אליו הוא מובל בידי מנהיגים, אשר לא ידעו את ה' כא-להי ההיסטוריה, ובמקרה הטוב יודעים לשלם לו מס שפתיים. מחובתנו לשוב ולשנן את אותם מסרים -

- הכרה במהות תקופתנו כתקופה בה ה' מגשים את הבטחתו לקבץ גלויותינו, להנחיל לנו את הארץ למען נחיה בה לפניו.
- הבנת מרכזיותה של ארץ-ישראל כבריח התיכון, שעל צירו סובבת כל התורה כולה, ושלא לחינם קבעו חז"ל כי הדר חוצה לה הוא כמי שאין לו א-לוה.
- הפנמת החיוב המוטל עלינו, קהל יראי ה', להפוך את המדינה המערבית הגויית דוברת העברית שקיימת היום למלכות ה', המתנהלת לאור התורה הקדושה בכל הנהגותיה - בחוקיה, בערכיה ובהליכותיה על במת ההיסטוריה.

לנוכח המשבר הערכי שאופף את החברה הישראלית ושעומד ביסוד המשבר הבטחוני והמדיני בו אנו נתונים, זוהי שעתו הגדולה של הציבור החרדי וקהל יראי ה' באשר הוא, להרים את הכפפה ולהתמודד עם האתגרים. לשם כך נצבת אגודת 'קדושת ציון' בחזית המערכה להנחלת תורת אמת, החיונית לאומה כולה ולכל יהודי ויהודי כאויר לנשימה.

נתנסך כולנו בעיר העתיקה, פלטרין של מלך, להודות על העבר, לזעוק על העתיד ולהתחזק באמתות שכה יקרות לנוכח.

מצפה באהבה גדולה לראותכם,

יהודה אפשטיין - יו"ד אגודת 'קדושת ציון'
- התאחדות החרדים לירישת ציון על טהרת הקודש.

מתחברים למשמעות התורנית המעשית של ארץ ישראל

kdust.office@gmail.com | טל: 079-538-3396 | 022.co.il qdushat-zion

לתרומה: נדרים פלוס: 'אגודת קדושת ציון' | בנק מזרחי (20) סניף 459 מספר חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

הוצאה לאור

גליון חודשי

כנסים

ימי עיון

שיעורים והרצאות

טיולים וסיוורים חינוכיים

לע"נ

שמואל שמשון בן ישראל

לאה מרים בת ישראל

דב בער בן משה

יהודית חביבה בת ר' שלום יוסף

משפחת רבין

הערת המערכת: גליון זה משמש

במה לנושאים שונים הנוגעים לדרישת ציון. המאמרים והכתבות נמצאו ראויים להופיע בבמה זו, אבל תוכן הדברים הם על אחריות הכותבים בלבד. הארות והערות שתקבלנה בשמחה ובברכה, לדון כדרכה של תורה, ובפרט כדרכם של תלמידי חכמים שבארץ ישראל, הנוחים זה לזה בהלכה. והאמת והשלום אהבו.

דוא"ל לענייני הגליון ולתגובות:
DOAR@KEDUSHASTZION.ORG

אגודת קדושת ציון פועלת להעמיק את תודעת המרכזיות של ארץ ישראל ביהדות, כמקום שנתנהל בו כאומה שלמה הפועלת על פי תורת ה'.

מכתב עוז החיוק

אליכם אישים אקרא

כבר נודעה לתהילה אגודת קודשת ציון - התאחדות החרדים לדרישת ציון על טהרת הקודש, אשר ידה רב לה בהחזרת המודעות לחיבת ארץ הקודש בקודשה וטוהרה כדרך המסורה לנו מאבותינו קדישי ורבותינו מצוקי ארץ. וכבר נדעו רבים פעולותיה הענפות גם בפועל ממש, כגון הבאת עולים רבים מחוגי היהדות החרדית אשר בארצות הברית איצה וסיעה להם בכל המצטרך. ועוד ידם נטויה להרבות פעלים לחיוק הישוב החרדי בארץ והרמת קרן התורה והחוקתיה בארצנו הקדושה.

ועתה באים לערוך את הועידה השנתית בשלהי חודש אייר השתא בפאר הודו באולמי בנייני האומה י"ג, כדי להודיע בקהל שלומי אמוני ישראל את ההכרה והודיה לה על ניסיון וטובותיו אשר הטיב עמנו בדור אחרון, ואשר הביאו אל הארץ הזאת כשרשרת של ניסים גלויים ונסתרים, עד הנה עוררנו רחמי.

וכבר נודעה להתנכסות זאת ממקור ברכה למשתתפים בה ומקור השראה לחיוק באהבת ציון - אל תשכח לצאת.

ובכן הגו בירכסם בכל לב ונפש, וכל המשתתפים בכינוס חשוב זה יתברכו ממקור הברכות ויפשעו עליהם שפע טובה וברכה מאוצר מנתת חיים, ויכו ויראו במרה נבונות ציון וירושלים השלימה ובבנין בית המקדש במרה בימינו אמן.

בהזרת הכבוד

י"ג בתמוז ה'תשפ"ג
גם לאלה במאן אנו
במיתן למהות צדקה
לקודשת ציון

אדמו"ר מקודשטשניף
קריית גת

כי בחר ה' בציון אוה למושב לו

הנה שמענו גם ראינו אנשי תורה ומעלה, אשר רחש לבם דבר טוב לעורר ולהליהב את הלבבות לאהבת ארצנו הקדושה חמדת כל דורות ישראל, אשר כל גדולי ומאורי האומה נכספה נפשם אליה בכל שנות פזורינו בין הגויים.

ואחר שויכנו ה' ברחמינו לשוב לארצנו ולעמוד לפניו, בזכות מסירות נפשם המופלאה של מחדשי הישוב מתלמידי הגר"א והבעש"ט, החת"ס וגדולי ספרד ותנין, זכינו להארת פנים נפלאה מאת ה' יתברך, כאשר אור השגחתו ית' ורחמי המרובים עלינו הולך ונכון עד אור היום, ואף מצוות רבות שהיו בגדר הלכתא למשיחא הפכו למעשיות וחזינו לקיימן בהידור רב.

מעשה ה' הגדול בשובנו לארצנו, וחסדו עמנו נכון, אף כי באו מרשיעי ברית והשתלטו מבחינות רבות על מפעל קדוש זה, אין הדבר גורע מאומה מקדושתה של ארצנו ומחסדי ה' שעלינו להודות עליהם, ויש להתחזק באהבת ארץ חמדה ובחובתנו לרשת אותה ולכונן בה את מלכות ה' על יסודות תורתנו הקדושה, ובכך אף יהיה תיקון לחיסרון שיש בשלטון שלא נהוג רח"ל ע"פ התורה בפלטרין של מלך.

ואותם אנשי מעלה הקימו אגודה קדושה - אגודת 'קדושת ציון' - אשר מעוררת ומשמיעה את המסרים הללו בעוז ובתעומוה, בצורה שאין בה חשש של התחברות לרשעים, ואין בה מן ההשקפות הזרות, אלא רק ע"פ גדולי הדורות דורשי ציון בטהרה, ואף אינם נרתעים מפני מלעיגים ומלעיזים, המוציאים דבתם רעה ומכפישים אותם. וכבר היה לעולמים, שאותם צדיקים המבקשים לדרוש לציון בטהרה סבלו מהתנכלויות והשמצות, וכפי שאירע לצדיקי עולם הגאון רבי עקיבה יוסף שלזינגר זצ"ל בעל ה'לב העברי', הגאון רבי ישכר שלמה טייכוביץ זצ"ל בעל 'אם הבנים שמחה' ועוד רבים מגדולי ישראל.

ונחזק בזאת את אגודת 'קדושת ציון' ונקרא בקריאת קודש לכל תומכי האגודה ולכל אוהבי התורה באמת לבוא לעזרת ה' בגיבורים, ובזכות דרישת ציון על טהרת הקודש נוכח לחזות בעינינו בשבח ה' לציון ברחמים גדולים.

Kedushas Zion is an organization promoting the great Mitzva of Yishuv Eretz Yisrael in the spirit of Torah and Mitzvos. Its philosophy and approach are based on the teachings of the greatest of our gedolim such as Gra, Chasam Sofer and Netziv. To the exact labels are significant. It certainly qualifies as an organization within the Charedi / Yeshivish world. Those who look for flaws will inevitably find them but all in all, Kedushas Zion is a fine organization al tahrus hakodosh that is deserving of generous support. With Admiration and Bracha, Yitzchak A. Breitowitz Rav, Kehillas Ohe Sonayach

בס"ד
הגאון רבי מאיר שמואל
הרב ראש הישיבה
הגאון רבי מאיר שמואל
אדמו"ר ממונטטון ירושלים

ב"ד יום ל"א למספר בני תשפ"ד לפ"ק
בימים טרופים אלו מבית ומבחוץ אני ערים לקיום רבני הנביא יחזקאל (כ, לב-לד) והנזילה על רובכם ורו לא תהיה אשר אתם אומרים הנה בונים כממשפות הארצות לשרת עץ ואבן, חי אני נאום ה' אליקים אם לא ביד חזקה וכבודו נטויה ורובמה שפוכה אאלוף עליכם, ודוצאתי אתכם מן הארץ וקבצתי אתכם מן הארצות אשר נפצתם בהם ביד חזקה ובזרות נטויה ובדימה שפוכה.

הגאון רבי מאיר שמואל
הרב ראש הישיבה
הגאון רבי מאיר שמואל
אדמו"ר ממונטטון ירושלים

שיחה עם מרן הגאון

רבי דב הכהן קוק שליט"א

נכנסנו קמיה מרן הגאון רבי דב הכהן קוק שליט"א לשיחת חיזוק בעבודת הקודש, הרב שמח לקראתנו וקיבל את פנינו בחביבות רבה. הוא הכניס אותנו לחדרו לשיחה חמה, לא לפני שכיבדנו ב'ברכות הנהנין' ובאמירת 'אמן' רותחת.

אחרי שיחה אודות פעולות האגודה ופרסומיה, תוך שהרב מתעכב באריכות על נושא העליה מארצות הגולה לארצנו הקדושה, אשר הנושא יקר לליבו, ביקש לדעת לדעת 'מה למעשה', והאם הגליונות מגיעים גם למי שעדיין לא חושב על זה, ובעיקר האם הם מגיעים גם לאמריקה? האם יהודים מאמריקה באים לארץ? אחרי משא ומתן בסוגית רוב ישיביה עליה, שאלנו את הרב כמה שאלות.

השאלה כשיבואו, מהיכן יהיה להם מקום, איפה יגורו כל כך הרבה יהודים.

ודאי שיהיה להם מקום, ודאי, הרי כך הם גם יהיו שותפים בנצחון במלחמה, נצחון במלחמה מול הרשעה והטומאה, אז ודאי שיהיה להם מקום. אנחנו צריכים להילחם פה על השבת על היהדות, והם שם, אז הם לא שותפים למלחמה הזו. אם יבואו, יהיו שותפים לניצחון, יהיה להם הרבה מקום, כי מי שלא בא, הוא משתמט במלחמה.

יש שאומרים שולא באים כי יש להם בעיה עם המדינה.

מה זה משנה - 'מדינה לא מדינה', יש פה יהודים, יהודים נמצאים פה? מה זה משנה 'מדינה', מה שמשנה זה שעוד מליון יהודים חייבים לומר 'שמע ישראל', יש פה יהודים, יהודים חייבים לשמור שבת, אנחנו חייבים

שהם ישמרו, מה אכפת לי מדינה לא מדינה, מה המשמעות של שלטון יהודי שמתנהג כמו גוי? אם הוא שלטון יהודי, אז שיתנהג כמו יהודי, מדינה זה לא מעניין אותי.

אנו צריכים להסתכל על זה כמו שלוקחים כל יום מליון ילדים לתאי הגזים כי מלמדים אותם כפירה, ואתה נשאר בארצות הברית ולא בא לעזור במלחמה, ואתה מפלפל 'מדינה לא מדינה'. בגלל אלו שהם משתמטים ולא באים להשתתף במלחמה, אז הילדים האלו - הרי זה נחשב כמו שהם נשרפים! ואתה אומר - 'מדינה לא מדינה'!

כאשר בקרוב בעזרת ה' נהיה רוב יושביה, מה נעשה עם הפרשת חלה שתהיה מדאורייתא?

מה אתה חושב - שהקב"ה לא ידאג לזה? (בחיוך) אין לך מה לדאוג, נשמע שזה מפחיד אותך.

שאלנו את הרב, כיצד ומה לומר ליהודים שירצו לעלות לארץ?

צריך להביא מליון יהודים שומרי תורה ומצוות, מליון שומרי מצוות שיבואו לארץ זה דבר שמביא משיח, כל יום מליון יהודים מפסידים ברכת כהנים, בחוץ לארץ לא עושים ברכת כהנים כל יום, הם מפסידים כל יום

ברכת כהנים, זה הפסד כל יום, המשמעות של עוד מליון ברכת כהנים ביום, זה יכול להביא משיח. צריך לצעוק על זה, יש מלחמה בארץ ישראל, מלחמה האם ארץ ישראל היא יהודית, וצריכים אותם פה במלחמה. המשיח יבוא מארץ ישראל. אם אתה בא, זה גם עושה אותך חלק מעם ישראל, כך שתגיע למעלה תהיה חלק מעם ישראל, ולא חלילה תצטרך לעמוד לבד כך. אם אתה חלק מעם ישראל, אז אתה צריך להיות בארץ ישראל.

אתם צריכים להפיץ חזק, לא לפחד, להפיץ, אבל לא להיכנס לוויכוחים עם מי שמתעקש, אתם צריכים לומר מה התורה אומרת וזהו, מי שרוצה לשמוע ישמע.

מה לגבי לבוא להתפלל בירושלים?
יהודי צריך לבוא לירושלים, זה התורה שלנו, זה המקום אשר יבחר ה', זה המקום שבו עובדים את הקדוש ברוך הוא, זה התורה שלנו - אין לנו ספר אחר, מי שזוכה להתפלל בירושלים צריך לברך על זה את ה'. הרב חוזר לדבר על העליה מחוץ לארץ, ועל זה שצריך שישמרו שבת ומצוות בארץ ישראל.

צריך להילחם על כל יהודי, על כל יהודי יש לנו אחריות, על כל כביש צריך לשאול - אתה נלחם על זה? מי שהוא אברך בחוץ לארץ ולומד תורה, יש עליו יותר תביעה, מאותו אחד שיש לו שם פרנסה והוא מפרנס שם אחרים, יותר מזה במיוחד מי שלומד תורה, צריך שיהיה לו אכפת מעם ישראל ולא רק מעצמו.

הרב שוב שואל בכאב. איך אתה יכול, לא להתחשב בארץ ישראל? על כל מגרש בארץ ישראל יש שאלה, אם יהיה בו קידוש ה' או חילול ה'? זה תלוי בנו, על כל כביש בארץ ישראל יש שאלה. מה יהיה עם הכביש הזה? איך אפשר להיות אדישים לארץ ישראל בשבת? וכל העולם עוד רואה את זה, איך אתה יכול לעמוד בשקט?

אנו מבקשים מהרב לברך אותנו לקראת הועידה.
[כאן משמיע הרב דברי ענווה מופלגים, מי הוא לברך, ואחרי שאנחנו ממש מבקשים, ואומרים שצריכים לחזק יהודים לבוא לכנס של האגודה, הוא אומר דברים נחרצים].

אדם שיש לו נשמה כללית - הוא מגיע לכנס הזה, הוא לא חי על הגאולה, הוא חי על עם ישראל, והוא מבורך בברכה של עם ישראל.
מי שאכפת לו קיבוץ גליות, מגיע. אשרי הארגון הזה שהם מוסרים את נפשם, אינם חתים מפני איש ומדברים על הדברים האלו. בזה תלוי הגאולה שלנו עכשיו, ועכשיו הגאולה כבר בפתח, האור והחושך משמשים בערבוביה, ספרי חיים ומתים פתוחים כל יום, אשרי מי שישמע אותם, אנשי הארגון הזה מוסרים את נפשם, אני מקנא בהם, אשרי מי שמחזק אותם, מי שישמע אותם! שנזכה בקרוב לגאולה, 'וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ'.

צריך להבין שאנחנו חלק מהגוף של עם ישראל, יש מציאות של עם ישראל, איך אפשר לחשוב בראש כל כך פרטי?

לגבי מצות ישוב ארץ ישראל, האם צריך לבקש אישור מהמשטרה, לגור במקום שמאושר על ידי המשטרה? לא, לא צריך.

האם יש מצוה לקנות דירה באזורים שהם עדיין 'חילונים' ואז זה יחזק שם את היהדות?

כן, יש מצווה לקנות ממי שלא שומר תורה ומצוות, יש בזה יותר ישוב ארץ ישראל, מפני שה'ישראל' יושבים כך באמת, זה נקרא ליישב את ארץ ישראל - בעם ישראל שמתנהג כמו עם ישראל. אם עושים שמירת שבת באיזה מקום בארץ ישראל, חוץ מהמצוה הגדולה של השבת, בוודאי יש בזה גם קיום מצוות

ישוב ארץ ישראל, כי ככה זה נקרא יותר שישאר ישראל יושבים שם, ככה זה מגורים של יהודים, מגורים של יהודים זה מקום של שמירת שבת. אבל נחזור ליהודים בחוץ לארץ, הרי איך אפשר לראות חילול שבת? והנה, במקום שרוב התושבים שומרים תורה ומצוות, אפשר לסגור שם את הרחובות בשבת, וממילא, אם אתה נשאר בחוץ לארץ, בגללך יש עוד מקומות

בארץ ישראל שלא סגורים עכשיו בשבת, איפה שיש הרבה שומרי מצוות הרי יסגרו שם, ובגללך לא סגורים. ומה אתה חושב - 'זה לא קשור אלי', צריך להיות אכפת לך שיש פה יהודים שצריכים חינוך, ואם תבוא יכול להיות לך השפעה על זה, איך זה לא קשור אליך? וכי יש לך ח"ו שנאת ישראל? לא אכפת לך? רחמים, אי אפשר לצאת מהבית בשבת ולראות כזה חילול שבת, אפילו מכונית אחת אי אפשר לראות, ועוד כזה חילול שבת? ארץ ישראל בוכה בדמעות שלישי, והכבישים צורחים מכאב, איך דורכים עלינו ככה בשבת?

אנחנו רוצים לדבר עם הרב על זה שנוסעים לחוץ לארץ.
יש יצר הרע גדול לנסוע ולצאת מארץ ישראל, לצאת מציון, כי זה גורם לעכב את המשיח, לא צריך לדבר על זה כל כך בעדינות, צריך לדבר על זה בתקיפות, צריך לפרסם ולומר - "אתם מעכבים את המשיח"!!

דעה תורה

עורך המדור - הרב דוד מליטובסקי

במדור זה נביא בעזר ה' עניני דרישת ציון והמסתעף מדברי גדולי ישראל, שיום פטירתם חל בחודשי הגליון. הקוראים החשובים מזמנים לשלוח חומרים מתאימים (נא להקפיד לציין מקור) לעורך מדור זה בדוא"ל MD@KEDUSHASTZION.ORG

חלק א' - דברי גדולי ישראל לפי תאריך פטירה

לא היה מעשה כזה, ואף כי יתכנו רציחות בארץ ישראל, אבל לא באופן שהיתה הרציחה שם, ומפני שקדושת הארץ משנה את טבע המידות, ולכן דוקא בארץ ישראל זהו מים טהורים, ובחוץ לארץ לא שייך מים טהורים.

ולאחר ש'זרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם' שהוא תורה, אזי (שם כז) 'נתתי לכם לב בשר' פירוש שיחזרו בתשובה, כי לפני מים טהורים לא שייך תשובה, וכך רואים אצל בעלי תשובה שבתחילה הולכים ללמוד ורק אחר כך חוזרים בתשובה, כי לא שייך להיות בעלי תשובה ברגע אחד בשלמות, וצריכים לזה לקבל דברים רבים, וכל הטבע צריך להשתנות לגמרי. ואמנם בתחילה כבר יש לו שאיפה טובה, אבל עד שזוכים ומגיעים ללב בשר אין זה מהר כל כך, ולכן צריכים תחילה מים טהורים, וזהו תורת ארץ ישראל, כמו שסיפר לי אחד מאמריקה, שבתחילה כשבא ללמוד בארץ ישראל עשה זאת רק מפני שראה את כולם באים, ולא הבין בעצמו מה התועלת לבוא לכאן, אבל עתה הוא כבר מבין שנוסף לו שלמות בזה, ועל ידי זה קיבל הבנה אחרת מה זה תורה, וזהו ענין 'זרקתי עליכם מים טהורים', דוקא לאחר 'והבאתי אתכם אל אדמתכם', כי אז יש את תורת ארץ ישראל שהיא מים טהורים, וכבר שייך לזכות ללב בשר ולחזור בתשובה שלמה.

קדושת ארץ ישראל משפיעה על היזשבים בה

והנה להלן כתיב (שם כח) 'וישבתם בארץ אשר נתתי לאבותיכם, ולכאורה צ"ב שהרי כבר אמר (שם כד) לעיל 'והבאתי אתכם אל אדמתכם', ומהו הטעם שחזר ואמר וישבתם בארץ וגו'. ונראה לבאר בזה, כי 'אדמה' ו'ארץ' שני ענינים חלוקים הם, ואדמה מורה על גשמיות, כדכתיב בנח (בראשית ט, כ) 'איש האדמה', אמנם ארץ אינו מורה על גשמיות, ויש לפרש כי מתחילה קודם המים הטהורים כתיב רק והבאתי אתכם אל 'אדמתכם', וביאתם בתחילה היתה לשם גשמיות, וזהו מה שכתוב והבאתי אתכם אל 'אדמתכם', כי מתחילה באו לצורך האדמה והגשמיות, ורק כאשר נמצאים באדמתכם אזי כבר שייך מים טהורים, ולמרות שתחילת ביאתם היתה בשביל האדמה, מ"מ יש את השפעת קדושת ארץ ישראל.

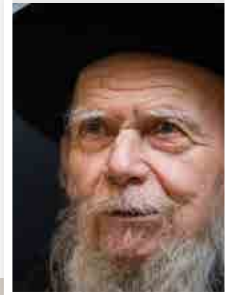
ולאחר שזוכים למים טהורים אזי כבר יש דרגה נוספת של וישבתם 'בארץ', וזהו יישוב ארץ ישראל מחמת קדושת המקום, שמבקשים את קדושת ארץ ישראל, ואין רוצים את האדמה והגשמיות, וכן כלול בזה הבטחת 'וישבתם' בארץ, שלא ירדו עוד מן הארץ, עד שנזכה לגאולה השלימה.

בתקופתנו מתקיים כבר 'נתתי לכם לב חדש'

ובתקופתנו אשר רואים ב"ה כי יש צימאון גדול לתורה, והוא כדברי הנביא (עמוס ה, יא) 'לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה', ובארץ ישראל כולה, ואפילו בחוץ לארץ, יש משיכה גדולה וצימאון לשמוע דבר ה', כמו שסיפר לי אחד שעובד בחברה גדולה כי מדי יום

1 אמנם ראה ברשי"י שם, שביאר שהחילול ה' הוא עצם מה שיצאו מארץ ישראל, באמור אויביהם עליהם עם ה' אלו ומארכו יצאו ולא היה יכולת בידו להציל את עמו ואת ארצו, ועל ידי שמשיב אותם הקדוש ברוך הוא לארץ ישראל, יש קידוש ה'.

מין ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין צוק"ל י' סיון תשע"ג

לקראת יום השנה הראשון לפטירת מין ראש הישיבה מין הגרי"ג אדלשטיין צוק"ל, החל ביום י' סיון, נביא במדור זה לקט מדבריו:

קיום נבואת יחזקאל בזמננו

בהפטר פרשת פרה, כשמתבוננים בדברי הנביא, רואים בחוש כי כל הכתוב שם כבר נתקיים ונגלה לנגד עינינו, ואף כי עדיין לא זכינו לסוף הנבואה, אולם תחילת הדברים הכתובים שם נתקיימו כבר (יחזקאל לו יז): 'בן אדם בית ישראל ישבים על אדמתם ויטמאו אותה בדרךם ובעלילותם', פירוש, שהיו מידות רעות ומעשים מגונים שטימאו את ארץ ישראל, ומשום כך (שם יט): 'ואפיץ אתם בגוים ויזרו בפרצות', כי בזמן שמטמאים את הארץ, אזי היא מקיאה את העם היושבים עליה. ולהלן כתיב (שם כ): 'ויבוא אל הגוים אשר באו שם ויחללו את שם קדש', פירוש, שבמקום לעשות תשובה הוסיפו חילול השם, עוד יותר גרוע ממה שהיו מקודם (שם כג): 'באמר להם עם ה' אלה ומארכו יצאו' - פירוש, כי אף לאחר שיצאו לגלות, המשיכו לעשות את אותם המעשים של חילול השם, וניכר היה עליהם כי עם ה' אלה ומארכו יצאו, ולכן (שם כא) 'ואחמל על שם קדש', כי כשכבוד שמים מחולל צריכים תיקון לזה, ומה היא העצה - (שם כג) - 'וקדשתי את שמי הגדול המחלל בגוים וגו' ולקחתי אתכם מן הגוים' (שם כד) 'וקבצתי אתכם מכל הארצות' - פירוש, שיהיה קיבוץ גלויות, ובזה יהיה קידוש השם, וזו תהיה העצה למנוע את חילול השם.

תורה של 'מים טהורים' יכול להיות רק בארץ ישראל

ולהלן כתיב (שם כח) 'זרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם' - הנה יש מפרשים דהיינו פרה אדומה, אך אין זה ברור מנין לפרש כן, שהרי לא הוזכר כאן פרה אדומה. אבל נראה, כי המכוון בזה על תורה, כדאמרו חז"ל (בבא קמא פב) 'אין מים אלא תורה'. ומה שכתוב 'מים טהורים' - נראה שהוא תורה לשמה, כפי שרואים בתקופתנו שכולם רוצים ללמוד, ומבינים כי אין כבוד אלא תורה (אבות פ"ז מ"ג), ורבים באים ללמוד אפילו מחוץ לארץ, והרי זו היא תורת ארץ ישראל, והם המים הטהורים שנתנבא יחזקאל עליהם.

ומה שלא שייך תורה של 'מים טהורים' בחוץ לארץ, נראה כי זהו מפני קדושת הארץ, ומשום שלולא קדושת הארץ כבר יש מידות רעות, כדאיתא בגמ' (נדרים כב) בבני חוזאי שעלו מבבל לארץ ישראל, ובאמצע הדרך קם אחד והרג את חברו, ונתפלא רבי יוחנן, שהרי לב רגז יש רק בחוץ לארץ, וכיצד ארע להם מעשה כזה, ואמרו לו, כי באותה שעה עדיין לא עברו את הירדן. ומבואר, כי אם היו מגיעים כבר לארץ ישראל

בהגיע זמן תפילת מנחה מתאספים כולם ומתפללים, ולאחר התפילה שומעים שיעור בדף היומי, ואף העובדים החילונים מכבדים ומעריכים אותם מאד ומקשיבים לשיעור, מפני שרואים את האמת, וזהו גודל כח התורה.

ידוע מכתבו של מרן החזון איש זצ"ל (חלק ג איגרת סב) כי בסביבת בעל תורה אמיתי, דהיינו כעין 'מים טהורים', השפעתו ניכרת, בלא שיאמר כלום השפעתו ניכרת! כח קדושת התורה משפיע! ואפילו במקומות הרחוקים שעדיין אין רואים את ההשפעה, ניכרת השפעה בפנימיות, וכח קדושת התורה מתפשט ומשפיע. ופשוט כי כל ההשפעה וההתעוררות הגדולה שרואים בזמן האחרון, שרבים נמשכים לתורה וישנם הרבה בעלי תשובה, ובמקומות רבים רואים ממש מהפכה ושומעים גם על אנשים רחוקים מאד שחזרו בתשובה, ולא על ידי סיגופים ותעניות כי אם על ידי שיעור ועוד שיעור, כל זה הוא מכח השפעת התורה של בעלי התורה האמיתיים.

וההתעוררות הגדולה שיש עכשיו במקומות רבים, שאנשים מתחילים ללמוד ונמשכים לתורה, זהו ממש כמו שנתבא יחזקאל 'זנתתי לכם לב חדש', וזהו כבר לאחר המים הטהורים, כאשר יש כבר קדושת התורה, וכדאזכר (פתיחת דא"כ"ר ב) המאור שבה מחזירן למוטב, 'רוח חדשה אתן בקרבכם', וענין לב חדש זהו תשובה שלימה, ורוח חדשה אתן בקרבכם כבר קאי על רוח נבואה, וכל זה בזכותם של לומדי התורה, מכח השפעת קדושת התורה (אסיפת שמועות חנוכה פורים עמ' רז-ר).¹

זכותא דארץ ישראל

הסיבה לזה שיש פה שיפור יותר מאשר בחוץ לארץ, זהו מפני שיש זכות ארץ ישראל. ארץ ישראל נותנת זכויות! שעושים בה יותר מעשים טובים, והאדם שגר בארץ ישראל משתפר, והוא אדם יותר טוב ממי שגר בחוץ לארץ, זוהי המציאות והזכות של ארץ ישראל.

ומצינו שתי גמרות על זה. האחת בנדרים (כב, א) שם מובא מעשה בשני בני חוזאי שעלו מבבל לארץ ישראל, ובדרך קם אחד מהם והרג את חברו, ורבי יוחנן התפלא - כיצד יכול להיות דבר כזה שבארץ ישראל תהיה רציחה מתוך כעס ולב רגז, הרי בפרשת התוכחה כתוב: 'ונתן ה' לך שם לב רגז', היינו שרק 'שם' בחוץ לארץ יהיה לב רגז ולא בארץ ישראל, וכיצד יכול להיות דבר כזה בארץ ישראל. ואמרו לרבי יוחנן כי אמנם כן, בשעת הרציחה עדיין לא עברו את הירדן, והרוצח היה בעבר הירדן, אבל אם היה עובר את הירדן באמת זה לא היה קורה, כי בארץ ישראל היה האופי משתנה!

ועוד גמרא במכות (ז, א) שמי שנגמר דינו למיתה בחוץ לארץ, שעבר עבירה שחייבים עליה מיתה והסנהדרין שבחוץ לארץ דנו אותו וגמרו את דינו למיתה, והוא כבר גברא קטילא שחייב מיתה - אם הוא ברח לארץ ישראל לפני שהרגו אותו [ובא לפני בית דין אחר] סותרים את דינו, וצריכים עוד פעם לדון אותו, ומפרשת הגמרא שם הטעם בזה 'מפני זכותה של ארץ ישראל', והיינו כי עכשיו כשהוא בארץ ישראל אם ידונו אותו יכול להיות שהוא יצא זכאי בדינו, כי בארץ ישראל הוא משתפר ומקבל זכויות נוספות, ויתכן שמן השמים כבר רוצים שיחיה ולא ימות, זוהי הזכות והמעלה של ארץ ישראל (דרכי החיזוק גליון 454).

קדושת הארץ משפיעה מידות טובות שמועילות להצלחה בלימוד התורה

מצינו בגמרא (סנהדרין כד, א) שתלמידי חכמים שבארץ ישראל נוחים זה לזה בהלכה, והיינו כשעוסקים בתורה ביחד, לא לומדים בדרך של ויכוח כדי לנצח, אלא כל אחד עוזר לשני להבין, נוחים זה לזה בהלכה! וזהו דיבוק חברים, שהוא גם כן זכות להצלחה בתורה.

ומצינו עוד בגמרא (כתובות עה, א) 'אמר אביי - חד מינייהו עדיף כתרי מינין, היינו שתלמיד חכם אחד בארץ ישראל נחשב בדרגתו בתורה כמו

שני תלמידי חכמים בבבל, והוא גדול בתורה פי שניים מתלמיד חכם העוסק בתורה בבבל.

ויש לבאר הטעם בזה, מפני שבארץ ישראל יש קדושת הארץ, וקדושת הארץ משפרת את המידות ומשפיעה מידות טובות, כי אורא דארץ ישראל וקדושת הארץ משפיע על הטבע שיהיו מידות טובות יותר, גם לאחר החורבן יש השפעה של קדושת הארץ על טבע המידות. ולכן תלמיד חכם בארץ ישראל גדול בתורה כמו שניים שבבבל, כי בארץ ישראל המידות יותר טובות, ומידות טובות הן גם כן זכות וסגולה להצלחה בתורה, כמו שמוזכר בדברים שהתורה נקנית בהם הרבה עניני מידות טובות, כגון בענווה, שאינו מחשיב את עצמו, וזו זכות להצלחה בתורה, ומכיון שבארץ ישראל יש השפעה של מידות טובות, זוכים בה לדרגה יותר גבוהה בתורה בזכות המידות הטובות.

והנה אנו ברוך השם זוכים לעסוק בתורה בארץ ישראל, ואם כן לא קשה לנו ללמוד, ואם פחות קשה הרי החיוב גדול יותר, כי יש לנו השפעת קדושת הארץ למידות טובות, ועל ידי זה יותר קל ללמוד, ואם זה יותר קל - החיוב יותר גדול (דרכי החיזוק גליון 612).

מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם הלוי ליבוביץ ממיר צוק"ל

י"ח סיון תרצ"ו

בי"ח סיון תרצ"ו נפטר מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ממיר צוק"ל, ש'כל ימיו רחש אהבה עמוקה לארץ ישראל ועקב בתשומת לב עצומה אחרי כל הנעשה בה' (הגר"ש וולבה צוק"ל - 'עולם היידידות' עמ' קמז), וכפי שהדבר בא לידי ביטוי בשיחות שהודפסו ממנו, בהן הוא מדבר רבות על חשיבות ארץ ישראל, ונביא חלק מהדברים.

השלמות האמיתית היא ארץ ישראל

לפנים בישראל היה בעיניהם תואר ארץ ישראל וזכרונה כזכרון דבר של קודש קדשים, זכורני כשהייתי ילד בן שש, וכשבא אורח מארץ ישראל, איש משולח לאסוף כסף בעד קופת רמבעה"ג, ולא ידענו אפילו טיבו של האיש ההוא, והיה די לנו כבר כי אמרו עליו בהעיירה כי מארץ ישראל בא, והיו מכנים וקוראים אותו בשם 'יהודי של כותל מערבי', לא אוכל לצייר לכם את ההדרת הקודש בהבטתנו עליו, היינו ממש מנשקים כנפי בגדיו כמנשקים דבר שבקדושה.

בזמנים ההם כשהיו מתחילים לילדים בלימוד החומש המספרת על ארץ ישראל ונתינתה לנו, היה להם תמונה וציור על ארץ ישראל, לא אחרת מאשר יש לנו כהיום התבוננות בלמעלה מציורנו במרכבה העליונה. ואמנם הלא כן באמת היה צריך להיות מבטינו ויחוסינו על הארץ, ארץ ישראל צריכה אמנם להיות ככה, להיות קודש קדשים, סוף כל סוף כל התכליתים הנה היא ארץ ישראל, תכלית שמירת התורה והמצוות, גם המצוות שאינן תלויות בארץ, הנה אמנם עיקר ענינם הוא בארץ, כמעט כל התורה כולה מלאה ועוסקת על ארץ ישראל, וספר משנה תורה מדבר כמעט רק אודות ארץ ישראל, משה רבינו עליו השלום התפלל תפלות כמנין ואתחנן אך ורק למען שיורשה להכנס לכל הפחות פסיעות אחדות לתוך ארץ ישראל, ולבסוף לא עלה בידו, וכל מה שזכה להשיג על ידי תפלותיו כמנין ואתחנן היא רק לראות את הארץ, התורה ניתנה במדבר, ורק אחר כך הוא אשר זכו לארץ ישראל, תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים היא ארץ ישראל, השלמות האמתית, המכוש האחרון, הלא היא ארץ ישראל. 'אילו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל דיינו' אחרי קבלם את התורה, הוא אשר זכו לארץ ישראל וכו'.

חשבת, ולדעתי אין כל ספק בזה שאם נהר פרת, נהר כשאר נהרות, הנה מתוך התקרבותו לארץ ישראל וכבר הוא בתאור מעלה לקרותו גדול, אם כן מה גדול כבר איש אשר מארץ ישראל, אף קטן שיהיה, הלא מצד הארץ לבד כבר חשיבות ותואר גדלות עלינו לתת לו.

והנה הדר ונמצא ממש בארץ ישראל ודאי אין ספק כי חלים עליו הרבה דינים מצד המצאו בארץ, הלא רבי אבא הוה מנשק כיפי דעכו, הרי מכל שכן שאיש מארץ ישראל קדושה בו יותר מאבניה, וזה באמת אחת מן הטעמים דאסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ כי אם רק ללמוד תורה, מפני שמעלין בקודש ולא מורידין.

ומכל הדברים האלה עוד הערה רבה, כי הבא מארץ לחוץ לארץ עליו לידע דברי רש"י שהבאנו בתחילת מאמרנו שלא המזבח קרוי כן אלא כל הקדושה היא מצד כי ממנו נזכרים בשבחו של מקום. איש מארץ ישראל חייב להיות כולו כבוד לארץ, מכל הנהגתו ומעשיו צריך לצאת מזכרת שם טוב לארץ כל הרואה אותו יכיר ויגיד עליו כי מארץ יצא... אשרינו מה טוב חלקינו, ומה יפה ירושתנו, ארץ חמדה טובה ורחבה שהנחיל לאבותינו (דעת תורה ח"ו עמ' ר"ז).

ארץ ישראל בחינת עולם הבא

תמיד רגילים להבין ענין עולם הבא שהוא בגדר שכר שיקבלו שם, ואף שגם זוהי אמת, אין זה עדיין סוד עולם הבא. סוד עולם הבא הוא שהאדם הוא בן עולם הבא, והיינו נטיעה של עולם הבא. אדם הראשון קודם החטא היה לגמרי נטוע, הרי הוא היה בגופו בגן עדן... ועכשיו הנה דרגת הנשמה שלנו היא בבחינת גופו של אדם הראשון, אבל כל זה בזה העולם הוא, כי עולם הבא אין פירושו לאחר שיתגלה העולם הבא, אלא הסוד הוא כי כאן בעולם הזה הוא כל סוד הנטיעה, והוא סוד עולם הבא כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ ארץ נצר מטעי, זהו סוד עולם הבא, והסוד הוא כי הכלל ישראל הנו בזה העולם נטיעה בארץ מחובר לגמרי...

הרעישו עולמות בגלל ארץ ישראל

אחר כל דברינו נבין ענין ארץ ישראל, הלא ארץ ישראל תופסת מקום כה נכבד בתורה, כמעט כל התורה כולה מלאה מארץ ישראל, ועוסקת בארץ ישראל... הנה הקדוש ברוך הוא הבטיח לאברהם אבינו עליו השלום את ארץ ישראל, וכן אחר כך ליצחק, ושוב ליעקב, ואין שוטה בעולם שיחשוב כי כל המשא ומתן היה על איזו שהיא מדינה עבור היהודים, הלא כל בני הפילגשים זכו למדינות שלמות, אי לזאת מה כל הרעש הזה על ארץ ישראל?

וזהו סוד הדבר: הרי כל יסוד, כל תכלית, הוא 'נטיעה' 'נצר מטעי', ומקום הנטיעה האמיתית הוא ארץ ישראל, שם היא הנטיעה בשלימותה, שם הוא הסוד של 'א-להי הארץ' אשר נקרא כן השם הנכבד (עיי' רמב"ן דברים לא, טז). הנה סוד כל התורה כולה הלא הוא ענין הנטיעה, ותורה עדיין אינה אלא הכנה לארץ ישראל, התורה ניתנה במדבר, ורק אחר כך זכו לארץ ישראל, כי השלמות האמיתית, המכוש האחרון, היא ארץ ישראל (דעת תורה ח"א עמ' קנת. וראה שם עוד בהרחבה וכן בדעת תורה ח"א עמ' קס; דעת חכמה ומוסר ח"ב מאמר טו).

הסוגיא של כל התורה היא ארץ ישראל

בראשית א, א וברש"י: אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה וכו' ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים וכו', לכאורה תמוה בעינינו איך שכל מעשה בראשית ספרה לנו התורה אך ורק למען תכלית כבוש הארץ. אמנם כן הוא, וזהו ביאור הדברים: כלל ועיקר גדול צריך לידע, כי אף שהתורה רבו ענייניה לאין מספר, מכל מקום כל התורה כולה הרי היא כמו דף גמרא אחד, בכל התורה כולה יש תכלית אחת שעליה סובבים הולכים כל הענינים... מבראשית עד לעיני כל ישראל היא סוגיא אחת, ורבי יצחק מבאר לנו שהסוגיא של כל התורה כולה היא ארץ ישראל, הנשמה של כל התורה כולה היא כבוש הארץ, זאת אומרת לעשות מקום להשראה השכינה,

וכמו שהכתוב אומר: מכוון לשבתך פעלת ה', תכלית זאת כבר מתגלה לנו בפרשת נח שהכתוב מדלג על כל יחוסי המשפחות ומגיע מיד לאברהם אבינו, וכל החומש בראשית מדבר מהאבות ואחר כך על שיעבוד מצרים, גאולה, מעמד הר סיני, וכל הפלפול הגדול, עד שמגיע לכיבוש הארץ שזה תכלית כל משנה תורה.

זהו שאומרים לנו חז"ל שתכלית זאת של כל התורה כולה, ארץ ישראל, מיד בהתחלת התורה במעשה בראשית משם היא מתחילה, וכמו בבונה בית הנה מיד כשמניח את היסוד הנה התכלית האחרונה כבר עומדת לנגד עיניו, כן מיד בהתחלת הבריאה הנה התכלית, דהיינו ארץ ישראל, לתת להם נחלת גוים, היתה במחשבה תחילה (דעת תורה ח"א עמ' ד).

קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא דווקא בארץ ישראל

ארץ ישראל אינה ענין של לאומיות חס ושלום, קוב"ה אורייתא וישראל חד הוא, ואחדות זו לא נשלמת כי אם עם הארץ, ובארץ, כל הדר בחו"ל כמי שאין לו א-לוה וכו' (שם עמ' קכה).

ארץ ישראל היא המקום המיוחד לגידול הכלל ישראל

בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים (דברים לב, ח) הקדוש ברוך הוא שם לכל עם ועם גבולו במקומו, כשמתבוננים בסוד ענין המקום רואים בזה נפלאות גדולות, ובקצרה, רואים כי ישנם מקומות מקומות, וכל מקום ומקום יש לו אקלים מיוחד, וכל אקלים ואקלים יש לו סגולות מיוחדות... ואין לך דבר שאין לו מקום, אם כן ודאי כי 'האדם' הגדול, בחיר הבריאה, הלא אין ספק כי מונח הוא מתחת סוד המקום, וכי יש לו מקום אשר שמה גידולו באמת.

וכאשר נבין היטב סוד ענין זה, נבין כבר פשוט כי כל הענינים הנמנים בסגולותיה של ארץ ישראל הינם דברים כפשוטו, היינו כי ארץ ישראל היא המקום המיוחד לסגולות האלה, ארץ ישראל היא המקום לאלה הצמחים, וכבר לא תשאל מדוע זה כי אותם הדברים הרוחניים לא צומחים כאן, כמו שלא תשאל מדוע אין צומחים כאן אתרוגים כמו שהם צומחים בארץ ישראל, משום שכאן אין המקום שלהם.

בקניות של תשעה באב בקינה של ציון הלא תשאלו נאמר שם: שם השכינה שכונה לך, צריכים להבין זה מיסוד סגולת המקום, ר"ל כי סוד זה המקום הוא, כי שם נמצא השראת השכינה, סגולת זה המקום היא כן, שמגדלת שכינה. 'את בית מלוכה' זאת כסא כבוד קל, ענינים אלה גם כן מצד סוד המקום הם, 'חיי נשמות אויר ארצך', הנה הם דברים כפשוטו, 'חיי נשמות' ממש, סוד זה המקום גדול כל כך, אשר האויר שלו הינו ממש 'חיי נשמות' 'זממור דרוו אבקת עפרך ונופת צוף נהרין', 'שנער ופתרוס היערוך בגדלם ואם הבלם ידמו לתומיך ואוריך, אל מי ידמו משיחך ואל מי נביאיך ואל מי לוייך ושיריך', ולמה באמת כל הדברים האלה הנמנים כאן לא תמצאם במקום אחר, אבל למה כמו כן לא תשאל זה על צמחים אחרים, צמחים גשמיים שאינם צומחים כאן. 'בך כל בהמה חיה ועוף חכמו, עדי כחמור היה לפנים לבן יאיר חמוריך', חמורו של ר' פנחס בן יאיר גם כן הנהו צמח של ארץ ישראל, וממקום אחר אמנם לא יתגדל בשום אופן 'צמח' כמותו. הלא נדע כי ענין 'מקום', הנה זה סוד גדול בכלל, גם כל הבריאה מלאה בסוד המקום, וסוד ארץ ישראל גם כן הנה בה אותו הענין, ענין של מקום, אלא שהמקום של ארץ ישראל הנהו המקום המיוחד לגידול הכלל ישראל שלא תמצאנו בשום מקום אחר (דעת תורה ח"ז עמ' קל).

מצוה להתבונן בחשיבות ארץ ישראל

ענין ארץ ישראל על ידי יסוריך, הרי עלינו להכיר מעלת ארץ ישראל, כפי שהרמב"ן מבאר על הפסוק (דברים ח, ה-ו): 'וְיָדַעְתָּ עִם לִבְבְּךָ כִּי פֶאֶרְשׁ יִיָּסֵר אִישׁ אֶת בְּנוֹ ה' אֱ-לֹהֶיךָ מִיִּסְרֶךָ וְגו', כִּי ה' אֱ-לֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְגו', וְאֶכְלֶתָ וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכַתְּ אֶת ה' אֱ-לֹהֶיךָ עַל הָאֶרֶץ הַטֹּבָה וְגו', וכתב: 'כן ה' א-להיך מיסרך, מתחילה בעוני במדבר ונסיון המן, שתערב לנפשך טובת הארץ ופירותיה, על כן אמר אחריו: כי ה' א-להיך מביאך אל ארץ טובה וכו', כי תזכור עבודת מצרים ועוני המדבר, וכאשר תאכל ותשבוע בארץ הטובה תברך עליה את השם' נמצא כי כל מה ש'ה'

א-להיך מיסוך' הוא כדי להכיר מעלת ארץ ישראל, הרי כי מצוה היא להתבונן בחשיבותה של ארץ ישראל. וזהו ענין ברכת פירות הארץ, כי על ידה מכירים מעלת וחשיבות הארץ, ומזה באים להכרת גדולתו יתברך, יכלתו וגבורתו.

אמר הכתוב (שם יא, יב): 'תִּמְדַּע עֵינֶיךָ ה' אֶל-לְהִיךָ בְּהַ מְרִשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה; הַמִּתְבֹּנֵן בְּזֶה רֹאה נִפְלְאוֹת הַעֲנִיָּן, כִּי חוֹץ לְאֶרֶץ אִינֶה אֵלָּא בַגֵּד שִׁפְחָה, הִרִי כָל הַבְּרִיאָה מִתְנַהֵלֶת עַל פִּי סֹדֵר מוֹפְלָא, וּבּוֹדָאֵי בַעֲנִין הַצְּמִיחָה וְהַגִּידוֹל אֲשֶׁר בְּהֵם תְּלוּי קִיּוֹם הָעוֹלָם, הִיָּה צְרִיךְ לְהִיּוֹת סֹדֵר וּמִשְׁטֵר חֲזָק, וְהִנֵּה נִהְפֹּךְ הוּא: דּוּקָא בְּהֵם אִין סֹדֵר! הַגִּשְׁמִים בַּחוּץ לְאֶרֶץ יוֹרְדִים בְּלִי סֹדֵר, אִי אֲפֻשֶׁר לְצַפּוֹת מְרָאשׁ מִתִּי יִרְדּוּ גִשְׁמִים, בְּאֲמֻצֵּי הַקְּצִיר יִכּוֹל לְרַדֵּת גִּשְׁם וְנֹאֲלָצִים לְסַלֵּק בְּבַהֲלָה אֶת הַתְּבוּאָה מִהַשְּׂדוֹת - כִּאִילוֹ אֹמְרִים לָנוּ מִן הַשָּׁמַיִם: דִּי לָךְ! לֹא תִּגּוּעַ מִרְעֵב! אִי סֹדֵר זֶה בְּגִשְׁמִים יוֹצֵר הַרְגָּשָׁה שֶׁל מַקְרִיּוֹת לְגַבֵּי הַקְּצִיר, וְכִמוֹ שְׂזוֹרְקִים לְשִׁפְחָה מְדִי פֶעַם מִשְׁהוּ לְתוֹךְ הַמִּטְבַּח, כִּי כֶךְ הַהֲנַהֲגָה עִם חוּץ לְאֶרֶץ, וּבְחֹדֶשׁ חֲשׁוֹן נִשְׁפָּךְ גִּשְׁם אֶרֶץ בְּלִי הַרְף וְשׁוֹקֵעִים בְּבוֹץ עַד הַבְּרִכִּים - בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַהֲנַהֲגָה שׁוֹנָה לְגַמְרֵי: כִּשְׁהַנְּבִיא רָצָה לְהִרְאוֹת מוֹפֵת אִמֵּר (שְׁמוּאֵל א' יב, יז): 'הֲלוֹא קְצִיר חֲטִים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל ה' וַיִּתֵּן קָלוֹת וּמִטְר' - זֶהוּ מוֹפֵת, כִּי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יִשְׁנֵן סֹדֵר וּמִשְׁטֵר כָּל כֶּךְ מוֹבֵהֶךָ, וּבְקִצִיר חֲטִים לֹא יִיתֵכֶן שִׁירַד גִּשְׁם, אֵלָּא אִם כֵּן עַל יְדֵי שִׁינּוּי טַבַּע כְּקִרְעֵת יָם סוּף! בְּזֶה מַכִּירִים בְּאֵמֶת מִי הַגְּבִירָתָא!

חוקר אחד בשונו מארץ ישראל כתב מאמר עליה, והוא מזכיר בנימה של ביקורת כי בארץ ישראל יורדים גשמים רק בחצי שנה, למה הדבר דומה? ראיתי כפרי מוכר סוסים שהכינו לו בשר עוף טרי לסעודת שבת, ולא אכל ממנו; כנשאל למה אינו אוכל, השיב שאינו יכול לאכול בשר שאינו מסריח קצת... הרגיל בבשר המסריח קצת אינו יכול לאכול בשר עוף טרי, והרגיל שבכל השנה יתרטב מעילו מהגשם - אינו יכול להבין איך בארץ ישראל לא יתרטבו תמיד... ולא ישקעו בבוץ כל ימות השנה! הלא ישנן מצוות התלויות דוקא בארץ, והרמב"ן בסוף פרשת אחרי (ויקרא יח, כה) מבאר כי באמת כל המצוות תלויות בארץ, ומה שחייבים מן התורה במצוות גם בחוץ לארץ אינו אלא כעין גדר 'הציבי לך ציונים'. חז"ל (שמו"ר לב, ב) אומרים על הא דכתיב (ירמיה ג, יט) 'אַרְצָךְ חֲמָדָה' - 'שחמדו לה כל המלכים'. כל הממלכות היו משתוקקות לזכות לחלק בארץ ישראל, והיה זה גנאי בשביל כל מדינה שלא יהיה לה כל חלק בארץ ישראל.

הדרך הממוצעת היא הדרך המובחרת בהנהגת המידות, הלא תורה הקדושה בנויה על המדה הממוצעת, ישנם עמים שהם בטבע רגזנים, ויש לעומתם עמים קרירי מזג, ואלו ואלו הם מהקצוות, והנה ידוע כי האקלים משפיע מאוד על תכונות העמים, ארץ ישראל מיוסדת על טבור הארץ, הוא אבן השתיה, ושורר בה אקלים ממוצע, ולכן אורא דארעא מחכים (דעת תורה בא עמוד קכה).

חטא המאסה בארץ ישראל חמור מחטא העגל
'עד אנה ינאצוני העם הזה' (במדבר יד, יא), וברש"י: ינאצוני - ירגיזוני. ואמנם מה כאן החרון אף יותר מכל יתר החטאים שעשו ישראל, כפי הנראה מהכתוב בתהלים (קו, כד-כז) הנה מתחיל חטאם כי 'וַיִּמְאָסוּ בְּאֶרֶץ חֲמָדָה', היינו במה שאמרו 'נתנה ראש ונשובה מצרימה', מזה אנו שומעים כי זה עיקר חטאם, ובזה היה מונח עזבם לגמרי את ה' יתברך, וחטא זה עוד יותר כבד מחטא העגל, וגם נענשו על זה ביתרון עונש מאשר על חטא העגל, כנאמר שם: 'וַיִּשְׂא יְדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם בְּפְדוֹתָם. וְלְהַפִּיל זֶרְעָם בְּגוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בְּאֶרְצוֹת', ומזה החטא נשאר בכיה לדורות בשתי החורבנות, וכל הגליות עד היום (דעת תורה ח"ד עמ' קכא).

הגירוש מארץ ישראל הוא הפשטת עם ישראל מכל התורה
כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' וגו' (שמואל א' כ"ז, י"ט). ה' הוא א-להי הארץ, הגירוש מהארץ הוא הפשטת הכלל ישראל מכל התורה כולה,

וכדאיתא ברמב"ן (ויקרא י"ח, כ"ה), שכל דיני התורה הוא ארץ בא"י, ובגלות נשאר לנו רק ציונים, כמו שנא' (ירמיה ל"א, כ) הציבי לך ציונים (דעת חכמה ומוסר ח"ב עמ' ר"ד).

לא לילך לארץ, הוא חלילה כאינו ישראל

ארץ ישראל היא אחת מן המתנות הטובות, כתורה וכעולם הבא, כבישת ארץ ישראל וישיבה בה, היא מצוות עשה. ארץ ישראל אלינו היא מעיקרי התורה, היא יסוד כל התורה כולה, אמרו חז"ל (כתובות ק"ב): כל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו א-לוה עיי"ש, וכשדומה כמי שאין לו א-לוה הרי שכלום אין לו, יסוד הארץ הוא שישתלם ישראל על ידה בתכלית השלמות, ולא לילך לארץ הנה הוא חלילה כאינו ישראל, כמי שיאמר: ישראל אנכי אולם ללא תורה וללא עולם הבא, ודאי הוא כי חסר מכל.

וכסוד התורה כן סוד ארץ ישראל, אינה מתחזקת אלא ביסודי, אינה מתחזקת אלא במסירת נפש, אינה מתקיימת אלא כשממיתין עליה, וכשאין ממיתין עליה הנה זה חטא וחסרון כלפי עצם הארץ, הנה זה טענה בעיקר סוד הארץ ומתנתה.

כשאמרו ישראל: למה ה' מביא אותנו אל הארץ הזאת לנפול בחרב נשינו וטפנו יהיו לבז' גילה לנו התורה כי פחדתם זו באה מן 'זימאסו בארץ חמדה'. החומד הארץ אין פחד נגד עיניו, כי מסוד הארץ הוא מסירת נפש ממש, גם ליהרג עליה. יהושע וכלב לא פחדו כלל, כלום לא עמד לפניהם, האמינו וגם בטחו כי ארץ חמדה היא, חמדו את הארץ, ואין יפחדו. וחטא מאיסה בארץ הנה זה חטא בכל מתנת הארץ, כי על כן ודאי אשר אמר: 'וישא ידו להפיל אותם במדבר', באין מסירת נפש אובדים את הארץ. וזה אינו ענין של עונש כשאר עונשים על עבירה שעושים אלא זה חטא וחסרון בעיקר מתנת הארץ, ובאין נתינה איך יקיימו אותה.

מאיסת הארץ היא חטא, ואהבתה - מצוה

ואמנם חטא הוא המאיסה בארץ הנה זה חטא ממש חטא מסוד יצה"ר ככל החטאים, וכן אהבתה מצוה ככל מצות התורה... גדול כחו של חטא, לא תטהר ממנו ולא תתנקה ממנו כליל, נשאר הוא גם לדורות, עד תיקון הכללי, עד ביטול היצר בתכלית, הנה זה כי חטאם לארץ חטא מאיסתם אותה נשארה גם לבנים וכו' (דעת תורה ח"ד עמ' קכד).

ההתעוררות בזמננו על ארץ ישראל אינה ענין מקרי, ויש לשמוע ממנה את קול ה'

צריך אדם תמיד להביט על ענינים המתרחשים בבריאה, יהיו אפילו ענינים גשמיים ממלהכי הטבע, כעל אותות ומופתים, ולא כעל ענינים מקריים חס ושלום. כל הענין המסתובב כיום בנוגע לארץ ישראל אשר לא היתה כזאת בכל שנות גלותנו, הנה שום שוטה שבעולם לא יגיד על זה כי הנם דברים פשוטים מקריים חס ושלום, ביחוד כיום אשר יחוס האומות והמגעים שביניהם אחזו ממדים כללי עולם, לא כלשעבר אשר העסקים שבין אומה אחת לחברתה היו מוגבלים, כל משטמותיהן לא נגעו כי אם רק להאחדים האלה שהיו עסוקים בהם, כהיום פוליטיקה אחת מקפת כל העולם כאחת, כל המתרחש אף בזוית של קצה העולם הנם כיום שאלה עולמית כללית, ובתוך כל אלה השאלות מה שייכות להן ענין היהודי, לא יאומן כי יסופר איך שאין ממש מקום ואין איש בעולם אשר על פיהם לא יעלה שם ישראל, ונוסף על כולנה עכשיו אשר עלה על הסדר ענין ארץ ישראל, כל העולם כולו ממש יושבים ודנים על שאלת ארץ ישראל כבעיה היחידה של כל העולם, הלא זה ודאי אות ומופת שמיימי הוא! אבל מה זה מורה מה זה כל ההתעוררות על ארץ ישראל, מה תעלומות כל הענין הנה בדבר שאין לי השגה אינני רוצה להתערב ומחשבות השם מי ידעם, אבל אחת פשוט הוא, כי לא פשוט הוא (שם עמ' קכה).

ויתבוננו חסדי ה'

לשבחו של מלך זה סמוך ונראה יחד עם ציינו את גודל רשעתו של מלך זה, בבחינה של אין עבירה מכבה מצוה. הלא כה דברי הפסוקים בזה (מלכים ב' יד כג-כד): **בַּשְּׁנֵת חֲמֵשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה לְאַמְצִיָּהוּ בֶן יוֹאֵשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֶלֶךְ יִרְבֶּעַם בֶּן יוֹאֵשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמְרוֹן אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה. וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה' לֹא סָר מִכָּל חֲטָאוֹת יִרְבֶּעַם בֶּן נִבְט אֲשֶׁר הֲחִטִּיא אֶת יִשְׂרָאֵל. הוּא הֵשִׁיב אֶת גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְּבוֹא חֲמַת עַד יַם הָעֲרָבָה כַּדָּבָר ה' אֶל-לֵהי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דָּבָר בְּיַד עֲבָדוֹ יוֹנָה בֶן אֲמִתִּי הִנְבִּיא אֲשֶׁר מָגַת הַחֶפֶר. כִּי רָאָה ה' אֶת עֲוֹנוֹ יִשְׂרָאֵל מֵרָחֵק וְאָפֶס עֲצוּר וְאָפֶס עֲזוּב וְאֵין עֶזֶר לְיִשְׂרָאֵל. וְלֹא דָבָר ה' לְמַחֲוֹת אֶת נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׁׁשֵׁם בְּיַד יִרְבֶּעַם בֶּן יוֹאֵשׁ.**

הרי דברים מפורשים בדברי נביאי האמת והצדק, כחלום ושוברו בצדו על פליאת - מחזה לעזרת - ישראל מיד צר באמצעות רשע עד להשחית בטעמו ובנימוקו. וידוע, שכל מה שנקבע בכתבי הקודש, אפילו בתורת סיפור, לא נכתב חס ושלום לשם סיפור בלבד, אלא לשם נבואה ולימוד לדורות [ועל זה אנו אומרים 'ותורתך ודרך ישים על לבו'. לא 'ותורתך' בלבד, אלא גם 'דרך']. וממילא גם הני"ל נקבע לשם כך לשמש לנו מגדל - אור ואספקלריא מאירה לכל התרחשות בהמשך הדורות".

לפני שנביא את דבריהם של גדולי ישראל, נביא סיכום קצר של הנסים שעליהם נסובו דבריהם [מתוך חוברת שיצאה לאחר מלחמת ששת הימים על ידי רבי יצחק מאיר לוינ' צ"ל, חתנו של בעל 'האמרי אמת' מגור. הובאה בספר 'דעת סופרים - מנחמיה ועד עתה']:

רק לפני עשרים וחמש שנה עברנו תקופה של הסתרת פנים קשה ואיומה, תקופת השואה המחרידה. מדת הדין נמתחה עלינו בכל חומרותה. דם של ששת מליון אחינו ואחיותינו, זקנינו וילדינו נשפך כמים. באכזריות ללא דוגמה הובלו לעקידה הגדולה לעיני העולם. עודנו המומים ממחזה אימים זה, כשבלבנו פנימה ההכרה, שנסתרות דרכי ההשגחה העליונה, ונקיטי דם לא נקיטי, וא-ל נקמות ה'.

ובעוד אנו עומדים ומשתאים ושואלים את עצמנו: האם כה נחלשנו עד כי כצאן לטבח מובילים אותנו? באים מאורעות היסטוריים אחרים, המוכיחים לנו כי ברצות ה' משתנים פני הדברים, כשעניי ה' לציון להשאירה לפליטה, אנו עדים לנצחונות שבאים ללא דוגמה ומשל כמו לשואה וטבח שאינם ניתנים לשום הסברים טבעיים.

כי על כן דרכנו לא במונחים טבעיים, מוחשיים, רגילים, אלא ביד ה' המובילה אותנו, המתגלה לנו בעוצמת הדין או בגודל החסד והרחמים למען דעת את תפקידנו ואת יעודנו בעולמנו.

א. נס אל-עלמיין' כינו האנגלים את התבוסה הגדולה של צבאות גרמניה הנאצית, עת אמרו להסתער על ארץ ישראל בעיצומה של מלחמת העולם האחרונה. היתה זאת המערכה הראשונה על קיומו של הישוב היהודי בארצנו הקדושה, ונסתיימה באורח הנפלא מבינתנו.²

1 וראה שם עוד מדברים שאמר מרן הגרא"ז מלצר באותו מעמד: "הרבי זצ"ל [הנצי"ב] אמר פעם על אודות שיבת ציון, כיצד זה יתכן שעכשיו רואים את תחילת חזרת ישראל לארצו, ואילו בדורות קודמים, בימים של גדולי עולם, לא זכו לכך. והשיב הרבי וענה, כבר אמר הנביא (ספר יחזקאל) - "כֹּה אָמַר ה' צְבָ-אוֹת כִּי יִפְלֵא בְעֵינָי שְׂאֵרֵי תְּהָה בְּיָמֵי הָהֵם גַּם בְּעֵינָי יִפְלֵא וְאֵם ה' צְבָ-אוֹת! הַעֲנִין מוֹפְלֵא, אַבְל הֵינּוּ עוֹבְדֵי קִיּוּמָה".

כ"ב במכתבו של **מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד** משנת תרע"ד - עם עוד גדולי ישראל (ביניהם הגר"ר בן ציון יאדלו והגר"ר משה קליערס רבה של טבריה) -

"אחד החזיונות מרהיבי הלב שבדורנו, הוא בודאי חזון הישוב הארצישראלי, הולך ומתקדם בכל ערכיו בשנותיו האחרונות. שלומי אמוני ישראל ודאי צריכים לשמוח על החזון הנדרר הזה, שבו אנו רואים אתחלתא דגאולה. וכשאנו מביטים על המושבות הפורחות, על הערים המתרחבות, על הפרוורים ההולכים ומשתכללים בארץ ישראל, ואנו קוראים את דברי הנביא (יחזקאל י"ג) "כֹּה אָמַר ה' א-להים בְּיָוֵם טְהִי אֶתְכֶם מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת הָעָרִים וְנִבְנְוּ הַחֲרוּבוֹת. וְהָאָרֶץ הַנְּשֻׁמָה תִּעֲבַד תַּחַת אֲשֶׁר הִיְתָה שְׂמֵמָה לְעֵינָי כָּל עוֹבֵר. וְאִמְרוּ הָאָרֶץ הַלֵּזוֹ הַנְּשֻׁמָה הִיְתָה כִּגְדוֹן וְהָעָרִים הַחֲרוּבוֹת וְהַנְּשֻׁמָוֹת וְהַחֲרוּבוֹת בְּצוּרוֹת יְשֻׁבָ' - הֵינּוּ אֵז כְּחֹלְמִים.

הננו מוצאים את עצמנו קטנים יותר מדאי - בכדי להקשיב את הקול הגדול הבוקע ועולה מתוך החזון הזה. תמהים אנו על עצמנו, ושואלים אנו את עצמנו: הכן הוא, **היתכן להיות שאנחנו הננו כבר הדור הראשון בעינינו את התחלת קיום יעודי הנבואה? ולכל אשר קו אסיירי התקה דורי זרות חלמו ושאפו ומאומה לא ראו, הננו אנוה עליהם כבר עדים חיים וקיימים?**

ורואים אנו בעינינו, כי דבר א-להינו יקום לעולם.

ומדי תעלינה מחשבות כאלה על לבבנו הננו מרגישים בקרבנו גדולה פנימית, נחת רוח נהדר, ונשמחה יתרה הולכת ומתגברת בתוכנו" (האיש על הוומה ח"ב עמוד 313).

2 נביא מתוך הספר **'מוות עולם'** (עמ' 96) למורנו הגאון הצדיק רבי יואל שוורץ זצוק"ל: "הנסים שהתרחשו וממשיכים לקרות סביב עמנו הם רבים ועצומים, אנו נמנה כאן רק מספר פרטים, כמו נס אל-עלמיין: "זה תיאור ההשגחה של הקב"ה להציל את העם היושב בציון, כשבימים הטורפים ההם עמדה גרמניה הנאצית בשיא כוחה ויכולתה, הצליחה להתגבר על יריביה בכל החזיתות, כוחות בנות הברית אשר התארגנו לבלום את פלישת הנאצים הוכו במהירות על ידי הקורפוס האפריקני המשוורין של רומל, למעלה ממאה אלף דיילים בריטיים ואחרים נפלו בשבי בטרם הצליחו להשיב מלחמה שעררה, לא היו סיכויים רבים למתנה הבריטי השישי שהתארגן במהירות לעמוד מול הסתערות הגרמנים, פקידי ממשלת המנדט בארץ ישראל מיהרו לשרוף את כל המסמכים הסודיים בטרם קיבלו פקודה לנטוש את הארץ, חברי 'ההגנה' התארגנו לפעולות גרילה נגד הפולשים הנאציים, פעולות נטולות כל סיכוי לשינוי פני הדברים, אם התגברו כוחות המתנה הבריטי השישי בפיקודו של המרשל מונטיגומרי, גרשו את הגרמנים ונחלו את הנצחון הראשון בשדה הקרב נגד הגרמנים מאז פרוץ

ב. בשנת תש"ח, הקיפו שוב שבע מדינות עצמאיות, חזקות למדי, את הישוב היהודי הקטן בן שש מאות אלף ולא יכלו לו. בידיים ריקות כמעט, הונסו הערבים התוקפים. היתה זו מערכה, אשר שום סיכום טבעי אינו הולם אותה, חישוב רגיל עשוי רק לסלף את טבעה ואופיה.

ג. המערכה השלישית אשר באה אחריה בשנת תשט"ז, עת שימשו מטוסי חילות אויר של צרפת ובריטניה כמטרה אווירית לארץ ישראל ואיפשרו לה לשבור את האגרוף המצרי המאיים עליה שאמר אז להשמידה, לא היתה תופעה רגילה, הניתנת להסברים לוגיים, כשאנו סוקרים אותה בפרספקטיבה של מרחק זמן מסוים. שום מדינאי אנגלי או צרפתי אינו מסוגל כיום, שתים עשרה שנה אחרי מערכה זו, להסביר לעצמו ולאחרים, מה בעצם הניע את ממשלות לונדון ופאריז להחליף להסרת טבעת החנק שנתהדקה בימים ההם סביב למדינת ישראל. אין לנו כיום כל הסבר אחר, אלא להצמד לאמת הנצחית, כי יד ההשגחה העליונה היא אשר רקמה מסכת זו, ולב מלכים ושרים ביד ה'.

ד. המערכה הרביעית, זו אשר נתגלתה לפנינו במלחמת ששת הימים, עלתה על קודמותיה בתופעות לא רגילות, לא טבעיות. הפעם מספיקה עין בלתי מזוינת, ואפילו שטחית ביותר, כדי לראות את יד ה' המכוונת אשר מאחורי המערכה הזאת הרצופה פלאים ונסים גלויים, כפי שהיינו עדים להם. כשנוכחנו לראות, שה' שוכן בציון, וכפי שנמסר לנו על ידי הספרים הקדושים, ישמור השי"ת על ארץ ישראל בימים שלפני בואו של משיח'.

מֶרֶן הַגֵּאוֹן רַבִּי אִיסֵר זֶלְמָן מִלְצֵר זְצוּק"ל בַּעַל אֲבֵן הָאֶזֶל

וּגְנוּתִי עַל הַעִיר הַזֹּאת

בימי מלחמת העולם השנייה, סיפר רבנו, שבעת ביקורו אצל החפץ חיים בשנת תר"צ, שנים אחדות לפני פרוץ המלחמה, אמר לו הסבא קדישא בזה"ל: "הולכת וקרבה מלחמה שנייה, אשר תבעיר את כל העולם, המלחמה הראשונה תהיה לעומתה כמשחק ילדים. נזדעזע רבינו ושאל - ומה יהיה? השיב לו החפץ חיים בפסוק: 'וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי'³ (בדרך עץ החיים ח"ב עמוד 527).⁴

וְבוֹהֵר צִיּוֹן תְּהִיָּה פְּלִיטָה וְהִיא קִדְשׁ

היה זה בימי מלחמת השחרור, הלגיון הערבי הפגז את ירושלים ללא הרף, ובין הנפגעים היה אף רבנו שנפצע קשה באחת ההפגזות. יסוריו היו גדולים ביותר, אולם הוא לא נאנח. פעם בא לבקרו ליד מיטת חוליו רבי שלמה זלמן ברא"י פרוש, ומשראה את סבלו ויסוריו של גדול הדור, נמלטה מפיו אנחה.

פנה אז אליו רבנו ואמר לו: הנה בעז"ה בקרוב תתגשם נבואת הנביא (עובדיה א"י): 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש'.

והוסיף ואמר, היה זה לפני מלחמת העולם השנייה. ישב פעם מרן החפץ חיים ולידו תלמידו הגדול רבי אלחנן ווסרמן. נאנח החפץ חיים ואמר: אני רואה עננים שחורים אשר מתקדרים על שמי אירופה, סכנה נוראה מרחפת על כלל ישראל. נחרד רבי אלחנן ווסרמן ושאל ומה יהיה? השיב לו החפץ חיים ואמר: 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש'.

הוסיף רבי אלחנן ושאל, הרי שם בארץ ישראל מתגברים החילוניים, מורדי אור התורה.

ענה לו רבי ישראל הכהן מרדין בעל החפץ חיים ואמר: 'והיה קדש' - הנביא כאן משתמש בוי"ו ההיפוך, על מנת להשמיענו שבסופו של דבר תהיה בארץ ישראל מהפכה רוחנית לקדושה ולטהרה, 'ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש' (בדרך עץ החיים ח"ב עמ' 526).

הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא קִבְּצָנוּ כֵּאֵן כְּדִי לְהַשְׁמִידוּ

בימי המצור על ירושלים - יום אחד לפני שנפצע, החלה הפגזה כבדה, אותה שעה ישבו בביתו מספר אנשים, אמר להם אז רבנו: 'הקב"ה לא קבצנו כאן כדי להשמידנו'. (שם עמ' 460).

מֶרֶן הַמְּשִׁיחִי הַגֵּה"צ רַבִּי אֱלִיהוּ אֱלִיעֶזֶר דְּסֵלֶר זְצוּק"ל בַּעַל 'מִכְּתַב מֵאֱלִיהוּ'

אִם נִתְרַפֵּה מִלְּהַתְחַזֵּק עַל יַדֵּי רֵאִיִּת מַעֲשֵׂי ה' הֲלֹא יִמְצָאנוּ עוֹן

כשנסתכל בעולמם של האומות כולם, הלא נראה שינוי נורא... באה גם שנאת יהודים גלויה בכל העולם מקצה, ובאותה שעה של מהומה ושערוריה, בתוך אותו ים השנאה אשר יטביענו בו - מתוך כל זה דוקא נולד ההפך - שהם בעצמם יאמרו לבסס את ישראל באדמת הקודש. האם כך הוא מהלך העולם? האם זהו דרך הטבע?

ועוד כמה נסים ראינו? היתה ארץ ישראל כמו בצבת אחוזה, צבת אותו רשע וסייעתו, ימח שמם וזכרם. ופתאום ברגע האחרון של סגירת הצבת, והנה נהפך הגלגל משני הצדדים בקווקז ואל-עלמיין. האם גם זה במקרה? האם גם מגפת הדבר מקרה? ואם כל אלה יעידו, כי בנסים ינהיגו ה', הלא אך בנו הוא לעמוד בנסיון, אשר בו הכל תלוי. אם נתרפה מראות מעשי ה' במבט רוחני, ולהתקרב אליו ואל תורתו ועבודתו לעת כזאת, הלא ימצאנו עון חס ושלוש (מכתב מאליהו ח"ג עמ' 350).

מלחמת העולם האחרונה, והודו אלה ללא היסוס כי נפלא הדבר מביתם. 'נס אלעלמיין קראו למערכה, היתה זו יד ה' - קבע מרשל מוטיגומרי" (מתוך 'פלאי מלחמת ששת הימים ולקחה' עמוד 492). ועוד כתב בספרו 'באמונתו יחיה' (עמוד 466): "המתבונן בהיסטוריה יוכל למצוא מקרים נפלאים ביותר של השגחה פרטית, נביא כאן דוגמה אחת: נס אל-עלמיין, המקום שהיה קו ההגנה האחרון של הכוחות הבריטיים לפני ארץ ישראל. קצין אמריקאי מתאר במאמר בשם 'צינור לקרב' מעשה נפלא: "ביום 4 ביולי 1942, אחרי נפילת המבצר החשוב האחרון שהגן על אלכסנדריה, על מצרים ועל הדרך לארץ ישראל, פרץ קרב עז בין צבא רומל לבין חילות הבריטיים, כמו בקרבות הקודמים, היתה סכנה גדולה שכוחות השטן ינצחו. והנה, הרימו הגרמנים פתאום את ידיהם ונכנעו. איש לא הבין את פשר הדבר עד שנפתרה החידה: הכוחות הגרמניים התקדמו עד לצינורות המים של הבריטים. צמאים למים בחום הלוהט במדבר - נקבו את הצינורות ושטו לרווייה. משגמעו מלוא לועם, הרגישו ששתו מים מלוחים, כי הצינורות היו חדשים, וכדי לבדוק אם הם עומדים בפני הלחץ, שלחו בהם הבריטים את מי הים (כדי שלא יתבזבוזו מים מתוקים בנסיונות). השתיה השורפת הזאת שברה את כח הגדוד ושמה קץ לקרב". הקצין המספר את המעשה אומר, שזה היה הקרב המכריע שהציל את אלכסנדריה, את מצרים וארץ ישראל. אפילו אם הערכה זו מוגזמת בעינינו - מי לא יראה ב'מקרה' זה נס מן השמים, אצבע א-להים?" (דורנו מול שאלות הנצח).

3 ראה להלן מדברי מרן הגרא"א דסלר זצוק"ל על נס אל-עלמיין.

4 וכן בספר 'חפץ חיים על התורה' (עמוד ע"ב - פרשת ושלח): "בשנת תרצ"ג, כשצורר כל היהודים באשכנז ימ"ש עלה לגדולה ולקח רסן הממשלה בידו, נשאל החפץ חיים ע"י אחד מראשי הישיבה שלו בראדין, מה יהיה גורלם של אחינו במדינת אשכנז ופולין, אחרי אשר הרשע הצורך הכריז בפומבי על מטרותו להכחיד שם ישראל חלילה.

והחפץ חיים ענהו, כי זה לא יעלה בידו. מעולם לא הצליח מי שהוא לכלות ולגמר את כל עמו, בכל ארצות פוזוניו. כתוב מפורש הוא (בראשית טו) - "אם יבוא עשו אל הפתחה האחת והפרו והיה הפתחה הנשאר לפליטה".

הבין השואל, כי הסכנה קרובה, והוסיף לשאול לתומו, אם ח"ו יעלה בידי הצורך להשמיד יהדות אירופה, רוב מנין ובנין של עם ישראל, מי הוא זה, אפוא, המחנה שישאר לפליטה? וע"ז ענהו הח"ח זצ"ל: גם זה כתוב מפורש בדברי הנביאים: "ובהר ציון תהיה פליטה והיה קדש" (עובדיה א"י), והרב השואל יצא מאת הח"ח כשידיו רועדות על חורבן יהדות אירופה, ולבו היה נכון בטוח כי ארצנו הקדושה תציל, וחורב לא תעבור בה. וכן היה, שתחילת מפלתו של הרשע הזה היתה, כשהתקרב לחופי ארצנו הקדושה..

וכן בספר 'נתיבות הקדש' עה"ת ומועדים (ירושלים תשס"ב עמ' קס"א, בהערות המו"ל), בשם הג"ר אברהם משה סלומון הרב מחרקוב, וחתנו של הג"ר משה לנדניסקי ראש ישיבת ראדין: "שמעתי מאיש מהימן... כי שמע מכבוד הצדיק בעל החפץ חיים זצ"ל, כי כל איש ואשה אשר יש לו מוח בקדקדו יסע לארץ ישראל ויקנה בית ואחווה, כי העיר ברלין וגם הכרכים אשר בחו"ל יחרבו, וארץ ישראל תמלט".

מֶרֶן הַמְּשִׁיחַ הַגֵּה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל

על פי דרך הטבע לא היה נשאר המקום בידינו

מפני דוחק העת קצרתי בכתיבתי מלהודיע לידידי את אשר על לבי, את אשר שמעתי בבואי לפה מהחסדים הגדולים אשר עשה השי"ת עם עמו ועם ארצנו הקדושה, כי לא היה שום מקום בטבע שיהיה נשאר המקום בידינו רחמ"ל, רק רחמי שמים נתן לנו שארית ופליטה, וזה נתן לנו תקוה ובטחון על העתיד (אור יחזקאל מכתבים מכתב נה).

הניסים שנתעשו לנו הם מהנהגת היחוד שאינו מוכרח אפילו ממעשי האדם

הנה ראינו לפני זמן-מה, שהשי"ת עשה עמנו נפלאות גדולות הראויות להיעשות לצדיקים, ואיך נעשו בדורנו, כשאפילו תשובה לא עשו לפני כן, ואעפ"כ עשה השי"ת נפלאות כאלה שהיה בכוחם להפוך כולם לצדיקים, ואיך נעשים נפלאות כאלה בדורנו. אלא זהו ענין היחוד שאינו מוכרח אפילו ממעשי האדם, ויכול להושיע גם הרשעים כשרצונו יתברך לעשות כן. ומכאן חזקה התקוה לביאת הגואל צדק, ואל יפול בלב ספק זכי ראויים אנו לכך, כי זהו סוד היחוד שאין השי"ת מוכרח להשתעבד למעשי האדם. וכך היה ביציאת מצרים, שהיו במ"ט שערי טומאה והיה צורך לחפש עבורם זכויות להנצל ואעפ"כ נושעו⁶ (קובץ ענינים שהשמיע מן המשגיח - אלול תשכ"ז תשרי תשכ"ח).

האל"ף בעת כזו הוא להכיר שזה מעשה ה', לא מקרה (קובץ ענינים אייר סיוון עמ"ז)

ויתבוננו חסדי ה'

השי"ת עשה עמנו נפלאות עד שאין הפה יכול לדבר, ואין לשער מה שנעשה עמנו, עם הכלל ועם היחידים. הרוצה להתחזק שהשי"ת מכירו ויודעו בפרטות ומשגיח עליו ביחידות, יכול להראות לעצמו נסי ה' ונפלאותיו עם יחידים. נפלאות נעשו להצלת יחיד.

אין לכך עצה אלא ויתבוננו חסדי ה', להתבונן במאורעות, להשיבם אל הלב ולהפכם להכרה יציבה נטועה בעמקי הלב. שחרית וערבית צריך לקבוע להתבונן בכך, ואל תתמה שהרי אפילו יציאת מצרים נצטוו להזכיר שחרית וערבית כדי לנטעו בקרבנו, כל שכן מאורע חדש שעבר עלינו, וכך אפשר לזכות להכרה אמיתית, וכבר ראינו אצל רחב מה גדול ערך הכרה אמיתית (שם עמ"ז - לח).

הקדוש ברוך הוא נגלה קמעא קמעא

על דבר ההתעוררות הגדולה אשר היה במדינתכם וביותר בשיבתכם על דבר הנסים הגלויים אשר הראה לנו [במלחמת ששת הימים שבחודש שקדם לו]. כי כמדומני כי אין לכם לשער, כפי אשר מוסרים לנו מקום הניסים אשר היה נגלה ונראה לעיני כל, אף להפוקרים חס ושלום, כולם צועקים נסים נסים. אך כנראה, כי כל זה הוא עוד מהלשון שבילקוט על ישעיה לה, 'יששום מדבר וציה' - מה הקב"ה עושה, נגלה עליהם קמעא קמעא. יתן ד', שנהיה אנחנו וכל בית ישראל מהזוכים - "המה יראו כבוד ה'" (אור יחזקאל מכתבים מכתב תלז).

נראה, שהניסים והנפלאות שאירעו עמנו, ניתנו לנו לאות להתחזק בישועת ה', לצפות ולהתכוון לגאולה השלמה שתבא במהרה בימינו. (קובץ ענינים שם עמ"יח).

מהנסיים אנו רואים את קרבת ה' אלינו

אשר ראו עינינו לאחרונה יכול לשמש הקדמה חזקה לקבלת התורה. בחוש ראינו שכר ועונש, ראינו בחוש נסים גלויים, קרבת ה' אלינו... ראינו בחוש, שהשי"ת שומר ישראל, כפי שמספרים אנשי המלחמה (שם עמ"כ).

"ולמה לא נלמד לעצמנו מדור המדבר... והתביעה עליהם יתכן ושייכת גם עלינו, "עד אנה ינאצני העם הזה ועד אנה לא יאמינו בי בכל האותות אשר עשיתי בקרבם". הם ראו מה שראו ואנו כבר ראינו יותר מהם, כל העבר שלנו מאז ועד היום. ואחרי כל זאת אשר הראנו ה' בשבועות האחרונים, ולא נשתנה? ונשאר במקומו? האם לא יתבעו אותנו "עד אנה לא יאמינו בי בכל האותות אשר עשיתי בקרבם" (שם עמוד לז).

מֶרֶן הַגָּאוֹן רבי אברהם יפה'ן זצוק"ל

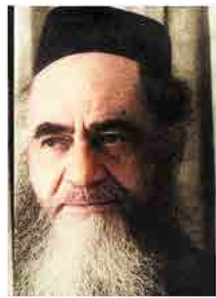

אנו רואים גילוי שכניה

רבה החובה כעת לשום לב ועין פקוחא על המאורעות בתקופתנו, שהקדוש ברוך הוא מרבה חסדו הגדול להראות לפנינו גילוי שכנתו, ולא לסגור עינינו ולהטיח כלפי מעלה 'נסתרה דרכי מד', חס ושלום.

אנשי כנסת הגדולה נקראו על שם שהחזירו עטרה ליושנה לומר הא-ל הגדול כו'. במקום הסתר גדול כזה, שנקר במוח כל אחד: איה גבורותיו וכו', עמדו לראות בזה גילוי שכניה היותר גדול, כבשה אחת בין שבעים זאבים. בעוונותינו הרבים הוא להיפך, אנו רואים על כל צעד וצעד גילוי שכניה, השגחה פרטית, ומדוע אין בכחנינו להחזיר עטרת התורה והיראה לכל הפחות כבשנים קדמוניות בתקופת אחרונים ז"ל. ולזה ראה הרב המחבר שליט"א עצה ותחבולה שיתבונן בינה בדברי חז"ל בעניני הגאולה, ויתעודד רוחו בתקוה ובטחון ויצפה לישועת ה' לזכות ולקרב הגאולה בב"א (מתוך הסכמה לספר 'חבלי משיח בזמננו', י"ב אדר תשכ"ט).

מֶרֶן הַגָּאוֹן רבי משה חברוני זצוק"ל

לראות את חסדי ה'

אמינא יישר כחו בזיכוי הרבים, בפרט לנבוכים ותועי בינה בדור יתום זה, שענינים להם ולא יראו חסדי ה' ונפלאותיו למכביר, גם הגלויים ביותר... (שם, ט' אייר תשל"ל).

האדמו"ר רבי חיים מאיר הגר זצוק"ל בעל 'אמרי חיים' מויז'ניץ

שמחה עצומה על שחרור ירושלים העתיקה והכותל המערבי

תאור על מלחמת ששת הימים במחיצתו של האדמו"ר בעל 'אמרי חיים' זצוק"ל ניתן על ידי נכדו האדמו"ר שליט"א [מתוך דברים שמסר למוסף תורני 'היכלות' מבית 'קשר איתן' - ויז'ניץ (ניסן-אייר תשע"ז)

5 נכתב לאחר מלחמת השחרור.
6 דבריו מיוסדים על מה שכתב הרמח"ל "ידעת תבונות סימן לו: "זמעוצם יחוד שליטתו הוא שאין לו שום הכרח וכפייה כלל, וכל סודרי המשפט וכל החוקים אשר חקק, כולם תלויים ברצונו, ולא שהוא מוכרח בהם כלל. הנה כשרוצה - משעבד רצונו כביכול למעשי בני האדם, כענין ששנינו (אבות ג"ט) 'זהכל לפי רוב המעשה', וכשהוא רוצה - אינו חושש לכל המעשים. זאת נחמתינו, כי לא על מעשינו יפקוד, ולא לזכותינו ימתין, או מחסרון מעשים יחליפנו ח"ו, אלא מפני השבועה שנשבע לאבותינו והברית אשר כרת, הנה אפילו אם לא יהיה זכות בישראל, כשיגיע עת מועד [הקץ האחרון של הגאולה], יום נקם בלבנו, הנה על כל פנים יושענו ודאי, כי אדון כל הוא, ויכול לעשות כן כשהוא רוצה."

• גיליון 152, לרגל יובל לנסי ה' ונפלאותיו במלחמת בני ישמעאל על ארץ הקודש וכך הוא מספר:

המצב בארצנו הקדושה היה קשה באותה תקופה שלפני המלחמה, בל"ג בעומר לא העלו מזדורת אש גדולה, אלא משהו זעיר מאוד. בשבוע שלאחר מכן היה המצב מתוח מאוד בארץ הקודש. ביום שני כ"ו באייר פרצה המלחמה, אולם כבר ביום רביעי כ"ח באייר שחררו ברוך ה' את הכותל המערבי מידי הערבים. בימי המלחמה עצמה, ראו על זקני הקדוש שלושה עצומה. לא ראו עליו שום לחץ מלחמה. כמה גדול היה בטחונו בהשם יתברך!

שמחה רבה שררה אצל זקני הקדוש בהגיע הבשורה ששחררה ירושלים העתיקה, ובני ישראל יוכלו שוב להגיע לשפך שיח אצל שריד בית מקדשנו הכותל המערבי. כשהגיעה הידיעה שיהודים מתפללים אצל הכותל המערבי, היה זקני הקדוש שרוי כולו בהתרגשות גדולה, ופתח בשירת "והביאותים אל הר קדשי"...

לא יטוש ה' את עמו

עוד הובא שם (גליון היכולת הני"ל): באותם ימים קשים ומלאי פחד, בהם חברו צבאות-ערב נגד ישראל בעצה אחת, ובדרך הטבע היה נצחונם נראה כמובטח, ניצב רבנו האמרי חיים זי"ע כאב רחום לעמו, הרגיע, חיזק ועודד את הלבבות הנסערים, באומרו כי אין ממה לפחד - הפחד הוא הבל הבלים! ויותר מכך, רבנו הרגיע את הציבור בדברים של נבואה, שכל שומעיהם פג לבם מלהאמין להם: "אדרבה, קיים סיכוי שיכבשו אי"ה את ירושלים העתיקה ואת הכותל המערבי!"... דבריו הקדושים היו אז לפלא, באשר היו נראים ממש כתלושים מן המציאות. כשסיפר יהודי לפני רבנו האמרי חיים, כי הרדיו הודיע שהמצב חמור מאוד, הכריז רבנו בהתרגשות: "מיין רדיו זאגט [=הרדיו שלי אומר] - 'כי לא יטוש ה' את עמו ונחלתו לא יעזוב!'".

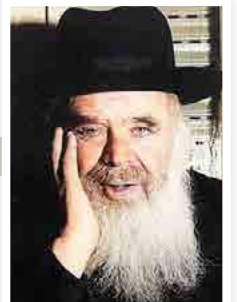
כשרבנו [הישועות משה] זי"ע - אז ראש הישיבה, סיפר באחד הימים לרבנו האמרי חיים זי"ע, שהורים מחו"ל התקשרו אל בניהם תלמידי הישיבה והורו להם לשוב לביתם בחו"ל, לנוכח איומי המלחמה. נענה רבנו האמרי חיים: "... אלה שביקשו ממך לשאול לדעתי, אמור להם שהתלמידים יכולים להישאר בישיבה בלב רגוע, כי מאומה לא יקרה להם!".

גם הרה"ק רבי משה יחיאל מאזרוב זי"ע, בעל 'אש דת' ו'באר משה', בא בדברים בענין זה עם רבנו האמרי חיים זי"ע ועם הרה"ק בעל בית ישראל מגור זי"ע, ושלושתם החליטו כי אין להניח לאברכים ולבחורים שנקראו ע"י הוריהם שבחו"ל לנסוע לביתם, כדי שלא יזרעו מורך בלבבות.

הרה"ק מאזרוב אף צוה לשואליו לפרסם בין חובשי ספסלי בתי-המדרשות, כי זוהי דעתו ודעת הצדיקים מויזניץ ומגור.

הגה"ח המפורסם רבי אשר יונה וויינברגר זצ"ל שהה בארץ, ובני משפחתו שבחו"ל הפעילו עליו לחצים שישבו לארה"ב. נכנס הגרא"י אל הקודש פנימה ושטח את ספקותיו לפני רבנו האמרי חיים. ענה לו מרן זי"ע, שעליו להתישב בדבר, וביקשו שיבוא למחר. כשבא למחרת, נענה לו רבנו: "החלטתי שתישארו כאן, ויחד נראה נסים ונפלאות!".

מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל ראש ישיבת מיר

נכון כסאך מאז

מה היה לנו כאן לפני שבוע? היה לנו "אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד". כל העולם עמדו פעורי פה וראו כי "ה' איש מלחמה"! אינני נביא, אני איש פשוט, אבל ברור

7 נאמר לאחר מלחמת ששת הימים.
8 נאמר לאחר מלחמת ששת הימים.

לי שאם היה היום נביא הוא היה מכריז: "נכון כסאך מאז"!.. כולנו חייבים בשבח והודיה להקב"ה, וב"ה עשינו זאת עתה (מתוך קלטת ביקול הלשון).

מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל - הרב מפיניבז'

הכנה גדולה לגאולה השלמה

אחים יקרים ורחימאים. המותר לנו להיות קטנוניים בשעה גדולה ונשגבה זאת? הלא נבוש ונכלם להישאר בדלות ההשגות וקטנות המוחין בתקופה הרת פלאות כשאנו מוקפים ממש בניסים, ואף עיוור יכול למשש את

הניסים בידיים?

קיימאלן אין בעל הנס מרגיש בניסו. ודבר שבמציאות הוא, שזוהר גדול ועצום מידי מסנוור את העיניים. מי ישכיל להרים את מבטו השמימה ולהציץ ישר בפני השמש בשעת גבורתה? הניסים והנפלאות התשועות והנחמות והמלחמות, שנתרחשו בארץ הקודש ובעיר הקודש והמקדש, אף אלה שראו זאת בעיניהם, אף אלה שחזו זאת משרם ממש, אינם מצליחים להביע את מעמקי רגשותיהם. ואולם מי אשר כמוני נדד באותם הימים על פני קיבוצי היהודים בגלויות, מסוגל יותר לחוש את תעצומת הניסים ולחשוב יותר על פשר המאורעות המופלאים למאד.

זו שעה גדולה ונדירה. הלשון שלנו דלה ומוגבלת לבטא זאת. ואף כוח הדמיון שלנו נראה מצומצם ושיגרתי מידי לתפוס ולהקיף את משמעות הדברים.

יהודים חביבים ויקרים! מה פשר הניסים הנוראים והנפלאים? מה מראים לנו ומה מרמזים אלינו מן השמים?

דורנו המוכה והמושפל, דור הניסיונות והיסורים, ראה עד כה הכל בבחינת הסתר פנים. "ואנכי הסתר הסתיר את פני ביום ההוא" משמע, הסתר שבהסתר, שהרי גם הציון "ההוא", פירושו - נסתר. וכעת זכה דורנו זה לשפע של ניסים גלויים ומופלאים כל כך, מה זה אומר לנו? מאי קמשמע לן? הבה ונתבונן, אחים רחימאים! הרי לא ייתכן הסבר אחר, אלא שזוהי הכנה גדולה, מעין "חזרה כללית" לקראת הגאולה השלימה!

(מתוך נאמר שפרסם לאחר מלחמת ששת הימים בירחון 'בית יעקב' גליון 100 עמ' 5).

האדמו"ר

רבי שלום נח ברזובסקי זצוק"ל מטלונים, בעל נתיבות שלום

אנו מחויבים להכיר בהארת פנים של הקדוש ברוך הוא לעמו

עַל־לִפְיֵי לְבַי בְּהַ' רָמָה קִרְנֵי בְּהַ' רָחַב פִּי עַל אֹיְבֵי כִי שְׂמַחְתִּי בִישׁוּעָתְךָ. אֵין קְדוֹשׁ פֶּה כִּי אֵין

בְּלִתְךָ, ה' מְמִית וּמְחִיָּה מוֹרִיד שְׂאוֹל וְיַעַל. אנו מחויבים להכיר בניסים שעשה לנו הקדוש ברוך הוא בימים האלו, נסים גלויים והארת פנים מלפניו יתברך שמו לעמו ישראל, מה שלא זכו לראות הרבה עשרות דורות, ואסור לנו להיות כופר בטובתו של מקום, כי עשה עמנו עכשיו נס כפול:

אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם

א. אותו רשע, המן של זמננו ימח שמו, רצה להשמיד את כל היהודים, ועשה הקדוש ברוך הוא נסים, זנהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם' והשמידו את כל 'סוס רכב פרעה ופרשיו' בשעות ספורות, ונפל פחד היהודים עליהם, ז'ירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה

המשך בעמוד 15

חרות יהודית

כבסיס לחרות מדינית

ולשחרור מהחנק האמריקאי

הרב יהודה אפשטיין

חזק יותר מגז' ביידי, ובאמת, מי שאינו מבין את היסוד הזה, של האמונה בה' - כא- להי ישראל וכא-להי ההיסטוריה לאורך כל הדורות - מוטב שלא יעסוק ביחסים בינלאומיים, לפחות לא של ישראל.

היסוד השני שנשכח במרוצת הזמן הוא צורת ההתנהלות ביחסי החוץ מול מדינות העולם. כמובן, שיסוד זה גם הוא בנוי על היסוד הראשון של בטחון בה'. ישראל קשורה בטבורה לארה"ב כבר מספר עשורים, ודבר זה עומד בעוכריה. פעמים אינספור פעלה ישראל בניגוד לאינטרסים של עצמה, בשם שמירת היחסים עם ארה"ב והרצון למצוא חן בעיני דעת הקהל המערבית בכלל והאמריקאית בפרט. האסון של מלחמת יום הכיפורים, בו נמנענו מלהנחית מכת מנוע כדי לא להצטייר כ'תוקפנים' - אינו אלא דוגמא אחת מני רבות. דבר זה יצר יחסי-תלות, שקשה לאמוד את גודל נזקם. לעיתים היה קל יותר, כמו בזמן טראמפ [שגם הוא ידע ללחוץ כשצרה!] ולעיתים קשה יותר, כמו אצל אובמה ועכשיו אצל ביידי. הצד השווה הוא שיש לא מעולם לא אמצע מדיניות שפוייה של בחינת האינטרסים שלה בצורה אמיתית, אלא הייתה שבויה בקסם האמריקאי, חאת לא מסיבות דיפלומטיות, כי אם בשל הזדהות עם ערכי הדמוקרטיה והליברליזם שארה"ב מייצגת.

צורת ההתנהלות זו הובילה לאסונות מדיניים רבים. ההזדהות הערכית המוחלטת עם ארה"ב הביאה אותנו לשעבוד מדיני. אך יסוד הטעות כאן אינו בתחום הדיפלומטי והפוליטיקה הבינלאומית, כי אם בפסיכולוגיה וברגש הנחיות המובנה שלנו כלפי תרבות המערב וכלפי כל מה שאמריקה מייצגת. אמריקה עצמה, אגב, אינה לוקחת ברצינות את הערכים שלה כפי שאנחנו לוקחים אותם. לכן אין לה בעיה לקיים יחסים קרובים וחמים עם מדינות כמו סעודיה, מצרים, כל מיני דיקטטורות באפריקה ובמרכז ודרום אמריקה ועם כל מי שיש לה אינטרס לקיים אתו יחסים. הכל שאלה של תועלת מול נזק. אילו ישראל הייתה משתחררת מאותן רגשי נחיות, הייתה יכולה לשקול בכל הזדמנות האם כדאי לה להעדיף את האינטרס האמריקאי, או שמא מוטב לעשות עסקים עם סין, אולי עם הודו, וגם לא ממש מפריע לי אם יחליטו שעדיף ליצור קואליציה עם רוסיה. אפשר פעם כך ופעם כך, הכל בהתאם לאינטרס הישראלי. וכמובן, כל זאת צריך להיעשות כאשר מה שמנחה אותנו הוא בורא עולם וקיום תכליתי להשכין שכנינו בתוכנו, להקים את מלכות התורה, לגרש את אויבינו ולבנות את בית מקדשנו. וכאשר המצב מחייב זאת, גם לא נפחד להיות לבד עם בורא עולם, שהוא בעל בריתנו האמיתי, הנצחי והיחיד.

מה שמונע את ההתנהלות המושכלת הזאת הוא השעבוד התרבותי שלנו לאמריקה, שממנו נובע השעבוד המדיני. וכדי להשתחרר משעבוד זה, צריך חינוך עמוק מהיסוד של חברה, אשר נושמת אל קרבה את התרבות האמריקאית כמו חמצן. זהו ניתוח כואב עבור רבים, אך הכרחי אם רצונו לחיות. שיבה א' ה' במלוא מובן המילה משמעה לא רק להניח תפילין וללבוש ציצית, לעשות הפרשת חלה ברוב עם ולומר סליחות בכותל. חזרה בתשובה אמיתית מחייבת ניתוח מהתרבות האמריקאית והתרבות המערבית בכלל, וכאשר נעשה זאת - נגלה שהניתוח המדיני קל הרבה יותר ממה שחשבנו.

מוטב שנעשה זאת מיזמתנו, בטרם יכפו זאת עלינו האמריקאים. אם לא עשינו זאת עד כה, אולי עכשיו, כאשר טבעת החנק מתהדקת על צווארנו, נבחר בחיים המתוקים של ברית עם ה' ונמאס בחנק האמריקאי, המכלה את נשמותינו יום יום ושעה שעה, ושעלול כעת גם לכלות את גופנו.

וכאן מגיע תפקידנו, בני הציבור החרדי, האמונים על תורת ה', לומדים אותה ככל יכולתנו ומשתדלים לחיות את חיינו לאורה. קשה מאד לצפות שהמהפך יגיע ממי שחונך על ברכי תרבות המערב וספג אותה אל קרבו בכל הזדמנות שנקרתה בדרך - בבתי הספר, באקדמיה, בכלי התקשורת השונים - על כל צעד ושעל שפסע במדינת ישראל, המונגת בידי מלכות הזלה.

זכה הציבור החרדי להיות מובדל מכל אותה מערכת ערכים, ולבכר על-פניה את המערכת התורנית, אשר בה ורק בה טמון אושרו האמיתי של אדם. העובדה, ולפיה

נכלל שעובר הזמן ומתרבים הדיבורים על 'היום שאחרי המלחמה בעזה, יותר ויותר מתברר, כי צורת החשיבה שאפיינה את הממשלה לפני האסון הנורא חיה ובעטת, ומובילה אותנו לאסונות נוספים. מי שציפה להקמתו מחדש של גוש קטיף, להפיכת עזה לעיר יהודית משגשגת, למחיקת זכרם של המרצחים שכבשו אותה והשבתה לבעליה הטבעיים - עם ישראל - קיבל תחת זאת אמירות חלולות על 'שליטה בטוחנית ישראלית', תוך הבהרה, כי אין לנו כל כוונה לשוב ולכבוש את השטח. כך מפי ראש ממשלתנו, הנשען על ממשלת 'מין מלא-מלא' [אולי נכתוב עוד פעם 'מלא' כדי שנשכנע גם את עצמנו...]. כאשר שר אחד העז להעלות את האפשרות של הטלת פצצת אטום על המרצחים העזתיים, ננוף קשות בהוראת הפרזיט מוזשינגטון והורחק מיישבת הממשלה.

רבים מרגישים תסכול נורא, משום שתוצאות הבחירות האחרונות לכאורה הורו על רוב מוחץ בציבור למדיניות שונה בתכלית מזו שהייתה עד עכשיו, ותחת זאת קבלנו התרפסות מבוזה שטרם נראתה כמותה, כששר החוץ האמריקאי מנהל אצלנו ישיבת קבינט והאמריקאים אומרים לנו מהו משקל הפצצות שמתחר לנו להטיל על המרצחים. כל עוד הייתה כאן ממשלת שמאל, או ממשלה שמכילה מרכיבים ממה שמכונה 'שמאל-מרכז', רבים התנחמו באפשרות, שיבוא יום ותקום ממשלת ימין אמיתית, ממשלה שלא מפחדת מארה"ב, ממשלה שמחויבת לערכים של שלמות הארץ וכיוצא בכך [שלא לדבר על החלת חוקי התורה, שכיום מי שמעז לומר זאת מוקע על עמוד הקלון]. והנה - קמה ממשלה זו, ונוצרה לכאורה הזדמנות פז לעשות את מה שבן-גוריון עשה בתש"ח, לסלק מכאן את ערביי עזה ולחדש שם את ההתיישבות היהודית, ומלבד כמה תמונות יפות משדה הקרב - כולם יודעים שבים שאחרי, יעשו כל טעדיק וינסו כל פתרון מלבד הפתרון הנכון, הצודק, היהודי - כיבוש מוחלט של חבל עזה וסילוק האויב משם לצמיתות.

הדבר מחייב חשבון נפש מעמיק שלנו, הציבור המאמין, כיצד חרפנו נפשנו למען הקמת הממשלה הזו, וכעת אנו חווים מפח נפש קשה, כאשר נראה לכאורה כי אין מוצא וכי מה מצפים שיקרה בבחירות הבאות? יהיו אולי כמה עיוורים שיגידו - צריך 70 מנדטים, לא 64, צריך יותר ימין. אבל מי שענינו בראשו מבין, כי המשבר הוא לא בעיה מתמטית, אלא בעיה ערכית יסודית, והפתרון שלו אינו נעוץ בקמפיין בחירות מוצלח או בפעולת כזה או אחר. במשבר חינוכי-ערכי מטפלים בכלים חינוכיים, ולפני הכל צריך לאבחן את הבעיה, לפני שמגיעים לפתרון.

מובן לכל, כי התנהלותה של ממשלת ישראל תלויה באופן מוחלט בתכתיב האמריקאי. הסיוע ההומניטרי, הגבלת הלוחמה, הפסקות האש, שנקראות כעת 'הפוגות', ומעל הכל - הפתרון המדיני שמחכים לו בסוף המלחמה - כולם מהווים עניבת חנק על צווארה של ישראל, ולממשלה הנוכחית אין כל סיכוי לצאת ממנה. הבעיה לא התחילה היום, אך כעת היא מתגלה במלוא חריפותה. החרפה הזו נובעת מהעיוורון ביחס לשני יסודות עיקריים, עליהם אמורה להיות מושתתת מדיניות החוץ של ישראל, ועיוורון זה נובע מנקודה אחת יסודית, שנגיע אליה בהמשך.

יסוד אחד, החשוב ביותר, הוא האמונה בבורא עולם כמנווט ההיסטוריה וכא-להי ישראל, הדורש את טובת עמו ומסייע לו בעת פנותו אליו. אכן, ה' רוצה שנעשה השתדלות טבעית, ועם זאת ותוך כדי זאת - הוא מצפה שנבטח בו גם כאשר ישנה סכנה בדרך הטבע, שהרי זהו מבחן הבטחון. מי שמאמין באמת שה' מנהל אותנו, ומי שרואה את המציאות שמתקדמת כאן במאמצים השנים האחרונות מול העיניים ואינו עוצם את עיניו - מבין שיש כאן תכנית, דברים לא קורים סתם. התהליך האדיר של שיבת ציון מוביל אותנו לקראת הגאולה השלמה, ושום ביידי לא ימנע זאת. אך מי שלא מאמין בבורא עולם - אכן אינו רואה דבר. וגרוע מכך, ישנם רבים, רבים מדי, שבבוקר ובערב קוראים 'שמע ישראל ה' א-להינו ה' אחד', אולם אחר שמקפלים את הטלית ואת התפילין ומניחים אותם אחר כבוד בנתיק המיועד להם, שבים הם אל מחוזות הריאליה והפרקטיקה, לוגמים מכוס התרעלה של התקשורת החלולה ומגיעים למסקנה, כי אולי פעם היה א-להינו גדול וחזק, אך כיום, רח"ל - הוא אינו

1 לכל אלו המצפים בכליון עיניים לחזרתו של טראמפ לבית הלבן, ראוי להזהיר, כי גם אם אכן הדבר יקרה - לא יהיה זה תחליף לביטחון בבורא עולם, ומבחינות מסוימות הסכנה עלולה להיות אף גדולה יותר, כי כאשר יידי' שלנו יבקש דבר-מה, יהיה קשה הרבה יותר לומר 'לא', אלא אם כן נפנים, כי הברית שכתת ה' עם אברהם בין הבריתים קודמת לברית האסטרטגית שכתתו ראשי המדינה פורקי העול עם ארה"ב.

בציבור החרדי ניתן לערוך מכירות המוניות של מוצרי מזון כאשר בן-אדם לוקח דף עם רשימת מוצרים שהזמין, אוסף אותם והולך הביתה, ואף אחד לא חושש שמישהו יקח דבר שאינו שלו – זוהי תופעה שיכולה לצמוח רק בקרב מי שמנותק מעיקרו מתרבות המערב ורדיפת התאוות שמתלווה אליה. חברה, בה כל ילד וילדה יודעים, שיש מצוה להשיב אבדה לבעליה, ושעזרה לנזקקים היא דבר שמובן מאליו – חברה כזו יכולה לצמוח רק במקום, בו ה', תורתו ומצוותיו עומדים במרכז ההויה. אלו שהאילו את האדם ומקרקרים על 'ערכים של צדק' צריכים לערוך קמפיין מתוקשר כדי לבקש תרומה של 5 ₪ פעם בשנה עבור ילדים מוגבלים, ומי שתורם מקבל מדבקה להדביק על הדלת, כדי שלא יבואו לדפוק שם שוב בטעות.

זכינו להבדל מחיי הפקר החילוניים, אך הדבר מחייב אותנו להעריך את מה שבידינו, להעמיק בו, לבסס אותו ולייצא אותו לאלו, שטרם זכו לו. ולדאבוננו, חל כרסום ערכי גם בקרב מחננו, ואינו מדבר על השוליים, אלא על המרכז. כיום, כשמישהו רוצה לפתוח חנות בציבור החרדי, הוא כמעט תמיד יבחר עבורה שם באנגלית, כי בתת-מודע – אמריקה שווה הצלחה. כואב לומר זאת, אך צאובדקו, ותקנו אותי אם אני טועה. הניתוק של תורתנו הקדושה מהחיים הגשמיים הביאה את רוב רובו של הציבור שלנו להעריך

את מה שיש 'אצלם', וממילא הפכנו בתת-מודע לעבדים נרצעים של תרבות המערב. אולם עדיין ניתן להציל, עדיין ניתן לשמר את היחוד התרבותי, ולהנחיל אותו לכלל האומה. כאשר נטרה את לבנו מהסגידה לתרבות המערב, נגלה פתאום, כי גם בתחום המדיני, הצבאי, האסטרטגי והכלכלי – אין שום דבר מיוחד באמריקה, ויש להתייחס אליה כאל עוד גורם בזירה המדינית, אשר מנוהלת על-ידי הקב"ה, המרומם ומשפיל עמים וממלכות. כאשר נשוב אליו בלב שלם, נפנים היטב את העובדה, כי הצלחתנו המדינית אינה תלויה בטיב היחסים עם בידן או עם טראמפ, כי אם בטיב היחסים עם בורא עולם – אז נוכל לכונן כאן את מלכות התורה בכל רחבי ארצנו הקדושה, לסלק את אויבינו ולבנות את בית חיינו. תחת הברית האסטרטגית עם ארה"ב, נבכר את הברית אשר כרתנו עם אבינו מלכנו, ונפנה אליו בתפילותינו כאל ישות אמיתית ולא כאל פיקציה מנותקת מהמציאות, כפי שלדאבוננו קורה לא מעט כיום.

בה' נעשה חיל והוא יבוס צרינו!
השיבנו ה' אליך ונשובה, חדש ימינו כקדם! ♦

להערות: YEPSTEIN@KEDUSHASTZION.ORG

ורק השם לבדו נלחם להם במצרים, אמרה תורה שלא תדעו ולא תבינו כי אני השם המוציא אתכם ממצרים, עד שתהיו הוגים בתורה שאני עתיד לתת לכם – על אחת כמה וכמה בצאת ישראל לקרב בתחמושת ובכל מיני נשק, דרושה התבוננות עמוקה למען דעת כי השם איש מלחמה, ולא בכחו לבדו יגבר איש, והשם הנותן לך כח לעשות חיל.

מי חכם ויתבונן בחסדי השם שלא נתנו טרף לשיניהם של אויבים אשר עמדו עלינו לכלותינו, ורק בחמלת ה' עלינו המה כרעו ונפלו, ואנחנו קמנו ונתעודד.

אלה הם דברי מזכיר הנאט"ו בהרצאתו בפני האקדמיה הצרפתית למדעי המדינה: 'היה רק נס שצבאות הערבים לא הגיעו לתל אביב תוך 24 שעות, כי מצרים סוריה ועירק הטילו למערכה 5000 טנקים, 900 סוללות טילים. סוריה פתחה ההתקפה שלה נגד הצבא הישראלי ברמת הגולן עם 1200 טנקים, היה זה נס ממש, שכחות משוריינים אלה נכשלו מלהגיע לתל אביב תוך 24 שעות.

בינו נא והודו להשם 'זובח תודה יכבדני ושם דרך' – וזבה שהוא מביא תודה הוא משים דרך] אראנו בישיע א-להים' – שאראנו עוד ישועות ונפלאות] (קובץ מוריה שנה חמישית גליון ד).

המשך מעמוד 13 ה' במצרים ויאמינו בה', שגם אלו הרחוקים מאמונה, וכל מי שיש לו מוח בקדקדו, מודים שלא היה שום ענין טבעי בהנצחון שעשה הקדוש ברוך הוא באופן מופלא ביותר, שום צבא עוד לא השיג הישגים כאלו, שכוחות כבירים התמוטטו לפניו בשעות ספורות.

אנו הולכים ומתקדמים לקראת הגאולה

ב. הנס השני – בגילוי אהבתו יתברך אל עמו ישראל אף על פי שאינו הגון ואינו כדאי, שהוחזר לנו לרשותנו שריד בית מקדשנו הכותל המערבי, שאמרו חז"ל, כי מעולם לא זזה שכינה משם, שנאמר 'הנה זה עומד אחר כתלנו', אחר י"ט שנה שכבר התרחקנו ממקום הקדוש הזה, והוחזרו לנו מקומות הקדושים מערת המכפלה ישני חברון, וקבר רחל, מקומות שלא דרכו שם רגל יהודי זה י"ט שנה, ואי לבנים שגלו מעל קברי אבות ואמהות, ומעתה הם נמצאים תחת רשותנו, ואנו עומדים נדהמים ומזועזעים מהגילויים הגדולים שהראה לנו ה' יתברך, ומה אשיב לה'...

ממאורעות ימים הגדולים האלו אנו צריכים לשמוע את קול ה' היוצא מהם הקורא לנו... הניסים ונפלאות שעשה הקדוש ברוך הוא אתנו, שהם קריאה גדולה מאבינו שבשמים. הגילוי הגדול מהארת פניו יתברך הוא 'כי פקד ה' את עמו' ועלינו לעורר רחמים מרובים כי 'אתה החילות להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה אשר מי א-ל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך, אעברה נא ואראה את ההר הטוב הזו והלבנון, היינו שייבנה לנו בית המקדש במהרה בימינו, כי עדיין שכינתא בגלותא ועוד לא זכינו אפילו לאתחלתא דגאולה. כי מהו ענין גאולה, שהבריאה כולה השקועה בחומרנות תזכה לגאולה 'זמלאה הארץ דעה את ה', 'זנראהו עין בעין בשובו אל נוהו'. אמנם יחד עם זה עלינו להביט נכוחה במאורעות הכבירים שעברו עלינו זה עתה, וכל מה שעבר עלינו בדור האחרון... שהכל מחייב התבוננות ומחשבה כי אנו הולכים ומתקדמים לקראת הגאולה (נתיבות שלום – קובץ מאמרים מיוחדים ירושלים תשל"ד).

הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל

הניסים מוכיחים שהקדוש ברוך הוא נתן לנו את הארץ

וכבר ראינו בעינינו, איך שבמעט טבע עשה לנו הקדוש ברוך הוא נסים גלויים בששת הימים, כי רק עיור בשתי עינים ומי שאין לו מוח בקדקדו יכול לומר כי 'כחי ועוצם ידי עשה את זה.

רש"י בהתחלת בראשית מביא – אמר רבי יצחק לא היה צריך התורה להתחיל אלא מ'החודש הזה לכם', שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל וכו' שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים אתם שכבשתם ארצות ז' אומות, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לנו. עכ"ל.

היה קשה לי, ומה אם הגויים יאמרו: אנחנו מאמינים שהקב"ה ברא את הארץ, אבל מי אומר שהקב"ה נתן לכם את הארץ, אולי גזלתם אותה מאתנו...

ואמרתי, שמפני זה, כל פעם שבני ישראל כבשו ארץ ישראל, היו הגויים מוכרחים להודות שהקב"ה נתן אותה לנו, כי יהושע תקע בשופר ונפלה חומת יריחו – האפשר לומר שאנחנו כבשנו? וכן עכשיו, איזה שוטה יכול לומר שאנחנו כבשנו? הלא כולם מוכרחים להודות, שהקדוש ברוך הוא נתן לנו הארץ שהבטיח לנו ולאבותינו, ומי שאומר שכוחנו ועוצם ידינו כבשו ולא ראה נסים גלויים, טחו עיניו מראות האמת (דרכי מוסר עמוד רצב – רצד). ♦

להערות: MD@KEDUSHASTZION.ORG

מרת הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל

על ידי התבוננות בחסדי ה' נראה עוד ישועות ונפלאות

האותות והמופתים שנעשו בארץ חם ובצאת ישראל ממצרים על הים, לא השכילו אבותינו בהשגה נכונה 'אשר כל תחת השמים לי הוא', וממנו לא יבצר מאומה. רק אחר מעמד הר סיני וקבלת התורה, בינה יתירה ניתנה בהם להבין ולהשכיל מעשי השם אשר פעל בגלוי וכו'.

ואם לכל היד החזקה והאותות והמופתים שנעשו במצרים ועל הים, שכל יושבי תבל ראו שלא חלו בהם ידים של מעשי אנוש ותחבולותיו,

המתמיד האלמוני

הרב משה מלוביצקי

מגילת רות - כמה השראה קדושה יש בה.

ניתנת לנו הזדמנות משמים להכנס לחדרים הפנימיים ולהחשף אל החומרים המסווגים ביותר, המסמך האוטנטי על שושלת מלכם וגואלם של ישראל, דוד בן ישי.

אנו מלווים בעין דומעת את האלמנה העלובה והאומללה, אשר עזבה ארמון מלוכה וכל מנעמי עולם, כבודו ותאוותיו, לטובת כ-ל-ו-ם. לכאורה. אנו שומעים אותה נושאת את קולה בבכי, ומסרבת להתנתק.

אנו שומעים את חמותה האצילית, מתוך תהום יגונה, מוציאה מפיה את המילים בעלות המשמעות האסונית עבור החמות: "לכנה שובנה אשה לבית אמה. יעשה ה' עמכם חסד כאשר עשיתם עם המתים ועמדי, יתן ה' לכם ומצאן מנוחה אשה בית אישה" (רות א ח-ט). "הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה, שובי אחרי יבמתך" (שם טו). ואני נעמי, כאשר אבדתי אבדתי.

ואז, מתוך מחצב לא ידעו עיט, נחצבות להן המילים הנצחיות המרגשות והקדושות של אם המלכות הקדושה:

"אל אשר תלכי אלך, ובאשר תליני אלין,

עמך עמי וא-להיך א-להי.

באשר תמותי אמות ושם אקבר,

כה יעשה ה' לי וכה יוסיף כי המות יפריד ביני ובינך!"

דרשת חז"ל על מילים אלה (יבמות מ:), מעמיקה עוד יותר את משמעות המלים, את הצדקות וההקרה הטמונה בהן.

נעמי החמות 'נכנעת' ומקבלת את הקרבן.

כמה ניגודיות בין מעמדה המקורי של רות, הנסיכה המואבית היושבת בכבודו של עולם, לבין מעמדה של רות הגיורת הבאה משדי מואב אל עם אשר לא ידעה מתמול שלשום.

היא אפילו אינה סתם גיורת, היא **מ-ו-א-ב-י-ת** הבאה להסתפח אל עם ה' אשר בתורתו כתוב לאמר: "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה', גם דור עשירי לא יבוא להם בקהל ה' עד עולם" (דברים כג ד). ובזמן שהיא משאירה מאחוריה הכל לטובת היותה גרה גרורה, עדיין לא נדרשה הדרשה המתירה אותה לבוא בקהל - 'עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית' (יבמות עז).

מבעד לדמעות המצעפות את עינינו, אנו רואים אותה סועדת את חמותה וממלאת בציות ובהכנעה שאין דומה לה אחר כל בקשה והוראה של החמות, כולל הוראות שמנוגדות לענותותה וצניעותה.

'תאמר אליה כל אשר תאמרי אעשה. ותרד הגרן ותעש ככל אשר צותה חמותה' (רות ג ה-ו).

תוך כדי שאנו זוכים להכיר את אם המלכות, מבצבצת במקביל מתוך המגילה דמותו הנשגבה של אב המלכות, בועז ראש הסנהדרין, שמשליך את כבודו ומעמדו מנגד, עוזב את עולם החשבונות הרבים ומתמסר אל מה שהוא רואה כחובה לעצמו - הכרת טוב וחסד למי שראויה לו, גם במחיר אישי כבד מנשוא.

בועז מגיע אל שדהו ומבחין בנערה שמתנהגת בצניעות יתרה. כאשר הוא שומע מהנער הניצב על הקוצרים שהנערה שבשדה היא הנערה המואבית השבה עם נעמי, הוא מזדרז לעודד אותה ולהגן עליה: "ויאמר בעז אל רות הלוא שמעת בתי אל תלכי ללקוט בשדה אחר וגם לא תעבורי מזה וכה תדבקין עם נערותי. עיניך בשדה אשר יקצרון והלכת אחריהן הלוא

צויתי את הנערים לבלתי נגעך וצמית והלכת אל הכלים ושתית מאשר ישאבון הנערים" (שם ב ה-ו).

שומו שמים! ראש הסנהדרין, שופט הדור, מי שחננו ה' בשני שולחנות, תורה וגדולה, אינו מקיים בעצמו 'פעמים שאתה מתעלם', כדי להציל עצמו מהבושה והחרפה שהמיט אלימלך על משפחתם בברחו אל שדה מואב ובהינשא בניו אל בנות עם זר. לא, הוא רואה את הדברים בצורה אחרת.

ורות הצדקנית אכן תמהה על המחזה הגדול הזה - "ותפל על פניה ותשתחו ארצה ותאמר אליו מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני ואנכי נכריה" (שם שם י).

כתשובה, אנו זוכים לשמוע את קול האמת והצדק מנסר בחלל: "ייען בועז ויאמר לה, הגד הגד לי כל אשר עשית את חמותך אחרי מות אישך ותעזבי אביך ואמך וארץ מולדתך ותלכי אל עם אשר לא ידעת תמול שלשום, ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה מעם ה' א-להי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו" (שם שם יא-יב).

אנו ממשיכים להתאבק בעפר רגליהם של רות ושל בועז, עוקבים אחר הליכותיהם בקודש, ומגיעים אל מפגש הפסגות שמתרחש לו בשעת ליל בקצה ערמת הגורן.

רות מהצד האחד, בפסגת ההקרבה ומסירות הנפש, מערה נפשה למות בזה ובבא.

היא אפילו אינה אומרת לחמותה בחשש, כאשר אמר אבינו יעקב בשעתו - "והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה". היא אינה לוקחת ממנה את ההבטחה 'עלי קלתך בתי'. מצווה ועושה.

ומנגד, אנו חוזים בפסגת הקדושה, הצדקות, הטוב והישר, כאשר תוך כדי שהוא נלפת באישון ליל, אינו נבהל על פיו ולבו אינו ממחר להוציא קללה ואלה על מעשה שלכאורה הוא בזוי, פסול וחצוף מאין כמותו.

כהרף עין, מתוך קורי השינה, הוא נשבע ליצרו מחד, ולרות מאידך, ומשיב לתחיה את נפשה הפורחת, בנועם דבריו: "ברוכה את לה' בתי, היטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים אם דל ואם עשיר. ועתה בתי אל תיראי, כל אשר תאמרי אעשה לך כי יודע כל שער עמי כי אשת חיל את" (ג י).

למחרת אנו מלוים אותם לחופה.

אבל טרם נתמלאה סאת יסורי הנסיון.

בבוקר שלאחר החופה, נקראים בני העיר ללוות את בועז למנוחות. רות שבה להיות אלמנה (ילקוט שמעוני רות אות תרח).

רק כעבור מספר חודשים, תחבוקנה רות ונעמי בן. עובד אבי ישי אבי דוד. מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו שזכינו לטעום מצוף אויר הפסגות הזה, לרוות ולהתבסס ולנגוע נגיעה קלה במחוללי דוד מלך ישראל חי וקיים.

אולם הלקח ממגילת רות לא יושלם עד שלא נחוש את הצריבה הנוראית ועד אשר לא תתעטף נפשנו בשום ליבנו אל ההחמצה ההיסטורית הנוראית המסוקרת כמעט בהבלעה בין משעולי המגילה.

בועז לא החזיק במקום הראשון בתור המזכה בעמידה בראשות שושלת בית דוד, קדם לו מישהו אחר!

והמישהו האחר הזה, אשר בפגישתנו הראשונה עמו הוא עוד נושא שם, הופך בהמשך, בכעסה של המגילה, לחסר שם - 'פלוני אלמוני'.

1 "אמרה לה, אסיר לן תחום שבת - באשר תלכי אלך. אסיר לן יחוד - באשר תליני אלין. מפקדינו שש מאות וי"ג מצות - עמך עמי. אסיר לן עבודה זרה - וא-להיך א-להי. ארבע מיתות נמסרו לבית דין - באשר תמותי אמות. שני קברים נמסרו לבית דין - ושם אקבר".

2 גם אחרי שנתחדשה ההלכה 'מואבי ולא מואבית', היו שם אנשים שאף על פי שלא הרירו אחרי ההלכה, הרירו אחרי מעשה בועז. אמרו: מואבית זו, אפילו מותרת היא לבוא בקהל - עד ביתו של בועז צריכה שתתעלה! והבית הזה קודש קודשים הוא למלכות משמים! וכאשר מת בועז למחרת הכנסת רות לביתו, כמה גדולים היו חקרי הלב ברבים מן העם אחרי שראו אותו מעשה. כל מי שטעה ראה בכך יד ה' שהייתה בבעז להענישו על שפגם משפחתו, כשם שקודם לכן נענש אלימלך ונענשו בניו על אותו עון (ספר התנודעה עמוד תקמ).

3 ע"פ רש"י (רות ד א).

מחזה ישעיהו, פרקים י"ט - כ' ירושלם הארץ ושגשוגה על רקע מפלת מצרים

הרב חיים דוידוביץ'

המחמיץ האלמוני.

בפגישה הנשגבת היא בקצה הערמה, אומר בועז לרות: "ועתה כי אמנם כי גואל אנכי וגם יש גואל קרוב ממני. ליני הלילה, והיה בבקר, אם יגאלך טוב, יגאל" (רות ג-יג).
יש גואל קרוב ממני! ויקרא שמו בישראל, טוב. אם יגאלך טוב, יגאל. אני ניצב אחריו בתור הגאולה!

בועז אכן פונה אל הגואל שקרוב ממנו ונותן לו את ההזדמנות שלא ניתנה מעולם לבן אנוש, ההזדמנות להיות אבי מלכות ישראל.

"ויאמר בועז, ביום קנותך השדה מיד נעמי ומאת רות המואביה אשת המת קנית להקים שם המת על נחלתו" (ד-ה).

אנו הניצבים ממרחק הזמן ויודעים מה מונח על כף המאזנים, כולאים את נשימתנו בחרדה, ומתקשים להאמין למשמע אוזנינו: "ויאמר הגואל לא אוכל לגאול לי פן אשחית את נחלתי גאל לך אתה את גאולתי כי לא אוכל לגאול" (שם ו). אוי ואובי, על זה ידו כל הדוים.

למרבה הצער והיגון, היה לו לאותו גואל המסרב לגאול 'מה להפסיד'.

עושר שמור לבעליו לרעתו.

היתה לו אשה, היו לו בנים, היתה לו נחלה וממון, גם מעמדו בין הבריות היה טוב, והוא לא ראה סיבה להכניס את עצמו לתוך הצרה הזו.

לא היתה כאן מצות יבוס כפשוטה, הוא לא היה מחויב בזה, ואם אריות הסנהדרין מחדשים ומדייקים מואבי ולא מואבית, יתכבדו נא לקיים בעצמם - קריינא דאגרתא איהו ליהוי פרונוקא'. ואילו אני, מה לי ולצרה. החיים כל כך טובים ונעימים, למה צריך לקלקל אותם.

אתה לא חייב שום דבר, וגם לא מגיע לך שום עונש. פשוט גלית שאינך אבי מלכות בית דוד.

יש לך בחיים דברים שהם חשובים יותר מכבוד שמים, נעלים יותר מהישר והטוב בעיני ה', אז אתה באמת אינך קשור למידת המלכות, לדוד מלך ישראל חי וקיים, הרגל הרביעית של המרכבה.

לא אתה נענשת ולא בועז קיבל שכר.

בועז אכן ראוי מכל להיות אבי דוד, ואילו אתה מופקע מזה.

כאשר עמד כבוד שמים על הפרק, היה לך מה להפסיד וסרבת להרים את הדגל, אז הפסדת.

מאז ועד עתה לא פסקו הבחירות וההזדמנויות. שוב ושוב נדרשים בני אדם לבחור בין כבוד עצמם ומעמדם ובין כבוד שמים.

הם תמיד צודקים ואינם מחויבים בדבר. פשוט ניתנת להם ההזדמנות.

אם לא יזכו, יצטרפו למחנהו הגדול של פלוני אלמוני.

אם יזכו, יאחזו בהזדמנות ולא ירפו - "ונתתי להם בבית ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומבנות, שם עולם אתן לו אשר לא יכרת" (ישעיהו ה).

מוקדש באהבה לחברי 'קדושת ציון' בגלוי, המכריזים ללא מורא וגאולתיך אנכי.

להערות: MM@KEDUSHASTZION.ORG

כללות משא מצרים

אחרי הפסקה לא קצרה, אנו ממשיכים בסדרת הנבואות שנשא ישעיהו על אודות אומות העולם. עתה נושא הוא את משאו על מצרים (פרק ט), על אודות המכות והמשברים שהיא עתידה לחוות, ואחריו (פרק ט) צורפה אליו נבואה קצרה שנאמרה על נפילת מצרים בידי אשור. כהרגלנו, קודם הצלילה למעמקי ים הנבואה, נושט תחילה על פניה על מנת לקלוט את מרחביה.

כללות הנבואה היא השפלת גאות מצרים, והיא מתחלקת לארבעה חלקים. תחילה מתוארים המשברים העתידיים לפקוד את מצרים, כי - 'הֲיֵהָ ה' רִכָּב עַל עֵב קַל וּבָא מִצְרַיִם וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפְּנֵי וּלְבַב מִצְרַיִם יִמָּס בְּקִרְבוֹ' (ט ט). תחילה תתחוללנה בה מהומות פנימיות - 'וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְנִלְחַמוּ אִישׁ בְּאָחִיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ עִיר בְּעֵיר מִמְלָכָה בְּמִמְלָכָה' (ט ב), מהומות אלו תחלשנה אותה מבפנים - 'וְנִבְּקָה רוּחַ מִצְרַיִם בְּקִרְבוֹ וְעֲצָתוֹ אֲבַלְעוּ וְדָרְשׁוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֶל הָאֲסִיִּם וְאֶל הָאֲבוֹת וְאֶל הַיְדֻעִיִּם' (ט א), ומתוך כך ישתלט עליה גורם חיצוני - 'וְסִכְרַתִּי [והסגרת] אֶת מִצְרַיִם בְּיַד אֲדָנִים קִשְׁה וּמִלְךָ עַז יִמְשַׁל בָּם נְאֻם הָאֱדוֹן ה' צָב-אוֹת' (ד). או אז תלקה גם אדמת מצרים - 'וְנִשְׁתַּנוּ מִיָּם מֵהֵיָם וְנִהְרֵי יִחַרְבּוּ וְיִבְשׁוּ, וְהָאֲזִנִּיחוּ נְהָרוֹת דָּלְלוּ וְחָרְבוּ יְאִרֵי מִצְוֹר קִנְהוּ וְסוּף קִמְלוּ, עֲרוֹת [עֲשָׂבִים] עַל יְאֹר עַל פִּי יְאֹר וְכָל מִזְרַע יְאֹר יִיבֹשׁ וְיִאֲנָנוּ' (ט-ה). הנביא מתאר את אבלם וחרפתם של אנשי מצרים, שעיקר פרנסתם וגאוותם הוא היאור - 'יְאֲנֹוּ הַדְּיָגִים וְאֶבְלוּ כָּל מִשְׁלִיכֵי בְּיְאֹר חֲכָה, וּפְרָשֵׁי מִקְמָרֹת עַל פְּנֵי מַיִם אֲמָלְלוּ, וּבִשְׂו עֲבָדֵי פְּשָׁתִים שְׂרִיקוֹת וְאֲרָגִים חוֹרֵי, וְהָיוּ שְׂתִיתֵיהָ [חפירותיה] מְדַכָּאִים כָּל עֵשִׂי שְׂכָר אֲגָמֵי נְפֹשׁ' (ה-ו).

כיון שהושפלה מצרים עד עפר, לועג לה הנביא על כך שהחשיבה את עצמה כבעלת חכמים מופלגים - 'אֶף אֲוִלִים שָׂרֵי צֶעַן חֲכָמֵי יַעֲצִי פְרַעֲה עֲצָה נִבְעָרָה, אִיךָ תֵאמְרוּ אֶל פְּרַעֲה בִן חֲכָמִים אֲנִי בִן מַלְכֵי קָדָם, אֲנִים אֶפְוֵא חֲכָמִיךָ וְיִגִּידוּ נֹא לְךָ וְיִדְעוּ מַה יַעֲזֵ ה' צָב-אוֹת עַל מִצְרַיִם, נוֹאֲלוּ שָׂרֵי צֶעַן נִשְׂאוּ שָׂרֵי נֶף הִתְעוּ אֶת מִצְרַיִם פֶּנֶת שְׂבָטֵיהָ, ה' מִסָּךְ בְּקִרְבָּה רוּחַ עוֹנֵיִם וְהִתְעוּ אֶת מִצְרַיִם בְּכָל מַעֲשָׂהוֹ כְּהִתְעוֹת שְׂכוֹר בְּקִיאוֹ, וְלֹא יִהְיֶה לְמִצְרַיִם מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה רֹאשׁ וְזָנַב כְּפָה וְאֲגָמוֹן' (יא-טו).

אחר כך, בפרשה נפרדת, מתאר הנביא את כניעתה של מצרים שתהיה 'ביום ההוא', לאחר כל מה שיעבור עליה מאת ה' - 'בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִצְרַיִם כְּנָשִׁים וְחָרָד וּפְחָד מִפְּנֵי תְנוּפֹת יָד ה' צָב-אוֹת אֲשֶׁר הוּא מִנִּיף עֲלָיו, וְהִיָּתָה אֲדָמַת יְהוּדָה לְמִצְרַיִם לְחָגָא כָּל אֲשֶׁר יִזְכִּיר אֶתָּה אֱלֹוֹי וּפְחָד מִפְּנֵי עֲצַת ה' צָב-אוֹת אֲשֶׁר הוּא יוֹעֵץ עָלָיו' (טז-יז).

אז, יהיו מצרים מושפעים מדרכי ישראל הסמוכים אליהם, יעבדו את ה' ויזנחו את עצביהם - 'בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה חֲמֹשׁ עָרִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מְדַבְּרוֹת שִׁפְתַּי כְּנֶעֱן [לשון הקודש המדוברת בארץ כנען] וְנִשְׁבָּעוֹת לַה' צָב-אוֹת עִיר הַהָרִים יֵאמְרוּ לְאֶחָת' (יח). ומאז יהיו מונהגים ומושגחים על ידי ה' על פי מעשיהם, תחת מה שהיו מושלכים למקרי הטבע כאשר לא הלכו בדרך ה', כי 'בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִזְבַּח לַה' בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִצְבָּה אֲצֶל גְּבוּלָה לַה', וְהָיָה לְאוֹת וּלְעֵד לַה' צָב-אוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם' כי יַעֲקוּוּ אֶל ה' מִפְּנֵי לְחָצִים וְיִשְׁלַח לָהֶם מוֹשִׁיעוֹרָב וְהִצִּילָם, וְנוֹדַע ה' לְמִצְרַיִם וְיִדְעוּ מִצְרַיִם אֶת ה' בַּיּוֹם הַהוּא וְעַבְדוּ זָבַח וּמִנְחָה וְנִדְרוֹ נָדַר לַה' וְשִׁלְמוּ, וְנִגְף ה' אֶת מִצְרַיִם נֶגֶף וּרְפוּאָה וְשָׂבוּ עַד ה' וְנִעֲמַת לָהֶם וּרְפָאֵם' (ט-כב). לסיום מציין הנביא, כי מצרים ישארו כנועים ושפלים והיו כסרח

1 הגבול הוא המקום שבו מורגשת השתייכות הארץ לעם היושב בה, ועל כן כאשר המחויבות לעבודת ה' של העם הזה ניתנת לערעור, הוא מהווה ציון ותזכורת כי העניין המרכזי של העם היושב בה הוא עבודת ה' וההיכנות תחתיו. והוא כעניין המזבח שבנו השבטים שהתנחלו בעבר הירדן בתוך הירדן, כמתואר בארוכה בספר יהושע (כב), כמו שנאמר שם - 'כי עד הוא בְּיַנְיָנוּ וּבִינְיָנוּם וּבִין דְּרוֹתֵינוּ אַחֲרֵינוּ לַעֲבַד אֶת עֲבַדֹת ה' לְפָנָיו בְּעִלּוֹתֵינוּ וּבְצַחֲנוּ וּבְשִׁלְמֵינוּ וְלֹא יֵאמְרוּ בְּנִיכֶם מָהָר לְבָנֵינוּ אִין לְכֶם חֶלֶק בָּה'.

עודף לעם אחר - 'ביום ההוא תהיה מסלה ממצרים אשורה ובא אשור במצרים ומצרים באשור ועבדו מצרים את אשור' (כב).²

כיון שהזכיר את מצרים ואשור, מזכיר את ישראל שתהיה לברכה בשעה שתשקוט הארץ ממלחמה, כי אז ישגשו כל שלש ממלכות אלה - 'ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ, אשור ברכה ה' צב-אות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל' (כד-כה).

כיון שניבא ישעיהו על מצרים, צורף למשא זה מה שאירע 'בשנת בא תרתן אשדודה בשלח אתו סרגון מלך אשור וילחם באשדוד וילכדה' (כ) א. כי 'בעת ההיא דבר ה' ביד ישעיהו בן אמוץ לאמר לך ופתחת השק מעל מתניה ונעלה תחלץ מעל רגליך ויעש כן ה' ערום ויחף. ויאמר ה' כאשר הלך עבדי ישעיהו ערום ויחף שלש שנים אות ומופת על מצרים ועל כוש, כן ינהג מלך אשור את שבי מצרים ואת גלות כוש נערים וזקנים ערום ויחף וחסופי שת ערות מצרים' (שם ב-ג). וזאת, כדי להטיל מורא על יושבי ארץ ישראל, לבל יבטחו עוד בגויים - 'חתו ובושו מכוש מבטם ומו מצרים תפארתם, ואמר ישב האי הזה [=ארץ ישראל] ביום ההוא הנה כה מבטנו אשר נסנו שם לעזרה להנצל מפני מלך אשור ואיך נמלט אגננו' (שם ה).

מצרים אחת היא מימי משה עד הדור האחרון

פתרון נבואה זו על ידי המפרשים מתייחד בטווח הזמן עליו משתרעים הפתרונות השונים. מפרשי הפשט פרשו ברובם, שהכוונה לנפילת מצרים בידי סנחריב מלך אשור, והסבל שיתלוה אליה. מאידך, תאורי החורבן השונים הנקובים בנבואה זו, כמו פרטים אחרים בה, טרם התגשמו אי-פעם, כפי שמעיר על כך האברבנאל. ומכך מסיק האברבנאל כי נבואה זו טרם התגשמה, ועתידה להתקיים בגאולה האחרונה.

אולם חז"ל פרשו כמה מקראות מתוך נבואה זו על מצרים הקדמונית, זו שאבותינו השתעבדו בה ואשר לקתה מיד ה' בשעה שהשית את אותותיו בקרבה כאשר יצאו בני ישראל ממצרים. ואילו מקראות אחרים מתפרשים בדברי חז"ל על תקופות אחרות, עד הגאולה האחרונה.

את הפסוק 'הנה ה' רכב על עב קל' וגו' דרשו חז"ל על קריעת ים סוף (תנחומא שופטים יד). וכן את הפסוק 'סכרתי את מצרים ביד אדנים קשה ומלך עז ומשל בם' פרשו חז"ל על המכות שבאו על מצרים על ידי משה (במדבר רבה א ג, תנחומא במדבר ג). גם הפסוק 'ונגף ה' את מצרים נגף ורפוא' פרשו חז"ל על המכות שבאו על מצרים על ידי אהרן ונרפאו מהן על ידי משה (שיר השירים רבה ד א), או על הנגף של מכת בכורות ורפואת ישראל ממכת המילה באותה שעה (זוהר בל א).

אמנם את המקראות על אודות תשובת מצרים, שהן 'ביום ההוא יהיו חמש ערים בארץ מצרים מדברות שפת נענן' וגו', וכן 'ביום ההוא יהיה מזבח לה' בתוך ארץ מצרים', פרשו חז"ל (מנחות טז) על ימי חזקיהו,

שהוא מצא בני מלכים והדיר אותם שלא לעבוד עבודה זרה, והם הלכו למצרים ובנו שם מזבח, והם יושבי חמש הערים שדיברו שפת כנען. ואילו מה שנאמר 'וסכסכתי מצרים למצרים' פרשוהו על מלחמת נכו מלך מצרים בכרכמיש בימי המלך יאשיהו³ (איכה רבה א ג).

ואילו מה שאמר ישעיהו - 'ביום ההוא תהיה מסלה ממצרים אשורה... ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ, אשור ברכה ה' צב-אות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל' - מתפרש בדברי חז"ל (תנא דבי אליהו זוטא יב) על ימות המשיח⁴.

מדברי חז"ל נוכח ללמוד, כי מצרים בכלל הדורות, מיציאת מצרים ועד הגאולה האחרונה, היא ענין אחד, ועל כן מה שנאמר על מצרים בימי הנביאים נכון גם על מצרים הקדומה, וכן יכולים מאורעות שונים שהיא חווה בתקופות שונות להתקבץ למשמעות אחת, כפי שדרשו במדרש (שמות רבה ואראח ב) על מה שנאמר כאן - 'אך אולים שרי צעון חכמי יעצי פרעה עצרה נבערה איך תאמרו אל פרעה בן חכמים אני בן מלכי קדם', ודרשו שהכוונה היא כי מאחר שחכמי מצרים שבימי משה קראו לעצמם 'חכמים', ואילו את הקב"ה קראו בזלזול 'בן חכמים', לכן מאוחר יותר אבדה חכמתם ונסתרה בינתם, ונהיו 'אולים שרי צעון'⁵.

ירושת הארץ ושגשוגה קודם התשובה והגאולה השלימה

כיון שנבואה זו נאמרה גם על תקופת הגאולה האחרונה, דומה שמספר מקראות בה מתפרשים היטב לאור המציאות המתקמת. כמו מה שנאמר 'ונשנתו מים מהים ונהר יחרב ויבש' (ה), שכפי שכבר כתב המלבי"ם, תהו רבים מדוע יובש הים הוא ביטוי לחורבן מצרים. אולם כיום, שגאותה של מצרים אינה יושבת רק על הנילוס, אלא גם על תעלת סואץ המחברת את ים סוף עם הים התיכון, מובן היטב כי התמעטות מי הים והנהר היא השפלת כל גאותה של מצרים.

כמו כן יתפרש גם מקרא שנאמר 'הייתה אדמת יהודה למצרים לחגא כל אשר יזכיר אתה אלי יפחד מפני עצת ה' צב-אות אשר הוא יונעץ עליו'. אמנם רש"י פרשו על המורא והפחד שיפלו על מצרים מן השכינה השורה באדמת יהודה בימי חזקיהו המלך, כאשר חילות סנחריב יפלו בשערי ירושלים. אך אם כוונת הנביא בפסוק זה היא גם על הדור האחרון, הרי שמתברר שעוד קודם שיעשה הדין במצרים, תחזור ותשרה יהודה על אדמתה, ותגבר ותתחזק עד שתפיל מורא וחלחלה בקרב מצרים.

ולאחר ימים לא מעטים, כאשר תיכנע מצרים תחת ה', או אז תהיה ברכה בישראל מה שלא היתה בה קודם, שהוא מה שנאמר אחר כך - 'ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ, אשור ברכה ה' צב-אות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל'. כפי שפרשו תרגום יונתן ורש"י, הכוונה היא לאחר שישבו ישראל בתשובה, מה שלא היה תחילה, גם כאשר היתה אדמת יהודה למצרים לחגא, אשר לכן יקראו אז בתואר הנכבד 'נחלתי ישראל'⁶.

2 נבואה קרובה למשא ישעיהו ניבא יחזקאל על פרעה ועל מצרים (יחזקאל כט), בה מגולל הנביא, כי מאחר שאמר פרעה 'לי יאורי ואני עשיתיני', תחרב מצרים, ועמה ילך גלות, ואחר כך ישוב, ומאז תהיה ממלכה שפלה.

3 ראה דברי הימים ב לה כ.

4 חז"ל פרשו - 'עמי הארץ שלא קראו ולא שנו, ואין בהן עבודה זרה ואין בהן חמס וגזל ואין בהן גילוי עריות ואין בהן שפיכות דמים, מביא אותן ועושה אותן שמשין לצדיקים לימות המשיח, שנאמר 'ביום ההוא תהיה מסילה וגו', ואיני יודע מקרא זה מהו, כשהוא אומר, 'ברוך עמי מצרים' - עם שיצאו ממצרים, 'מעשה ידי אשור' - אלו שגלו לאשור, והם 'נחלתי ישראל', לכן נאמר 'ביום ההוא תהיה מסילה ממצרים אשורה וגו'.

וכעין זה פירשו זוהר (בשלח נ"ז ע"ב) - "ביום ההוא יהיה ישראל וגו", וכי אשור ומצרים קריבין אינו לקודשא בריך הוא, אלא על גלותא דיסקון ממצרים ומאשור אתמר. ואי אתמר על מצרים ועל אשור, על אינו חסידין דלהן דאהדרו בתיובתא ואשתארון למפלח לישראל ולמלכא משיחא".

5 כמו כן דרשו חז"ל (שמות רבה וארא ח א) את מה שאמר יחזקאל על פרעה מלך מצרים שבימיו - 'לי יאורי ואני עשיתיני' - גם על פרעה שבימי משה. ועל פרעה שבימי יחזקאל שאמר כך, יחסו את מה שניבא כאן ישעיהו 'ביום ההוא יהיה מצרים כנשנים' (שם ב).

6 על פי פשוטו של מקרא קורא הנביא נאם ה' למצרים 'עמי', לאשור 'מעשה ידי' ולישראל 'נחלתי', ומשמע שהם משתווים במידת מה לישראל. רד"ק פרש, שהוא לאחר ששב מצרים אל ה', ולאחר שאשור הכיר בכך שהוא מעשה ידי ה', וישראל התייחדו ונקראו 'נחלתי', שהוא ביטוי לשייכות חזקה יותר אל ה', כיון שהם נדבקו בו תחילה, ראה גם בפירוש אבן עזרא. תיאור זה מתאים לסוף הגאולה, כאשר העמים כולם יקראו בשם ה', כמו שכתב רבי עובדיה ספורנו על הפסוק 'בני בכורי ישראל' (שמות ד כב), חז"ל פרשו - 'אף על פי שלקץ הימין 'אהפך אל העמים שפה ברורה לקראו כלם בשם ה' ולעבדו שכם אחד' (צפניה ג ט), מכל מקום יחשב ישראל אצלי נכבד מכלם באשר הוא 'בני', עובד כמו בן מאהבה, לא כעבד מאהבת שכן ויראת עונש. ומצד מה שהוא 'בכורי' ראשון לעבודתי, תבעות כל האומות מעלי, כאמרו 'כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם ה' א-להינו לעולם ועד' וכו' (מכילת ד ה)".

הרהורים על העובר עלינו בימים אלו

הרב בצלאל גינז

מנהיגים וראשי הצבא וראשי מערכות המדינה שרובם אפילו אינו מזכיר שם שמים בכל התקופה הקשה [ופעמים רבות גם אינם מרשים להזכירו], שוב יאמרו "ידינו רמה ולא ה' פעל כל זאת", הרי שהפרי לא יגדל ויתפתח, והבוטח ישרא בתוקפו ובקליפתו החיצונית. ואנו אנה אנחנו באים?

והקולות בלב ממשכים לחוש – אולי בדיקו ההיפך. אכן ה' פועל כל זאת כדי להביא למצב עליו הבטיחה התורה בשירת האזינו, השירה ההיסטורית בה יש עבר, זוהו ועתיד:

"הלוא הוא כמוס עמדי, חתום באוצרותי.

לי נקם ושילם לעת תמוט רגלם, כי קרוב יום אידם וחש עתידות למו.

כי ידיו ה' עמו ועל עבדיו יתנחם כי יראה כי אזלת יד [כשיראה כי יד האיוב הולכת וחזקה מאד עליהם]

ואפס עזור ועזוב [עוזר ומושל].

ואמר [הקב"ה]

אי א-להימו צור חסיו בו [הסלע שהיו בטוחין בו להגן עליהם מן הרעה], אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם [אותו הצור יהיה לכם מחסה ומסתור].

יקומו ויעזרוכם, יהי עליכם סתרה.

ראו עתה [הבינו מן הפורענות שהבאתי עליכם, ואין לכם מושיע, ומן התשועה שאושיעכם, ואין מוחה בידי]

כי אני אני הוא [אני להשפיל ואני להרים]

ואין א-להים עמדי [עומד כנגדי למחות].

אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא, ואין מידי מציל",

רואים אנו, שהתורה מתארת שיעגי הזמן סמוך לקץ הימין, בו עם ישראל סומך על כל מיני עזרים חיצוניים וחושב שתושיע לי מיני זרועי היא סמכותי. ובמצב זה, לא רק שנחלש הקשר שלו עם הבורא – ישנם אלו הכופרים בקיומו מכל וכל בעוד אחרים כופרים בהשגחתו, באמרום כי הגם שהוא קיים אי שם – הדברים פה בעולם מתנהלים על ידינו, עפ"ל, זהו מצב של ריחוק מהגאולה והיפוך מטרתה, שהיא הגילוי הגדול של הכרת כל יושבי תבל, כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון.

זהו הבירור הגדול שמתקיים לעינינו, בירור פנימי בין אלו הרוצים להיות קשורים לכנסת ישראל – היא נשמתה הפנימית של כלל ישראל, לבין הרוצים להיות ככל הגויים. מלבד זאת, זהו גם בירור חיצוני, שמתברר והולך שלא יעזור לרצות להיות חלק מהגויים, כי הם מקיאים אותנו מקרבם, לא משנה מה נעשה, ואפילו כשאנו נטבחים ונהרגים רח"ל, אנו מואשמים ברצח עם ופשעה בחוק הבינלאומי³.

ובא הקב"ה להיגלות לעין כל, שהוא אדון הכל וריבון כל המעשים ותושלם הכוונה הקדומה של גילוי שכינתו בתחתונים.

יתכן, וזה מה שאנו רואים לנגד עינינו, שלאחר השלמת השלב בו כבר חזרנו לארצנו והיא חזרה לשליטת עם ישראל, היה זה רק התהליך החיצוני הבוסרי, ומכאן והלאה התהליך ממשיך עד להכרה מלאה ושלמה במלכותו יתברך.

וכבר יסד הרמח"ל בדעת תבונות, כי במהלך 'הנהגת שכר ועונש' הנוהגת במשך כל השיתא אלפי שנים, כשהקב"ה רואה שמצד אחד אין שינוי מצד הנבראים, ומאידך סוף סוף העולם מוכרח שיבוא לתיקונו – הוא כביכול נאלץ לשלב את הנהגתו ב'הנהגת היחיד', המכוונת את העולם לתיקונו גם ללא זכיות של ישראל.

ונסיים בלשון הרמח"ל [דעת תבונות סי' לו]:

"זאת נחמתנו בעניינינו, כי לא על מעשינו יפקוד ולא לזכותינו ימתן,

או מחסרון מעשינו יחליפנו ח"ו. אלא מפני השבועה אשר נשבע

לאבותינו והברית אשר כרת, הנה אפילו אם לא יהיה זכות בישראל,

כשיגיע עת מועד, יום נסתם בלבנו, הנה על כל פנים יושיענו וודאי. כי

אדון כל הוא, ויכול לעשות כן כשהוא רוצה."

1 הארכנו בדברים אלו בגליון עא – אייר תשפ"ג. ג' ועי' אגב זאת, כי אין כוונתנו להגדיר את התקופה שמאז הקמת המדינה דווקא כאחתלחא דגאולה, כפי שישנם המגזירים אותה, במובן זה שעד נקודת זמן מסוימת הייתה גלות, ומאותה נקודה והלאה החלה הגאולה. הגאולה לפי הבנתנו היא תהליך שעולה ומבצע עובד בתוך מוחשי הגלות כדברי חז"ל על אחי יהודה שהיו עוסקים בשקם ותעניתם שעה שהקדוש ברוך הוא יושב ובורא אורו של משיח, וכדברי תלמידי הגר"א שכתבו על לוח בית הכנסת 'זחור בה' בימי יסודו בירושלים, שראו בזה ענין גדול המקריב את הגאולה, ושהבנין הוא אתחלתא דגאולה, הגם שעדיין הגלות הייתה בעיצומה.

2 ועם זאת יש לציין, כי מצבו הרוחני של יהודי חילוני תחת השלטון הצינוני, עדיין טוב לאין ערוך מזה של יהודי חילוני בגולה בארה"ב או באירופה, ואכמ"ל.

3 הערת המערכת – זאת, בעוד שאחר שזאת יהודי אירופה עוד הספיקו הגויים למשך זמן מה להביע אהדה כלשהי כלפי על עם ישראל ולתמוך בהקמת מדינה יהודית, עד שחזרו לשנאתם השרושת כעבור כמה שנים. בימינו, לעומת זאת, לא זכינו ולו לזמן מועט לתמורה' בדעת הקהל העולמית בעבור הנטבחים בדרום, מלבד דמעות התנין של נשיא ארה"ב, אשר מהר מאד גילה את פרצופו המוכרע כשותף מלא של מרצחיו.

להערות: BGANZ@KEDUSHASTZION.ORG

נבואה שהתגשמה

הרב חיים לנדו

ציור: ר' יהושע יוסמן

עצומים לסיחון מלך האמרי ולעוג מלך הבשן ולכל ממלכות כנען ונתן ארצם נחלה נחלה לישראל עמו ה' שמך לעולם ה' זכרך לדר ודר".

בפשטות, המבט לאחור עניינו הודיה על העבר, בשונה מהמבט לעתיד, שעיקר עניינו אמונה ותקווה. אך במבט מעמיק יותר, המבט לאחור אין ענינו רק הודיה, שכמובן גם היא נעמדת ממילא ברוב עוצמתה, אלא יש בה בירור מעמיק המברר ובונה אמון ואהבה ושמחה עצומה.

בפרשת ביכורים עומד האדם בעזרה ומודיע, כי כל מה שנתברר ביציאת מצרים אכן נתקיים! ולא נפל דבר מכל דברו הטוב אשר דבר על ישראל! והרי על כך נצטוונו להביא מראשית פירות שבח הארץ אל מקום השראת השכינה, שבו נשלמת ההבטחה של ארבעת לשונות הגאולה – "והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אותה לכם מורשה אני ה'", ושם המצוה לומר לכהן: "הגדתי היום לה' א-להיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו", כלומר – שהנה נתקיימה ההבטחה.

כשנתבונן בחיינו שלנו ונראה שלא נופל מרוב דבריו הטובים עלינו – מנבואות שהתנבא בתהליך גאולתנו, והנה אחר כאלפיים שנות גלות הדברים מתחילים להתקיים קמעא קמעא, נהלך בקומה זקופה מלאים בתקווה ובטחון, מלאי שמחה והודיה.

וכן הובא במכתב שכתבו גדולי ירושלים ר"ח זוננפלד והרא"ה קוק, הרב יונתן בנימין הורביץ, הרב יעקב משה חרל"פ, הרב משה קליערס והר"ר בן ציון ידלר לאחר 'מסע התשובה' – "אחד החזיונות מרהיבי הלב שבדורנו הוא בודאי חזון הישוב הארצי הישראלי ההולך ומתקדם בכל ערכיו בשנותיו האחרונות. **שלומי אמוני ישראל ודאי צריכים לשמוח על החזון הנהדר הזה שבו אנו רואים אתחלתא דגאולה.**

וכשאנו מביטים על המושבות הפורחות, על הערים המתרחבות, על הפרוורים ההולכים ומשתכללים בארץ ישראל ואנו קוראים את דברי הנביא "כה אמר ה' א-להים ביום טהרי אתכם מכל עוונותיכם והושבתי את הערים ונבנו החרבות והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר ואמרו הארץ הלזו הנשמה היתה כגן עדן והערים החרבות והנשמות והנהרסות בצורות ישוב" – הרינו אז כחולמים, הננו מוצאים את עצמנו קטנים יותר מדאי בכדי להקשיב את הקול הגדול הבוקע ועולה מתוך החזון הזה. תמהים אנו על עצמנו ושואלים אנו את עצמנו הכן הוא, היתכן להיות שאנחנו הננו כבר הדור הרואה בעינינו את התחלת קיום יעודי הנבואה ולכל אשר קו אסירי התקווה דורי דורות חלמו ושאפו ומאומה לא ראו – הננו אנחנו עליהם כבר עדים חיים וקיימים, ורואים אנו בעינינו, כי דבר א-להינו יקום לעולם, **ומדי תעלינה מחשבות כאלה על לבבנו הננו מרגישים בקרבנו גדולה פנימית נחת רוח נהדר ונשמה יתרה הולכת ומתגברת בתוכנו** (האיש

על החומה ח"ב עמ' 313).

פנמיים הם שקורא אדם את פרשת ארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה כולה.

כתב הרמב"ם בהלכות בכורים פרק ג הלכה י – "מצות עשה להתודות במקדש על הבכורים בשעה שמביאם. מתחיל וקורא "הגדתי היום לה' א-להיך כי באתי אל הארץ" וגו' 'ארמי אובד אבי' עד שיגמור כל הפרשה עד 'אשר נתתה לי ה'".

ובהלכות חמץ ומצה פרק ז הלכה ד כתב – "וצריך להתחיל בגנות ולסים בשבת. כיצד. מתחיל ומספר שבתחלה היו אבותינו בימי תרח ומלפניו כופרים וטועין אחר ההבל ורודפין אחר עבודה זרה. ומסיים בדת האמת שקרבנו המקום לו והבדילנו מהאמות וקרבנו ליחודו. וכן מתחיל ומודיע שעבדים היינו לפרעה במצרים וכל הרעה שגמלנו ומסיים בנסים ובנפלאות שנעשו לנו ובחרותנו. והוא שידרש מ'ארמי אבד אבי' עד שיגמור כל הפרשה. וכל המוסיף ומאריך בדרש פרשה זו הרי זה משובח, כל שלא אמר... ודברים אלו כולן נקראין הגדה".

והנה בפרשת ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה ונצעק אל ה' א-להי אבותינו וישמע ה' את קלנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו ויוצאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאתות ובמפתים ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש".

נמצאו למדים, כי פרשת 'ארמי אובד אבי', שהרמב"ם מגדירה שהיא הנקראת הגדה, נקראת היא פעמיים בשנה – בתחילת התהליך, בליל הסדר, באותו הזמן שנהיינו לעם ויצאנו ממצרים, אז כי מבררים כי התכלית היא – "ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש".

ובסופו של התהליך – בהבאת הביכורים מעצרת ועד החג, ואומרים הבאתי את פרי האדמה וכו', והיינו שעומדים אנו כבר אחר ביאתנו אל ארץ זבת חלב ודבש, וככתוב בירמיה (כ ז) – "ואביא אתכם אל ארץ הכרמל לאכל פריה וטובה", וכעת מודים אנו על אותה תכלית שהתקיימה.

משמעות הדבר, שישנן שתי צורות להביט על אותו הדבר, ישנו המבט שאדם עומד בראשית דרכו ומתבונן על העתיד, ויש שהאדם עומד בסוף דרכו ומביט לאחור לראות את כל מהלך הדברים כולם למפרע.

וכן מציינו כן גם בפרקי תהילים, שרובם משבחים ומודים לפי סדר הענינים, אך מלבד זאת מציינו גם הודיה במבט לאחור, ולדוגמא בפרק קל"ה, שעומדים כבר בבית ה' ומודים למפרע על התהליך כולו – "הללו-ה הללו את שם ה' הללו עבדי ה' שעמדים בבית ה' בחצרות בית א-להינו... שהכה בכורי מצרים מאדם עד בהמה שלח אותות ומפתים בתוכי מצרים בפרעה ובכל עבדיו שהכה גוים רבים והרג מלכים

ונביא נבואה אחת בתהליך גאולתנו מבין הנבואות הרבות שליקטתי שכבר התגשמו, בענין חזרתנו אל ירושלים באופן פלאי, שאלמלא שעניינו ראו כך, לא היה אפשר להאמין איך יתבצע דבר מופלא כזה, והוא החזרה לארץ ישראל קודם לירושלים, מאידך – לאחר שירושלים נבנתה.

הנה כתוב בישעיה (מט יב-כא) – **"הנה אלה מרחוק יבאו והנה אלה מצפון ומים ואלה מארץ סינים רנו שמים וגילי ארץ יפצחו הרים רנה כי נחם ה' עמו ועניו ירחם. ותאמר ציון עזבני ה' ואדני נישכחני. התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך. הן על כפים חקתיך חומתיך נגדי תמיד. מהרו בניך מהרסיך ומחרביך ממך יצאו. שאי סביב עיניך וראי כלם נקבצו באו לך. חי אני נאם ה' כי כלם כעדי תלבשי ותקשרים ככלה כי חרבתיך ושמתתיך וארץ הרסתיך. כי עתה תצרי מיושב ורחקו מבלעיה. עוד יאמרו באזניך בני שכליך צר לי המקום גשה לי ואשבה. ואמרת בלבך מי ילד לי את אלה, ואני שכולה וגלמודה גלה וסורה ואלה מי גדל, הן אני נשאתי לבדי אלה איפה הם"**.

וכך מפרש המלבי"ם 'הנה אלה' – "פה מתחיל ענין חדש. רוצה לצייר, כי קיבוץ גלויות יוקדם לבנין ציון, וכי בעת תתקבץ הגולה מארבע רוחות עוד תהיה ירושלים שממה, וצירי זה בצירי נפלא מאד, מצירי בצד אחד, איך כל הגלויות מתקבצות מארבע פנות העולם, וכל העולם וכל הטבע, שמים וארץ והרים רוננים ושמים ומספרים החידוש הזה הנפלא, בצד אחר מציינ את ציון איך היא יושבת בעת הזאת כאשה אלמנה גלמודה מתכסית בצעיף אלמנותה ומתאבלת כי בעלה עזבה ושכח בה, וכי ציון אינה יודעת מכל השמחה אשר התפשטה בכל העולם מאומה, עד שפתאום תשא עיניה ותראה את הישועה. יאמר, ראה נא, הנה אלה גולי המזרח מרחוק יבאו. ואלה גולים צפון ומערב, באים מצפון ומים. ואלה גולי דרום, באים מארץ סינים, ראה נא כל הגולה מתקבצת, השמחה התפשטה על כל הטבע, עד כי רנו שמים וגם גילי ארץ ואף ההרים הפרטים כבר פצחו רנה כי הגיעה הבשורה עד יושבי ההרים לאמר, כי נחם ה' עמו וכי ראה עניים ורחם עליהם. הכל רוננים, רק לבד.

'ותאמר ציון' – ציון עדין אומרת 'עזבני ה'". ציון אינה יודעת מכל זה, ומתאבלת בעת ההיא לאמר, איך עזבני ה', ולא לבד שעזבני מלפני החטא, כי גם נדמה לי כאילו ה' שכחני ואינו זוכר בי עוד... 'שאי נא סביב עיניך' – אל תביטי אל צד אחד, רק סביב סביב, כי בא הקיבוץ פתאום מארבע רוחות השמים, וראי איך כלם נקבצו באו לך, והם שני דברים מפליאים. א. הקבוץ מן הפיזור הגדול, וזה 'כולם נקבצו'. ב. שיבתם לירושלים מן מרחק רב כזה, וזה 'באו לך'. אבל אל תדאגי לאמר, והלא בית אלמנותי קטן וצר ואיך יכיל הבנים הרבים האלה, גם מזה אל תדאגי, 'חי אני נאם ה' כי כלם כעדי תלבשי' – ימליץ התמלאות המקום החרב מיושבים, כאילו הארץ תלבש בלבוש שהיא יושביה המכסים אותה, כמ"ש 'לבשו כרים הצאן', כי המקום השמם הוא ערום וחשוף שת, ועת יתישב יתלבש ויתעטף לכסות מערומיו, אמנם עת שאחר שכבר התלבש ממלבושיו והוא אחר שכבר התישב המקום, באו עליו עוד יושבים נכבדים שרים וחכמים, ימליץ שהמקום ילביש עוד עדי על מלבושיו, כי אלה יעדו את מלבושיו הקודמים ואמר שכולם 'תלבשי כעדי', כי כולם יהיו לה לכבוד ולתפארת, וגם 'תקשרים ככלה', כמו שהכלה שומרת קשוריה שהוא העדי שנתן לה החתן על ידה לשם קדושתין בל יאבדו ממנה, כי הם אות הקישור בינו ובינה, כן תקשרי אותם עליך בקשר אמיץ לבל יצאו עוד ממך שנית, כי הם אות האירוסין בינך ובין א-להים, אשר על ידם ארס אותך באמונה וכו'".

ומבואר, שקיבוץ הגלויות יוקדם לבנין ירושלים, ובעת שתתקבצנה הגלויות לארץ ישראל ולא לירושלים, תאמר ציון – "עזבני ה' וה' שכחני".

אך הנה מאידך מצינו בחז"ל במסכת ברכות מט. – "בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס – אימתי בונה ירושלים ה', בזמן שנדחי ישראל יכנס". וכן הוא בזהר חיי שרה דף קלד. – "בונה ירושלים ה'... בונה ירושלים בקדמיתא ולבית נדחי ישראל יכנס ויימא לה (ישעיה נב) 'התנערי מעפר קומי שבי ירושלים... ויתכניש גלותהון דישראל, הדא הוא דכתיב 'בונה ירושלים ה' בקדמיתא, ולבית – 'נדחי ישראל יכנס', וכדין 'הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם' – דא תחיית המתים, וכתוב (יחזקאל לו) 'ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו... ברוך ה' לעולם אמן ואמן'".

[תרגום – "בונה ירושלים ה' וגו', מתחלה – 'בונה ירושלים', ואח"כ 'נדחי ישראל יכנס', ויאמר לה התנערי מעפר קומי שבי ירושלים' וגו', ואח"כ 'יקבץ גלויות ישראל', וז"ש מתחילה 'בונה ירושלים ה' ואח"כ 'נדחי ישראל יכנס', ואז 'הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם', שזוהי תחיית המתים, וכתוב (יחזקאל לו) 'ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו ברוך ה' לעולם אמן ואמן'].

וכן הוא במדרש תנחומא פרשת נח יא – "א"ר שמואל בר נחמני מסורת אגדה היא, שאין ירושלים נבנית עד שיתכנסו כל הגלויות. אם יאמר לך אדם שנתכנסו כל הגלויות ואין ירושלים נבנית, אל תאמין לו, שנאמר 'בונה ירושלים ה', ואחר כך – 'נדחי ישראל יכנס'. וכתב בספר 'ערוגת הבושם' – "וראיתי בתנחומא – 'א"ר שמואל בר נחמני מסורת אגדה היא שאין ירושלים נבנית עד שיתכנסו הגלויות ואם יאמר לך אדם שנתכנסו ולא נבנית – אל תאמן, למה – שכתוב 'בונה ירושלים ה', ואח"כ 'נדחי ישראל יכנס', פירוש שאין ירושלים נבנית על תילה עד שיתכנסו כל הגלויות, ואם יאמר לך אדם כו' פירוש ואם יאמר לך נתכנסו גלויות ולא נבנית ירושלים כלל אפילו מקצת, אל תאמן, שנאמר 'בונה ירושלים ה', שאין גאולתן של ישראל בפעם אחת, אלא קימעא קימעא".

וכן מצינו בליקוט מר' רפאל מרדכי מלכו ז"ל (משנת ת"ס), שכותב, כי הסימן המובהק לגאולה הוא כשנראה שירושלים יש בה תיקון ודירה – "באחרית הימים עתידים ישראל מסוף העולם ועד סופו לדרוש אותה והיא מתישבת ומכינה עצמה לגאולה, וכ"כ השל"ה ז"ל – ויש בירושלים תודה לא-ל יותר מת"ק בעלי בתים ספרדים ובונים בנינים גדולים ואנחנו חושבים כל זה לסימן גאולה בב"א, ובזמן קצר א"ה כי קהל אשכנזים יהיה קהל גדול ונורא במאוד מאוד כי ידעתי, תודה לא-ל, כי רבים יבואו שם".

ומבואר, שעוד קודם קיבוץ הגלויות ירושלים צריכה להיבנות, ומאידך – אז יהיה קיבוץ גלויות בארץ ישראל ולא לירושלים, וירושלים תהיה אז אבלה מבלי בניה, והוא נראה לכאורה תמוה עד בלתי אפשרי כמעט.

והוא פלאי, שאחר תקופה ארוכה שירושלים נבנתה עוד ועוד, ממש בזמן שהחל קיבוץ גלויות בשנת תש"ח, נלקחה מאתנו ציון – ירושלים, ועל כך מתאבלת ואומרת – 'ותאמר ציון עזבני ה', ועונה לה הקב"ה, שגם אליה בניה ישובו כשהארץ כבר תהיה מלאה ופורחת משממותיה, וכמו שקרה ברוב רחמיו וחסדיו בשנת תשכ"ז. ♦

בעקבות הספר הקדוש 'אם הבנים שמחה'

להגאון רבי ישכר שלמה טייכטל זצוק"ל הי"ד | חלק ט"ד | ליקט: הרב בצלאל גנז

רבנו עוסק בשאלה שעד היום נשמעים ביחס אליה דעות שונות עד שישנם כאלו שלא נרתעים מלטעון שרבים מזרע ישראל שאינם עדיין שומרי תומ"צ לא יזכו חלילה לגאולה. רבנו שולל טענה זו מכל וכל, והוא טוען שכשיבוא אליהו כולם יחזרו בתשובה ויגאלו יחד עם כלל ישראל (כמובן שגם אחר הגאולה תהייה מדרגות שונות, כל אחד לפי עבודתו, כמו שמאריך הרמח"ל בדרך ה) ח"ל בספרנו עמ' 74 -

לשום קישוי, כי מיד שיפתחו שערי הגלות ירצו הם מצד עצמם מבלי שיצטרך השי"ת לאחוז בידם ולהוציאם. וזה אמת וברור.

וממש נתקיים זאת בימינו, שהרבה מבני עמנו כבר נטמעו ונשקעו בין העמים, וחשבו עצמם ללא בני עמנו וללא בני א-ל-חי, בא אותו רשע [היטלר ימ"ש] ועשה הגזירה של ה'ראססען-גזעטץ' [= חוקי הגזע], ובחיפוש אחר חיפוש אחר מקור האבות משלשה דורות מלפנים, עד שהמציא אותם לזרע אברהם יצחק יעקב, ונתקיים בם נבואת הנביא (הושע ב א) - "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני א-ל-חי", היינו שהגיעו למקום ודרגא שחשבו כולם עליהם ל'לא עמי', יחשוב הקב"ה מחשבה טובה שיאמר להם 'בני א-ל-חי'. ועל אלו קאמר הנביא 'ואתם תלוקטו לאחד אחד', וכדברי רבינו מאפטא, שאפילו הרשעים גמורים יתבררו ויוציאם הקב"ה מעמקי הקליפות, "כי לא ידח ממנו נדח" כתיב (עי' שמואל ב יד).

וכן ראיתי בספר מלבושי יו"ט להקדוש מזידיטשוב זצ"ל [בפירושי ההגדה], שהביא בשם הרבי ר' מענדעלע מרימאנוב זי"ע, שאמר שגם בן השני שבהגדה יהיה לו תיקון בגאולה אחרונה. והקדוש הנ"ל מרוב אהבתו לישראל לא רצה להזכירו בשם 'רשע', על כן אמר רק 'בן השני'. פוק חזי עד כמה צריך להיות אהבת ישראל [וזה יהיה למוסר השכל לכמה וכמה שאוחזים קנה המדה בידם למדוד את אחרים לכנותם בשם 'רשע'], דאפילו לרשע גמור כבן השני שבהגדה לא היה רוצה קדוש ישראל הנ"ל לקרוא בשם 'רשע'.

וכן מצאתי בבני יששכר בשבע נחמתות [הפטרת ואתחנן] שהביא בשם המקובלים כן, דבגאולה האחרונה יהיה תיקון אפילו להרשעים גמורים, וכולם יגאלו.

אח"כ מצאתי כן בפירוש בפסיקתא רבתי [פיסקא קומי אורי], שהקב"ה אומר למשיח ובעוונותיהם של אלו עתיד לשונך וכו', אמר לפניו רבש"ע בגילת נפשי ובשמחת לבי אני מקבל עלי [היינו לסבול כל אותן הצרות שאמר לו הקב"ה] שלא יאבד אחד מישראל.

וכן הוא עוד בפסיקא גילי מאד, ושם אמר משיח דאפילו על אלו ששחקו עליו ולא האמינו בביאתו הוא מכפר עליהן ושלא יאבדו, עיי"ש. הרי מכל זה, שעד כמה יקר בעיני משיח ובעיני הקב"ה אף נפש גרוע מישראל, ומשיח מקבל עליו לסבול כמה וכמה צרות, רק שלא יאבד אף נפש היותר גרוע מישראל, כי כולם המה זרע אברהם יצחק ויעקב.

ובזוהר הקדוש ראיתי [וכעת אי אפשר לציין מקומו כי אני כותב בלי ספרים], דאפילו הפושעים שבישראל נאחזים בימין ונשרשים בקדושה, על כן אסור לזלזלם וכל שכן לקללם, ואדרבא - מצוה לאהוב אותם ולקרבם.

והנה בפסוק 'ושב ה' א-להיך את שבותך' (דברים ל א) פירש רש"י שגדול יום קיבוץ גלויות, ובקושי, כאילו הוא עצמו צריך להיות אחוז בידיו ממש איש איש ממקומו, כענין שנאמר (ישעיה כז יב) - "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", עכ"ל.

בבאור דברי רבנו נראה לי, עם מה שראיתי בספה"ק אוהב ישראל לרבינו מאפטא זי"ע [ליקוטים לפסח, ד"ה בכל דור] בבאור מדרש תהלים (קז ד) בפסוק "מארצות קיבצם" (תהלים קז א), שכתב המדרש וז"ל: "כשם שהציפור נתונה ביד הצייד, כך היו ישראל משוקעים במצרים, שנאמר (שמות ג ח) - "וארד להצילו". אמר רבי אבהו בר כהנא בשם רבותינו, כך היו ישראל נתונים בתוך מצרים כעובר שהוא נתון בתוך מעיה של בהמה, וכשם שהרועה נותן ידו בתוך מעיה ושומטה - כך עשה הקב"ה, שנאמר (דברים ד לד) - "לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי". אמר רבי איבו בשם ריב"ז, כשם שהזהבי הזה פושט ידו ונוטל הזהב מהכור, כך הוציא הקב"ה את ישראל ממצרים, שנאמר (שם כ) "ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים", עכ"ל המדרש.

ולהבין ענין ג' הדעות אלו וטעמם והחילוק שיש ביניהם [במשלם, שכל אחד המשיל משל אחרת], כי חז"ל דיברו כאן נגד שלש כתות שיש בישראל - צדיקים, בינונים, רשעים.

ומי שממשיל את ישראל לציפור דיבר בצדיקים גמורים, והיינו כמו שהציפור ביד הצייד אין לו שום שייכות וחיבור עמו כלל, כי הוא בריה בפני עצמה רק שהיא כלאו בידו, וכשהצייד פותח ידו מיד בורח הציפור ולא ישוב אליו עוד, כמו כן היו הצדיקים בגלות מצרים, שלא היתה להם שום שייכות אל הקליפות, רק שלא היו יכולין לצאת משם, ובחסדי השי"ת ירד להצילם והוציאם מבלי שום קישוי.

ומי שממשילם לעובר במעי בהמה מדבר בבינונים, היינו כמו שעובר יש לו שייכות קצת עם הבהמה מצד שהוא אמו גם הוא נגרר אחריה, כמו כן היו הם במצרים, שהיתה להם שייכות קצת עם הקליפות, אבל לא כל כך ח"ו, כי אע"פ כן ניכר העובר שהוא בריה בפני עצמה.

ומי שממשילם לזהב שבכור מדבר ברשעים, ולכך מדמה אותם לזהב שבכור המעורב עם הפסולת, שהזהב עם הפסולת הוא אחד ואינו ניכר בפני עצמו, כך היו הם כמצרים שהיתה להם התחברות גדול עם הקליפות רח"ל, וגם הם הוציא הקב"ה. עכ"ד רבינו [מאפטא].

ונראה לי, שעל מדריגה ג' [הרשעים] מרמז לנו פסוק הנ"ל, שצריך להיות אחוז בידיו ממש איש איש ממקומו, כדכתיב (בישעיה כז יב) - "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל" - היינו לרשעים, דיהיו קשורים ואגודים ומחוברים בעומק הקליפות כל כך, עד שהקב"ה יצטרך לאחוז בידם ולהוציאם מעומק שיקועיהם בגלות בהתחברותם עם הגויים בכל דרכיהם, משא"כ בבינונים, וכל שכן בצדיקים - לא יצטרך השי"ת

עיין בספר ליקוטי בית אפרים להגאון רבי נפתלי סופר, אשר בסופו נדפס חידושים מרבו מרן חתם סופר, ושם ראיתי דבר נפלא, וזה לשון רבינו חתם סופר:

בח"א אמרתי, הא דאמרינן בפרק במה מדליקין (שבת ל: ועיי"ש גם לא.) דבית שמאי היה קפדן ובית הלל היה אוהב שלום ורודף שלום ומקרב בריות לתורה, לא שב"ש היה קפדן שלא מן הדין ח"ו, אלא ב"ש היה מרחק אלו שהיה בהדין לרחק, רק ב"ה היה ענוותן יותר שלא מן הדין, וקירב בריות שלא מן הדין, היינו שהיה בדין לרחק אותן והוא קירבן, והלכה כב"ה, עכ"ל. הרי דרבינו חתם סופר פסק בפירוש דהלכה כב"ה לקרב אפילו אותן שהיה מן הדין לרחק, צריך לקרבן כמו שעשה ב"ה.

וכן מצאתי בספר 'נתיב מצותיך' לרבנו המקובל רבי אייזיקל מקאמארנא (בנתיב אמונה, שביל ששי אות י) אחר שהביא מספר החזיונות לרבנו חיים ויטאל ששאל לרבו האר"י ז"ל, איך אמר עליו שנפשו יש לה מעלה כל כך, והרי הקטן שבדורות הראשונים היה צדיק וחסיד שהוא אינו מגיע לעקבו?

והשיב לו האר"י ז"ל, וז"ל: דע, כי גדלות הנפש אינו תלויה כפי מעשה האדם הנראה לעינינו, כי בוחן לבות וכליות השם יתברך, וכפי הזמן והדור הוא מעשה קטן מאד בדור הזה שקול בכמה מצוות בדורות הראשונים, כי בדורות האלו הקליפה והרע גוברת מאד ומאד עד אין קץ ועד אין שיעור, מה שאין כן בדורות הראשונים, ואילו הייתי אני חי באותן הדורות היה מעשה וחכמתי נפלאות ועולה מכמה צדיקים הראשונים תנאים ואמוראים. עד כאן בספר חזיונות הנ"ל.

וכתב על זה הקדוש הנ"ל [ר' אייזיקל מקאמארנא] וזה לשונו: ומעתה בין תבין אחי, אם בימי מרן האר"י היה התגברות הקליפות כל כך, מה נאמר ומה נדבר בזמן הזה המר, בוודאי יש לנשק לכל מי שבשם ישראל יכונה, ולעורר עליו אהבה וזכות, כי כל מה שעושה הכל הוא מחמת התגברות הרע ומחמת הצרות והיסורים, עד שנשתלק דעת כל אחד מהם. **וכל הרשעים שבמדינה זאת, ובפרט במדינת אשכנז, נשבע אני בחיי עולם שכולם אנוסים כתינוק שנשבה לבין הנכרים, ובלי דעת ידברו, וכולם מוכנים ברגע אחת לשפוך דמם כמים על קדושת שם הגדול באהבה ובשמחה ובלב שמח במחולין וריקודין.** עכ"ד הקדושים.

וכן הוא האמת, שמוכן הוא לפי השגתו עד כמה שמשיג מן היהדות למסור נפשו עליה, ואילו השיג יותר היה עושה יותר. עכ"פ תראה אחי, שהקדוש איש א-להי הנ"ל אמר בפירוש שיש לנשק כל אותן אשר בשם ישראל יכונה וסובל עם הכלל עבור שגם הוא נקרא **ישראל**, ומצוה לעורר זכות עליהם ולקרבם בכל מיני חיבה, עד שנשבע בחיי עולם שכל הרשעים שבישראל בזמננו המה אנוסים על הכל כתינוק שנשבה לבין העכו"ם. דו"ק **והעמק בדבריו, כי היה מפורסם לבעל רוח הקודש.**

עכ"פ זה ברור ששום אחד מישראל אפילו היותר גרוע לא יהיה נדחה בעת הגאולה, וישו בו כולם לגבולם, והשי"ת יקבלם באהבה וחיבה.

וכבר היה כן בימי עזרא, דכתיב (עזרא ח לה) - "הבאים מהשבי בני הגולה הקריבו עולות לא-להי ישראל פרים שנים עשר". ועיין בהוריות ו. ובתמורה טו; דרבי יהודה אומר דעל עבודת כוכבים הביאום שעשו כימי צדקיהו. ופריך בגמרא והא מזידין היו [עיי"ש בגמרא דדורו של צדקיהו שעבדו עבודה זרה היו עדיין בחיים והן ששבו מהגולה]. ופירש רש"י (הוריות שם ד"ה והא) דדורו של צדקיהו מזידין היו ובני קטלא נינהו ולא בני קרבן נינהו, והיכא מתכפרין בהנך קרבנות? ומתוך הגמרא הוראת שעה היתה. ופירש רש"י (שם ד"ה הוראת) דאע"ג דהיו מזידין היו

מתכפרין. ורבנו גרשום מאור הגולה פירש בתמורה (שם ד"ה הוראת) על תירוץ הש"ס, דהוראת שעה היתה, וז"ל: לפני משורת הדין, עיי"ש.

עכ"פ הנך רואה, שהקב"ה אז אפילו לאלו הכופרים גמורים עובדי עבודה זרה, שאין לך דבר יותר חמור מזה כמבואר בשבועות יג, אע"פ כן לא דחה אותם משמחת הגאולה.

בגלל כן ברור לי, שגם עתה בעת שנזכה לגאולה בב"א, בוודאי לא יהיה נדחה שום נפש מישראל אפילו מן הפושעים והמורדים היותר גדולים הנמצאים בזמננו, מה גם בימינו כמעט אינם נמצאים שיהיו בבחינת יודעים את ריבונם ומכוונים למרוד בו ח"ו (עי' במדבר רבה יא יח), רק המה כתינוק שנשבה בין העכו"ם אשר אינם יודעים ולא נתגדלו על רוח התורה, והמה אנוסים על הכל, וכדברי הקדוש איש א-להי מקאמארנא הנ"ל, אשר ודאי דמצוה לקרבם, וכדברי הרמב"ם בהל' ממרים (פ"ג ה"ג) שהבנים של הפורשים מציבור, כמו של הקראים דבניהם כבר נתגדלו שלא ברוח התורה, אינם בכלל ההרקה, אדרבא מצוה לקרבם, עיי"ש.

על כן, דורנו זה ודאי דחביבים לגבי הקב"ה ויתקרבו בעת הגאולה בב"א, וכן אנו רשאים לרחקם, אדרבא - מחויבים אנו לקרבם כעת אחר כל אלו הצרות שהגיענו מתוקף הגלות שעבר עלינו בשנים הללו, וגם רשעי ישראל לא פלטו מהגלות, וגם סבלו בעד ששם ישראל נתכנה עליהם, וכבר נתרכך לבבם והכירו כי שקר נחלו להם אבותם בה'רעפארעם' שהנהיגו להם אבותיהם מדורות שלפנינו, ומאד היו שבים אלינו בכל לבבם, רק שאבדו הדרך שכבר נתנכרו מאתנו, בוודאי מחויבים אנו ליתן ידינו להם לקרבם בכל מיני קרבות ובאהבות של אחים, והם הם בכלל דברי הרמב"ם הנ"ל שהבאתי לעיל, שהבנים של הפורשים מדרכי התורה מצוה לקרבם, שהמה בכלל תינוק שנשבה לבין העכו"ם.

והלום ראיתי בסה"ק אזור אליהו לבעל שבט מוסר [סי' קט] שהביא ילקוט שמעוני (תהלים רמז תרמג) ז"ל:

'גערת גוים' זה עמלק, 'אבדת רשע' זה עשו. יכול אף יעקב במשמע? 'רשעים' לא נאמר אלא 'רשע', עכ"ל. וכתב על זה - והנה מאמר זה תמוה באומרו 'יכול אף יעקב במשמע', אמנם נראה בשנקדים לדקדק שלא אמר 'אף ישראל במשמע', רק אמר 'יעקב במשמע', והם מי שאינו הגון כדאמרו חז"ל, דהיה משמע שגם רשעי ישראל ח"ו נאבדים בחטאם, כשם שנאבד עשו ברשעו גם המכונה יעקב שהוא רשע, יהא נאבד כמוהו, לזה אמר 'יכול אף יעקב במשמע' שהוא רשע, ולא אמר 'ישראל'. לזה השיב - 'רשעים' לא נאמר אלא 'רשע', לרמז דוקא עשו וזרעו נאבדים, אמנם אם היה אומר 'רשעים' היה משמע כל מין רשע, בין ישראל בין מאומות העולם, אמנם 'רשע' מרמז על מין אחד שהוא עשו, אבל רשעי ישראל אינם נאבדים, וח"ו שיאבד אפילו פרסה מישראל כי אפשר להם בתיקון יסורים וכדומה, ואין רשע שבישראל שאינו מהרהר בתשובה, עכ"ל.

[הוספה מתוך יומן השואה לרבנו זצ"ל: והנה בזמננו, שהוא זמן גזירות קשות ונוראות, אנו רואין דאפילו הגרועים שבישראל, והיותר גרועים שאין מחזיקים כלל בתורת ה' ומצוותיו, אף על פי כן, הם סובלים ונהרגים בתור ישראל, אף על פי שהוא בעצמו אינו מתכוון כלל ליהרג על קידוש שמו יתברך, אף על פי כן, הוא נהרג מכח השם 'ישראל' שנושא עליו, ובעיניהם הוא שווה לישראל כשר, המוסר עצמו על קדושת שמו יתברך, כמו רבי עקיבא וחבריו. והנה, אף שזה הגרוע שבישראל אינו מוסר עצמו בשביל יחוד שמו יתברך, אבל מכח זה גרידא, דנהרג בגלל שם הקדוש 'ישראל' שנושא עליו, גם-כן לזכות גדול יחשב לו.]

להערות: BGANZ@KEDUSHASTZION.ORG

עיר וקדיש מן שמיא נחית

בני לא תשכח מפי זרעו

קו ירוק מחדש חדשים

הרב חיים איתנהורן

מה כתוב כאן? בביטוי 'שתשתכח תורה מישראל', אין הכוונה חלילה שלא ילמדו תורה! אדרבה, מבואר להדיא שהאשה "תחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות". ישנם בתי כנסת רבים שלומדים בהם, ישנם בתי מדרש רבים ומלאים שעוסקים בהם בתורה, ובאמת זה כבר כתוב בפסוק שהגמרא הביאה - מצד אחד יש 'זרע לשמוע את דברי ה', דבר שמבטא שפע אדיר של בתי כנסת ובתי מדרש, ומצד שני - 'ולא ימצאו', 'זאין מבין', שזה נחשב 'שתשתכח תורה מישראל'.

והיכן יתקיים אותו שפע של בתי כנסת ובתי מדרש? איפה יהיה המצב הזה, של רעב וצמא לשמוע ולבקש את דבר ה'? בארץ ישראל, כי הרי יש פה ככר של תרומה! וגם זה כבר מופיע בפסוק של 'זהלחתי רעב בארץ', וכמו שפרש האבן עזרא - "ונענו מים" - סוף, שהוא דרומי לארץ ישראל, עד הים הגדול מבא השמש."

מעתה צריך להבין מהי ההגדרה של "דבר ה' שלא ימצאו" "שתשתכח תורה מישראל". הסבירה הגמרא על זה - "דבר ה' - זו הלכה, דבר ה' - זה הקץ, דבר ה' - זו נבואה". היתכן הדבר? לא לדעת את הקץ נחשב 'שתשתכח תורה'? מי ידע את הקץ? והלא כבר נאמר בדניאל "ויאמר לך דניאל כי סתמים וחתמים הדברים עד עת קץ" ואמרו רבותינו ז"ל "תיפח עצמון של מחשבי קיצין" וכי לא לקבל נבואה זה נקרא "עתידה שתשתכח תורה"! הלא כבר מחגי, זכריה ומלאכי אין חזון נפרץ, ונטלה נבואה מן החכמים, וכי איך ניתן להגדיר זאת כ"שתשתכח תורה".

המפתח להבנה נמצא בחלק הראשון של "דבר ה' - זו הלכה". כי איך יתכן שדור משופע בבתי כנסיות ובתי מדרשות לא יבין ב'הלכה'? על זה הביאה הגמרא את דוגמת האשה והכיכר. ונשאלת השאלה, וכי בגלל אשה אחת שלא ידעו לענות לה בהלכות טהרה של תרומות - נחשב הדבר שתשתכח תורה? על כרחך, האשה הזו היא סימפטום! למרות שלא חסר בלימוד, אבל חסר גם חסר דעת להוציא מכך הלכה למעשה. לא יודעים כיצד לפסוק למעשה מתוך הלימוד, ובפרט בככר של תרומה שאין לנו מסורת איך לפסוק בזה, ולא מצליחים לחבר את התורה להנחיה מעשית כאן בעולם הזה, איך צריך להתנהג למעשה, וזה כבר נקרא רח"ל 'שתשתכח תורה מישראל', וכמו שפירש רש"י - "זו הלכה, כדכתיב 'להגיד לכם את דבר ה'', דהיינו תורה". במושג 'תורה' הכוונה להוראה מה לעשות, וכמו שכתב בחינוך (מצוה תיט) - "מצות עשה ללמוד חכמת התורה וללמדה, כלומר כיצד נעשה המצות ונשמר ממה שמנועו הא-ל ממנו, ולדעת גם כן משפטי התורה על כוון האמת", התוצאה של חדלון זה: לא מצליחים לדעת 'דבר ה'', לא מצליחים לחבר את המציאות לתורה, ולא יודעים מה לעשות.

ועכשיו ל'דבר ה' - זה הקץ'. נכון הדבר, שלפני ה'קץ' לא יודעים אותו, אבל כאשר הוא כאן, לפי הסימנים שניתנו בתורה, ועדיין לא רואים אותו, הרי זה ממש אותו חוסר חיבור של המציאות לתורה, שלא מצליחים לקשר בין התנאי המציאותי שניתן לנו בתורה לדעת

כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה, אמרו - "עתידה תורה שתשתכח מישראל... רבי שמעון בן יוחי אומר: חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו". כך מופיע שחור על גבי צהוב בפתחה הפנימי של מערת רשב"י מאור הגליל העליון. אמת, כל מקום ומקום בארץ ישראל יפה הוא, תאמר במערת רשב"י שבמירון, הלא משכיות החמדה של ארצנו הקדושה - האם הודינו לבורא עולם כי הביאה לנו? אם אמרו שתשתכח תורה מישראל, כלום אמרו שתשתכח הודאה מישראל?

נכון, לא בתשכ"ז קיבלנוה, וזה המאמר מכוון להודות ולהלל על נסיה, אבל עדיין נשאלת השאלה - וכי על ניסי תש"ח פטורים אנו מחיוב הודאה? וכי רק על ירושלים וחברון יש להודות, ועל טבריה וצפת יש פטור? שמא תאמר, מפני אותם שבאים שמה ואין באים אצל שער השמים בכותל מערבי, ומחלקין ארץ חמדתנו בקו ירוק? אין הדברים נשמעים, מה לי 'ציונים' של תשכ"ז, מה לי 'ציונים' של תש"ח? אלא נראים הדברים, כי אין שום מקום לחלק בארצנו בשום קו ירוק, ולא ציונים של תש"ח כחם עשה, ולא ציונים של תשכ"ז עוצם ידם עשה, אלא רק ה' א-להינו הוא הנותן בחמלתו, ובזכרו את השבועה, ואין קו ירוק, אלא זה שמחדש חדשים, ואם יש לחלק, בהפך יש לחלק - כיון שהרשעים כולם מתנגדים כל כך ל'מעבר לקו הירוק', והרי אנו כל עצמנו עומדים להתרחק מהרשעים, ולא להתחבר עמם, חלילה. מכל מקום, העיקר הוא שעל כל עיר ועיר, ועל כל כפר וכפר נודה לו במאד מאד!

ועתה לכו חזו מפעלות ה', התגלות נפלאה מסוד תורתנו הקדושה, כיצד יתכן שגיע דור שהקב"ה יתן לו את ארץ ישראל ויחזור ויתן, ואף על פי כן - תמצא בו בחינה של 'שתשתכח הודאה מישראל', והם הם דברי הגמרא שתשתכח תורה מישראל. בא ראה והבן, נפלאות נסתרות של תורתנו הקדושה, מה שמונח בדברי רז"ל הנוראים הללו - ומזה נלמד להודות ולחזור ולהודות, כדברי הנביא במזמורי תהילים שה'ספורנו' הגדיר כמזמורים שנכתבו עלינו, וכהגדרתו המדויקת (שם צה, ועוד) - "דור קיבוץ גליות הקודם לימות המשיח" - "לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו נקדמה פניו בתודה".

וזה לשון קדשם בגמרא (שבת קלח): "ת"ר כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה אמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר 'הנה ימים באים נאם ה' א-להים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'", וכתב 'ונענו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו', דבר ה' - זו הלכה, דבר ה' - זה הקץ, דבר ה' - זו נבואה.

ומאי 'ישוטטו לבקש את דבר ה'?' אמרו - עתידה אשה שתטול ככר של תרומה ותחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לידע אם טמאה היא ואם טהורה היא, ואין מבין אם טהורה היא ואם טמאה".

1 ואולי א"ה נקבל במהרה את 'לבנון', וכבר יוכלו אלו לבוא לכותל, ויכולו לא ללכת רק לקו הירוק החדש שבלבנון. רצתה ההשגחה שגם הם ישמחו בלבנון, כי עכשיו הובר שאין ברירה - בשביל לבוא למירון חייבים לכבוש קודם את לבנון, ובאמת יש להתעורר מה זאת עשה ה', שארבע פעמים כבר אי אפשר לבוא למירון, ואף שהיום בכמה בחינות כבר אין מה שעורר מן החת"ס ששכחו את ירושלים והלכו למירון, כי היום כולם חפצים לגור בירושלים, מכל מקום יתכן שעדיין ישנו החסרון הזה במצב, בו לכותל לא הוצים לבוא.

מה היא המציאות של 'קץ' לבין ה'דין' של 'קץ'. והרמב"ם כתב: "וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו". וזאת, כי כאשר יהיו מוטלת עלינו תביעה להבין את הדבר ה" שנהיה, וז"ל המלבי"ם בסוף דניאל - "אתה דניאל, מפני שידע שהזמן רחוק מאד, א"ל שיהיו הדברים סתומים עד עת קץ... אבל בעת קץ יוסר הספק, וכל שיתקרב הזמן יהיה הספק מועט". והנה על זמננו נאמר 'קץ' מגולה' ממש - "אמר רבי אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר 'אתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא' (סנהדרין צח), ופירש"י - "מגולה מזה - כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה, אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר", וכמ"ש מרן החפץ חיים בהקדמה הראשונה לליקוטי הלכות, ועוד רבים מגדולי ישראל, שזמננו הוא ה'קץ', ובכל זאת עדיין עינינו הרואות, כי הקץ נכסה מעיני רוב הלומדים, את דבר ה' ולא ימצאו, תשתכח תורה מישראל, זה הקץ.

דבר ה' זו נבואה - זה ממש אותו דבר! איזהו דור שהוא גיא חזיון, שנבואות כה רבות נאמרו עליו, נבואות כה רבות מתקיימות בו, ואין מבין. נמצאים בזמן של "הנה ימים באים נאם ה' א-להים והשלחתי רעב בארץ לא רעב לחלם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'", ואין מבין שזה עכשיו, ואין מבין שזה הקץ. ישנו מצב של שפע בלתי נתפס של בתי כנסת ובתי מדרש, ממש מ'ים עד ים', מ'ים סוף [אילת] ועד ים פלשתים יהיה גבולכם, ועמך בית ישראל משתוקקים ומתגעגעים מאד לה' יתברך והכל חפצים ליראה את שמך בהשתוקקות נמרץ ונפלא אשר לא הייתה כזאת מימי קדם - "הקיצותי ועודי עמך", באתי עד קץ כל הדורות ועודי עמך, ואין מבין מה זה קשור אלינו! לומדים את זה, אבל לא להלכה!

עתידה תורה שתשתכח מישראל, לא מצליחים לחבר בין התורה לבין המציאות שעושה השי"ת! דבר ה' - זו הלכה, דבר ה' - זה הקץ, דבר ה' - זו נבואה. ואני עומד ושואל את עצמי אודות האשה הזאת - אני לא יודע איך קוראים לך, אשה אשה, איפה בעלך? הצדקת הזו, שכלל אינה יודעת ואינה מבינה, שרבותינו לפני אלפיים שנה מנבאים עליה עכשיו, שבורא עולם אומר אודותיה לעמוס נביאו - 'ישוטטו', והיא עולה עכשיו בחוסר אונים לבית הכנסת שלי, במאמץ בזיעה, כבר היתה בבתי כנסיות כה רבים, בבתי מדרש כה רבים, והיכיר? הכיכר של תרומה כבר מתחיל להתיבש ולהתעפש, מה היא תעשה, זה כיכר של תרומה, אסור לה לזרוק אותו סתם, איך אדע לענות לך? רגע, אשה, אל תלכי, תיכף הילולא דרשב"י, והוא הבטיח "תניא רבי שמעון בן יוחי אומר - חס ושלוש שתשתכח תורה מישראל, שנאמר 'כי לא תשכח מפי זרעו', אלא מה אני מקיים 'ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו' - שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד". נכון, התשובה שניתן לך לא תהיה מוסכמת על כל בתי המדרש, יכול להיות שחלקם אפילו יכעסו על בית המדרש שלי, זה המחיר של "לא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד", אבל לפחות שבבית המדרש שלי יוכלו להבין ש'קץ' זה עכשיו, והנבואות עלינו נאמרו, וממילא אין בררה - צריכים ללמוד טהרות הלכה למעשה, 'הכיכר טהור!' את כבר ודאי מאוד רעבה מרוב מאמץ, וצמאה מרוב שוטטות, לכי אכלי בשמחה לחמך וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק - "הנה ימים באים נאם ה' א-להים" - אבינו שבשמיים! גם אנחנו כבר רעבים ליכר של תרומה וצמאים מרוב שוטטות, לשמוע את דבר ה' לנבואת קץ הפלאות, ואתה אמרת 'כי לא תשכח מפי זרעו' ואין אנו שוכחים, אלא מודים לשמך על בתי כנסיות ומדרשות מצפון ומים, על חברון ועל ירושלים, על קברו של יוסף ועל קברה של רחל, על קברו של שמואל, ועל מערת אברהם, יצחק יעקב, שרה, רבקה ולאה, ועל נסיך שבימים

האלו, איך שבששה ימים הושעתנו ממזרח וממערב, ביבשה באוויר ובים, מי מנצח מלחמות בששה ימים? מי? עושה מלחמות בעל צדקות מצמיח ישועות.

אז מה, זהו, הכול טוב? המשיח כבר הגיע? לא, המשיח עדיין לא הגיע, אבל הקץ הפורח המגולה הזה, של בתי כנסת ובתי מדרש מאילת וים סוף עד עכו ונהריה ולמרות כך - עדיין חסר מאוד לשמוע את דבר ה', וזהו שלב חשוב בדרך למשיח. ומרן הגרצ"ה קאלישר הגדיר זאת כך זמן רב לפני שזה התחיל: הגמרא בסנהדרין מביאה את דעת רבי עקיבא על מלכות בן כוזיבא - "ולא כרבי עקיבא שהיה דורש (חגי ב ו) 'עוד אחת מעט היא ואני מרעיש את השמים ואת הארץ', ופרש"י - "ל"א עוד אחת מעט היא, מעט מלכות אתן להם לישראל לאחר חורבן, ולאחר אותו מלכות הנני מרעיש שמים וארץ ויבא משיח". ואומר הגרצ"ה, שאכן אותה מלכות מעט, לא הייתה בר כוזיבא, אבל בלתי ניתן לומר שרבי עקיבא טעה בפירושו הפסוק, וממילא יש תפקיד שנקרא "עוד אחת מעט היא", "מעט מלכות אתן להם לישראל", ולאחר אותה מלכות הנני מרעיש שמים וארץ ויבא משיח".

והמלבי"ם מביא הגדרה מקבילה למצב הזה על הפסוק "ואתה מגדל עדר עפל - בת ציון עדיך תאתה ובאה הממשלה הראשונה, ממלכת לבת ירושלים" (מיכה ד ח). וז"ל: "תחלה יבית ציון עדיך תאתה" - שהגלויות יתחילו להתקבץ [לציון]. ואח"כ יבא הממשלה הראשונה - תבוא ממשלה קטנה, שיהיה להם קצת ממשלה והנהגה כמו שהיו לישראל בימים הראשונים לפני מלך לבני ישראל, שהיה להם שופטים מנהיגים אותם. ואח"כ תבא ממלכת לבת ירושלים - יהיה להם מלכות קבוע שהוא מלכות בית דוד".

ונראה לעניות דעתי. כי הסיבה לכך ש'הקיבוץ גלויות קודם לימות המשיח', ש'אני מרעיש את השמים ואת הארץ' מוגדר כ'מלכות מעט' וכ'ממשלה קטנה', הוא מפני שהוא הוא השלטון שעליו נאמר בסנהדרין (צז) ש"תתהפך כל המלכות למינות", ושם (צח) - "אין בן דוד בא עד שתכלה מלכות הוליה מישראל". הרי לך, שקודם משיח תהיה להם לישראל 'מלכות הוליה' ועוד שם - "אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל", שגם הוא ביטוי לשלטון פגום שיהיה לישראל - לא 'עול גויים', אלא הגדרה אחרת לגמרי, והוא מה שאמרו בשבת (קלט) בהמשך לסוגית עתידה תורה שתשכח - "ואין הקב"ה משרה שכירתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל". ובעצם, מה שמקדים בגמרא ל'קץ' המגולה של הרי ישראל הנותנים פירות הנ"ל הוא הכרעת הגמרא בויוכו האם ישראל נגאלין בלי תשובה, והגמרא מוכיחה שאכן הם נגאלים, מזה שיש 'קץ', וז"ל קדשם שם - "אמר לו רבי יהושע - והלא כבר נאמר 'ואשמע את האיש לבוש הבדים אשר ממעל למימי היאור וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם כי למועד מועדים וחצי וככלות נפץ יד עם קדש תכלינה כל אלה... ושתק רבי אליעזר. ואמר רבי אבא - אין לך קץ מגולה מזה...". וגם על זה פירש רש"י שם לפי אותו עקרון, שתהיה מלכות מעט ושתהיה תקומה לישראל בגבורה, וז"ל "וככלות נפץ יד עם קדש" - כשתכלה תקומתם וחוזק ידיהם שהיתה נפוצה אילך ואילך גבורה ותועלת לפשוט אנה ואנה, ואחר שתכלה גבורתם שיהיו שפלים למאד: תכלינה - אלו הצרות ויבא משיח".

וכבר באו בסה"ק באורים מפני מה מנהיג הקב"ה עולמו במידה זו, ומי יבוא אחר המלך להתעסק בדברים העומדים בכבשונם של עולם, אלא שלתוספת טעם ואהבה לקב"ה אולי יש לומר עוד אבחנה אחת מעט, על פי מה שבאר הרלב"ג על הפסוק שאנו אומרים בפסוקי דזמרה -

2 בשנה שעברה הבאנו, כי לפי המסורת מהגר"א, שכל שנה מכוונת כנגד פסוק אחד בתורה, הרי הפסוק של שנת תשכ"ז מכוון כנגד הפסוק בדברים לא ה, המדרש על כיבוש ארץ ישראל - "ונתנם ה' לפניכם ועשייתם להם ככל המצוה אשר צויתי אתכם". ולמי שנהנה מגימטריה, יש כאן דבר של פלא - הגימטריה של פסוק זה היא - 3397, ובכל הנו"ך יש עוד פסוק אחד בנביא בגימטריה זו, ועוד אחד בכתובים. בנביא הוא הפסוק בזכריה ח ח - "והבאתי אתם ושכנו בתוך ירושלים והיו לי לעם ואני אהיה להם לא-להים באמת ובצדקה". ובכתובים הוא הפסוק בספר תהילים - "בישו ויחפרו יחד מבקשי נפשי לספותה יסגו אחור ויכלמו חפצי רעתי". והוא פלא.

3 רואה עכשיו אפילו בששה חודשים מה קורה, יעזרנו השי"ת.

גם השנה, כמיטב המסורת, זכינו לקיים את טיול בין הזמנים של האגודה, שכבר נודע בשערים כמשלב חויה גשמית ורוחנית, חויה של התבוננות במתנת ה' יתברך - הארץ הטובה אותה הוא דורש תמיד! כל זה, בנוסף ל'סוד מרע', באשר הטיול נערך תמיד על טהרת הקודש ללא שום חשש של מראות אסורים. וכך נאספנו ביום א', כ"ז ניסן, בירושלים עיר הקודש, קבוצה של בני תורה איכותיים מכל הקהילות והחוגים באחדות מופלאה כדרכה של 'קדושת ציון'.

לאחר תחנת איסוף נוספת במודיעין עילית, שמנו פעמינו אל נחלת שבט אפרים. כמה נפלא הוא מראה הרי השומרון הנוטפים עסיס הנשקף מחלונות האוטובוס. מול עינינו נעמד הפסוק **"וליוסף אמר מבורכת ה' ארצו ממגד שמיים מטל ומתהום רובצת תחת וממגד תבואת שמש וממגד גרש ירחים. ומראש הרי קדם וממגד גבעת עולם וממגד ארץ ומלאה"**, ומפרש רש"י - "וממגד - לשון עדנים ומתק [ועיין במאמרו של הרב מאיר גולדמינץ בגיליון אלול-תשרי האחרון, אשר הטיב לבאר ענין זה לאור הטופוגרפיה

"וכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני החתי האמרי והפרזי והיבوسی והגרגשי לתת לזרעו ותקם את דבריך כי צדיק אתה". ומקשה הרלב"ג, שהרי יש כאן רק שש אומות, ולא כל העשר שעל ארצם כרת עמו הברית, ועוד - מהו 'כי צדיק אתה', אחרי שכרת עמו ברית ונשבע לז' אלא הכוונה היא להראות טובו וצדקו של השי"ת [שזהו ההקשר שם כהקדמה לוידיוי כיצד ה' הטיבנו ואנו הרשענו]! כי ודאי הוא, שאת הברית יקיים, וזה יהיה לעתיד לבוא כשיקבלו כל נחלת עשרה עממין, אך מה שבינתיים נותן לנו להנות מארץ ישראל מנחלת העממין הללו, הוא **"כי צדיק אתה"**. ואם כן, אם מתוך עמקי הגלות יגיע תכף המצב של 'מרעיש את השמים' ומשיח ועשרה עממין, הרי זהו קיום השבועה והברית, שעליה נשבע לאבותינו, והוא מביא גואל **"למען שמו"**, ואיך נראה את אהבתו אלינו? ואיך נראה 'כי צדיק אתה'? לכן מקדים בצדקו **"באהבה"** - 'קיבוץ גליות הקודם לימות המשיח'. איזה 'בת ציון עדיך תאתה' - **כי צדיק אתה**.

ועוד, שזהו בדיוק המקום של משיח **בן דוד**, להושיע ממלכות מעט ומממשלה קטנה וממלכות הזלה. דוד עצמו לא הוציא את ישראל ממצרים, אלא מתי בא דוד? כאשר ישלטון ומלכות לישראל, לא היתה שם 'גלות' אלא שהיו חסרונות גדולים - שאול נדחה בגלל רחמיו על עמלק, דואג האדומי על הסנהדרין, הפלישתים פגעו והציקו מאוד, ולא היה העוז בעם להילחם מול גלית הפלשתי הערל מחרף מערכות א-להים חיים, ועם ישראל סבל מכך מאוד, העמלקים שוסיס את הגרנות, ובית המקדש לא התקדם, ולאט לאט כמי השילוח ההולכים לאט, קם דוד מלך ישראל חי וקיים. **נא הקם מלכות דוד ושלמה, קום בן דוד מלכא משיחא, ואני מרעיש את השמים ואת הארץ.**

נקדמה פניו בתודה בזמרות נריע לו, בואו שערינו בתודה חצרותיו בתהילה, בואו אתם דורשי ציון המבינים ש'דבר אחד מדבריך אחור לא ישוב ריקם', בואו אתם חברי בית המדרש המבקשים דבר ה' הלכה קץ ונבואה, להודות יחדיו בקהל עם, בויעידה הגדולה, ואת - האישה של הכיכר - עזרת נשים פתוחה, דיונים וויכוחים תוססים יתנהלו על הכיכר בשולי הכנס, גם ילדי ציון אהובים כאן, ברוך אתה ה' משמח ציון בבניה.

4 וכן בחזקיה שמבואר בחז"ל שהיה צריך להיות משיח בן דוד, אחרי נפילת 'מלכות יוסף' של עשרת השבטים, לא היה גלות אלא 'סנחריב' מבחוף ו'שבנא' מבפנים.

להערות:
CHAIM@KEDUSHASTZION.ORG

נכנסנו אל הישוב פדואל, הקרוי על משקל הפסוק **"ופדוי ה' ישובו ובאו ציון ברינה"**, ופנינו אל התצפית המפורסמת, המכונה 'המרפסת של המדינה', אשר כשמה כן היא - פשוט אי אפשר לתאר במילים את התחושה שעברה בנו מול הנוף המדהים מאשקלון שבדרום עד חיפה שבצפון, והכול פרוס מול עינינו - **'שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפנה ונגבה וקדמה וימה. כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתננה ולזרעך'**. היה מי שהזכיר את דברי הכלי יקר במקום אודות קנין בראיה, וכל המסתכל במקום הקדוש ההוא מיד מתלבש בו רוח קדושה וטהרה ומלך עליון ביופיו יתברך תחזינה עיניו - עיין שם ותמצא רוב נחת.

שם פגשנו את המדריך הנודע והותיק של האגודה, הרב מאיר גולדמינץ, ויחד אתו את תושב המקום הרב אבישי אלבוים, שהתנדב לבוא ולהכיר לנו את המקום, ועל כך נתונה לו תודתנו. הרב אבישי ערך לנו היכרות מעמיקה עם הנוף לאור ההיסטוריה של כל האזור. כך, מול עינינו, יוצא הנער מאזור כפר קאסם **['ויצא ישראל לקראת פלישתים למלחמה ויחנו על האבן העזר ופלישתים חנו באפק'** - מיקומה של אפק ידוע לנו כתל אפק, ומול אבן העזר, ומשם הדרך ניכרת] דרך אלעד עד שילה הקדומה לבשר לעלי על מות בניו ונפילת הארון בשבי. וכן על זה זכינו להלך ולשוטט במקומות אשר נגלו א-להים לחוזיק וציריך.

לאחר מכן שמענו גם את הרב גולדמינץ, שהרחיב בדברי הרב אבישי והראה נקודות נוספות בנוף ואת המצר העתיק ששמר על הדרך המובילה אל ההר ומלמד על חשיבותו [המבצר נקרא דיר-בלוט, על שם עצי בלוטים שגדלו סביבו]. לאחר שרווינו את עינינו עוד מעט

והאקלים של נחלת שבטי יוסף]. ומה טוב, כאשר זה משתלב עם האווירה המיוחדת ששוררת באוטובוס, הדיונים התורניים לצד דיבוק החברים המיוחד כיאה לציבור בני תורה המעמיקים בעבודת ה'. מתוך אוירה מיוחדת זו,

1 ידוע מנהגו של רבי זונדל מסלנט, שהקפיד ללכת בכל יום ארבע אמות חדשות בארץ ישראל (תנועת המוסר עמוד 108), וכפי שמואב בספר 'ארי במסחרים', שכל ארבע אמות בארץ ישראל מכוונות כנגד עלמות עליונים, והמהלך בכל ארץ ישראל זוכה לכל העולמות.

רשמים נשגבים

מהטיוול של אגודת 'קדושת ציון' בנחל צרדה

בין הזמנים חודש ניסן התשפ"ד

לעושה מעשה בראשית, המביאנו אל ארץ חמדה לרשתה. יורדים למטה אל תוואי נחל שילה שבאותה עונה לא זורמים בו מים, ומגיעים אל סוף המסלול. לאחר כארבע שעות הליכה, בזמן ההמתנה עד שכולם יצאו, הרב גולדמינץ מנצל את הזמן ומאיר נקודה נוספת בסוגיית ירבעם בן נבט והחג שבדה מליבו, וכך תוך כדי הדברים, מגיעים אחרוני המתאמצים לעלות.

האוטובוס מגיע, וממשיכים אל מעין עטרת [כאן המקום לציין, כי הנסיעות בכביש היו המקום היחיד בו ראינו את הערבים, שלדאבוננו עדיין יושבים בארץ. הטיוול היה חף מכל חיכוך איתם]. המעין נמצא על יד הישוב עטרת, הנקרא על שם העיר עטרת המוזכרת בספר יהושע. האוטובוס עוצר ליד השביל המוביל למעין, ולאחר צעדה של כמה דקות מגיעים. גם המעין מוקף בנוף מרהיב מכל כיוון, ומולנו ממש תענוג - שתי בריכות מים גדולות שמאפשרות לכמות גדולה של אנשים להתרענן יחד [אחת מהן בעומק המתאים לילדים]. הציבור משיב את נפשו בטבילה במים הקרירים והמרעננים, ולאחר כשעה של שהות במקום, אנו ממשיכים לתפילת מנחה ביער אום-צפא השוכן על יד הישוב נוה צוף [לשעבר חלמיש]. גם כאן ניכרת האיכות של הציבור, כאשר תפילת מנחה מתקיימת ברצינות וכובד ראש, שלא היו מביישים ישיבה או כולל באמצע הזמן. לאחר הסבר קצר על המקום ששמו משמר את ארץ צוף המוזכרת בספר שמואל מספר פעמים נוסעים אנחנו אל עיר הקודש עייפיים ומותשים, אבל מרוצים, ברגלים כאובות אבל בנפשות מלאות באהבת הארץ אשר עיני ה' א-להינו בה. ♦

ישוב גדול ושווקן שהתקיים במקום. נכנסים למערה, וכאן הרב מאיר מוסר שיעור קצר על ירבעם בן נבט, תוך שהוא משלב ושוזר בסגנונו המיוחד את הפסוקים ודברי חז"ל אודות קלקולו של ירבעם בן נבט וכיצד הוא ניכר מתחילה עוד לפני שצף מעל פני

במראה המדהים של ארץ הקודש, חזרנו לאוטובוס לעבר היעד הבא במסלול - צרדה. את המסלול התחלנו ליד הכניסה לפדואל בשביל שהולך ומתפתל לתוך שמורת נחל שילה. לאט לאט אנו נכנסים אל תוך יופיו המרהיב של הטבע. בשלב מסוים נעצרים והרב מאיר מראה לנו מלמעלה את הדרך אותה נעשה, ובמרכז חורבות העיר צרדה, המוכרת לנו כעיר הולדתו של ירבעם בן נבט, ולהבדיל - כעירו של התנא יוסי בן יועזר [ישנם הטוענים, כי בזמנו של יוסי בן יועזר האזור לא היה חלק מהישוב היהודי, ומציעים מיקומים שונים עם שם דומה כעיר של התנאים]. לדינו ברכת מים קטנה, המתאימה לילדים. הציבור משכשך את רגליו.

המסלול הולך ונהפך למאתגר, ואנו צועדים בזהירות במורד ההר, חוצים עמק ופונים להעפיל אל ההר הבא, שהוא עיקר המסלול. הטיפוס מייגע מעט בבחינת מחזיקים בשוליים ומתאמצים לעלות, אבל בסוף כולם למעלה. במשך המסלול יש גם בורות מים, חלקם מתאימים לטבילה, וכמה מהמטיילים נכנסים לטבול. אנו מתאספים על השביל המוביל אל מרכז ההר ולחורבות העיר צרדה מימי בית ראשון. הרב מאיר מסביר על זיהוי המקום, על המבנה ועל המצודות המקיפות אותה, שלכאורה שימשו תפקיד חשוב במרד בני אפרים שהתחיל כאן.

השטח. פשוט מדהים לראות כיצד באמצע טיוול, הציבור מתיישב לשמוע ברצינות ומשתתף בשיעור באופן פעיל, משל אמצע הזמן עתה ובבית מדרש ממוזג עסקינן.

לאחר השיעור ומנוחה קצרה, ממשיכים בשביל שהולך ויורד את ההר. הנוף עוטף אותנו מכל כיוון בתחושה משכרת שאין אפשרות לתאר במילים. מכל פינה, זוויות חדשות ואין דרך לבטא את התחושות, חוץ מלהרים ידיים למעלה ולהודות

ממשיכים, ושרידי הבתים הולכים ונחשפים תוך כדי עליה עד מרכז הפסגה. כאן גולת הכותרת של הנוף - תוואי נחל שילה למטה מתעגל ויוצר צורת פרסה, ההרים המרהיבים המקיפים אותו, והישוב בית אריה לימינו. כמה מתלמידי החכמים מברכים את ברכת עושה מעשה בראשית. הציבור מתחיל קצת להתפרס, ורואים נקודות תצפית שונות. הרצפה מלאה בורות מים קטנים ושרידי נוספים, המעידים על

טיולים בשומרון ובמקומות מרתקים נוספים
ניתן להזמין טיולים לקבוצות או ליחידים אצל המדריך הנדע שלנו הרב מאיר גולדמינץ.
לפרטים ניתן לפנות לדוא"ל:
MEIR9506@GMAIL.COM
או להשאיר הודעה עם פרטיכם בקו
האגודה 079-607-3701 שלוחה 9.

לאחר מכן הדברים נכתבו כמאמר, אפשר להשיגו על-ידי שליחת בקשה לדוא"ל המערכת DOAR@KEDUSHASTZION.ORG

רוצים אותנו בבית!

במסגרת מפגשי אוהבי ודורשי ציון מדי מוצאי שבת מברכים, זכינו לארח את הרב אהרן שמעדרה שליט"א, דומ"צ בהלכות התלויות בארץ ומחבר סדרת הספרים 'מצוות הארץ כהלכתן' על הלכות התלויות בארץ (שביעית, ערלה, חלה וישוב ארץ ישראל). שמענו מפיו את הרצאתו המרתקת, מלווה במצגת, על בירור מקום המקדש.

השקפה? גם אין משקל למילים של כל בר בי רב שכותב עניני השקפה.

אמנם תמיד היו כאלו שערערו על מצוה רבה של ישוב ארץ ישראל, עם כל מיני טענות ומענות ועוד הרבה לפני שהגיעו ה'ציונים', וכמו שמביא המהר"ם חגיז בספרו 'שפת אמת' כבר לפני כשלוש מאות שנה. לכן הדפסתי את ספרו ועשינו סדר חדש עם פיסוק וקטעים וכן כותרות, עד שאפשר לומר 'פנים חדשות באו לכאן'. ספר זה צורף לספרנו על ישוב ארץ ישראל, ומשם יקחו דברי השקפה טהורה על מצוה רבה זו של ישוב ארץ ישראל ואיך שכותב נגד המערערים על זה בחריפות נוראה בקנאו את קנאת ה'.

איך נוצר הקשר בינך לבין אגודת קדושת ציון?

אמנם אני לאו דווקא מזדהה כמי ש'שייך' לאגודה. בסך-הכל ראיתי פרסומת על הועידה השנתית שהתקיימה ב'פרימה פאלאס', שמתאספים הרבה חרדים בנושא ארץ ישראל, וחשבתי שתהיה זאת הזדמנות לעניין אנשים בספר שהוצאתי, וב"ה היתה התעניינות יפה ובאמת מכרתי שם הרבה עותקים של הספר.

מתוך מה ששמעתי אז בכנס, הבנתי שעניינה המרכזי של האגודה היא ההבנה שציבור שומרי התורה הולך ונהיה אחוז יותר ויותר משמעותי מתושבי המדינה, ושצריך להשתמש בכוח שיש לנו כדי לדאוג שהמדינה תפעל על-פי התורה. אמנם במסגרת עיסוקי בסוגיות יישוב ארץ ישראל לא עלה ברעיוני ענין זה, אבל זה ודאי נכון שצריך שהמדינה תתנהל בהתאם להלכה. מה שיש לדון הוא האם באמת יש לנו כח לגרום לשינוי זה, יתכן שיש שיחלקו על האגודה בנקודה הזאת.

יום אחד, כשהלכתי להתפלל בבית הכנסת, שמעתי ויכוח שהתנהל בין המתפללים. אולי הנושא היה לגבי אמירת תחנון באותו היום. התאריך היה ה' באייר, והיה אחד שטען בלהט שזה יום טמא. היו שהתווכחו אתו ואמרו שאין ליום זה שום משמעות, לא חיובית ולא שלילית, והיה מי שאמר שאמנם יש משמעות חיובית ליום זה אבל מסיבות צדדיות אנחנו לא משתתפים בציון יום זה.

נגשתי לאותו אחד שאמר שיום זה הוא 'טמא', ושאלתי מה מקורותיו. הוא אמר לי שבימינו בכלל אין מצות ישוב ארץ ישראל, וזה בכלל עבירה, ושהספר 'יואל משה' מדבר מזה, וגם יש אור החיים הקדוש על זה, וגם רש"י דברים אלו מאוד התמיהו אותי, אז החלטתי לברר את העניין ביסודיות.

מה באמת עלה מהברור שערכת?

מעניין, ששאלה זו בדיוק נשאלתי ע"י מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א כשנכסתי אל הקודש עם ספרי על ישוב ארץ ישראל. הוא שאל מה המסקנה, האם יש מצוות ישוב ארץ ישראל? ועניתי חד-משמעית, שודאי יש מצוה, אלא שהויכוח נסוב על השאלה האם זה נחשב מהתרי"ג מצות, או שמחמת סיבות אחרות אינו ממנין המצוות, ויש הסוברים שזה רק מדרבנן, אמנם עכ"פ מצוה בוודאי יש. האדמו"ר שליט"א נהנה מאד מהתשובה. התברר בצורה ברורה כשמשמ בצהריים, שגם היום חלה מצוות ישוב ארץ ישראל.

הספר על ישוב ארץ ישראל הוא ספר הלכתי ללא עניני השקפה, אמנם קשה מאד לכתוב ספר על הלכות יישוב ארץ ישראל ולא להתייחס כלל לנושא ההשקפתי, אולם מי אנוכי לכתוב עניני

הרב שמעדרה, חסיד בעלזא, עמד במשך שנים כראש כולל בעיר אשדוד ת"ז עד עת עלה לירושלים, ומאז עוסק בלימוד וחיבור ספרים בענייני ההלכות התלויות בארץ, וגם יועץ לוועדי הכשרות בעניינים אלה. בראיון עמו, ניאות הרב להרחיב את הדיבור עבור קוראי הגיליון בעניינים נוספים הקשורים לדרישת וקדושת ציון.

מה הביא אותך להתעסק בענייני ארץ ישראל?

בהתחלה, לא היה לי קשר מיוחד עם ארץ ישראל. כילד, עליתי עם הורי מארה"ב לעיר אשדוד. אשתי מגיעה מהעיר מנצ'סטר באנגליה, ועל אף שקיוויתי שנגור בארץ ישראל, כבר בתקופת האירוסין הוחלט שנתגורר שם בחו"ל. אחרי חמש שנים שהתגוררנו במנצ'סטר ללא שהתברכנו בילדים, יעץ לנו האדמו"ר מבעלזא שליט"א לעלות לארץ ישראל, כך שזכות ארץ ישראל תסייע לנו. ואכן, כאן בזכות ברכתו של האדמו"ר שליט"א ובזכות ארץ ישראל נושענו, וכהכרת הטוב לארץ ישראל החיליתי להתעסק בלימוד מצוות התלויות בארץ.

ומזה נולד ספרך - 'מצוות הארץ כהלכתן' - על בירור מצוות יישוב ארץ ישראל ופרטיה?

אמנם בתחילת עיסוקי בלימוד מצוות התלויות בארץ, עסקתי יותר במצוות 'חקלאיות', כהלכות תרומות ומעשרות, כלאים ושמטה, ואף חיברתי ספר על הלכות שמטה וערלה. אז עוד לא שמתי לב, שגם מצוות יישוב ארץ ישראל היא מקצוע גדול ועמוק בהלכה.

עכשיו, שבזכות האגודה התחלתי לחשוב על זה, אני בעצמי לפעמים מתלבט בזה.

אפשר לחשוב שאתם לא מציאותיים, אבל אין ספק שעל עצם הענין אין חולק. ודאי שהכל צריך להתנהל על פי התורה. חברים ששאלו אותי על 'קדושת ציון' - זה מה שאני אומר להם. הלוואי שאתם צודקים שאפשר להשפיע.

יש שיחה של האדמו"ר מבעלזא שליט"א מלפני כארבעים שנה, בכנס לקראת מערכת הבחירות בתשמ"א, שמדבר בדיוק על הנקודה הזאת, שהמערכה היתה ועודנה על שלטון התורה בארץ ישראל, איזו מערכת חוקים תשלוט במדינה - הגמרא והשו"ע, או רח"ל החוקים של הגויים. הפנית את חברי המערכת לדברים, והם אכן פורסמו בגליון (קדושת ציון גליון נד, שבת תשפ"א).

הלא האדמו"ר אמר את הדברים במסגרת כנס בחירות, כשהמטרה היא לכאורה עוד נציגים חרדים, שדרכם נשפיע?

הוא אמר מפורשות ובאריכות, שהמטרה שלנו היא 'מהפכה', ושזה לא רק ענין של עוד חבר כנסת או עוד כמה תיקונים. הלוואי שגם חברי הכנסת ישמעו ויפנימו את הדברים.

היינו מוסיפים, שעניין האגודה אינו רק להחדיר את ההבנה שאנו יכולים וצריכים להשפיע שהמדינה תתנהל על פי התורה, אלא עוד לפני זה - יש להעמיד נכונה את הרצון בדבר. כלומר, שבאמת נרצה שיתנהלו הדברים על-פי התורה. לפי מה שאמרת, כולם אמורים להסכים לזה. אז איך אתה מסביר את ההתנגדות שיש ביחס לאגודה מחוגים מסוימים?

כשהמדינה נכנסת אל תוך הסוגייה זה מרתיע - כמו שיש חלק [אמנם זעיר] של היהדות החרדית שמרגישים שללכת לבחירות זה עוון גדול.

איך שאני רואה את זה, יש שני סוגי הסתכלות על ארץ ישראל. יש אנשים שרואים מה שקורה, כל הניסים שקורים, וכל הדברים הטובים שקורים בארץ ישראל, ומבינים שזה מורה על כך שאנו נמצאים בתהליך חיובי. לעומת זאת, אולי קצת קשה לומר את זה, אבל חייבים לומר זאת - יש כאלה שרואים את ארץ ישראל במצב הנוכחי כ'אויב' רח"ל, ולכן מבחינתם כל דבר שקורה כאן הוא רע. הכל רע.

יש לדעת שעל פי ההלכה, יש איסור להזיק לארץ ישראל כמו לצבוע ולקשקש על הקירות. צריך להתנהג עם ארץ ישראל בדרך ארץ, ארץ ישראל הוא כמו בית המדרש וכמו סוכה וכיוצא בכך.

איך אתה מסביר את התהליך שקורה כאן בארץ במאה שנים האחרונות?

צריך לדעת, שארץ ישראל היא 'אישיות'. היא נקראת 'אם הבנים', כמו שכותב רש"י בתהלים (ק"א). עוד יותר מזה כותב אחד הקדמונים, רבי יעקב סקילי תלמיד הרשב"א, בספרו 'תורת המנחה' (דרשה סח), שארץ ישראל ממש מרגשת, על אף שנראה לנו כדבר תמוה שאבן דומם ועפר הארץ ירגישו, אבל כך הוא באמת, וכמו שמצאנו שעל ידי עשיית עבירות

רח"ל היא מקיאה אותנו, כך יש לה תועלת בעשיית המצוות עליה. על פי ההבנה הזאת, אפשר להסביר הרבה ממה שקורה כאן.

איך אפשר להסביר את מה שנראה לנו לעיניים, שיש כאן בארץ ישראל רח"ל עובדי עברה, ונראה שהם מצליחים בה, ועוד נראה שהיה להם חלק מרכזי בתהליך שיבת ציון הנוכחי?

שאלה זו נשאלה להגאון רבי יוסף ברייער זצ"ל, רב דקהילת עדת ישורון בניו יורק, והוא השיב על זה, שאי אפשר להבין את דרכי ה'. לכאורה נראה, כי אין זו באמת תשובה שנותנת סיפוק והבנה לשואל, רק סוג של דחיה, שאי אפשר לשאול כאלו שאלות. אבל בעומק נראה שהיא תשובה אמיתית, על-פי דברי המגיד מקאז'ניץ זי"ע בספה"ק 'עבודת ישראל' בפרשת יתרו.

על הפסוק 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', מביא רש"י את מה שדרשו חז"ל - "כנשר הנושא גוזליו על כנפיו, שכל שאר העופות נותנים את בניהם בין רגליהם לפי שמתיראים מעוף אחר שפורח על גביהם, אבל הנשר הזה אינו מתירא אלא מן האדם שמא יזרוק בו חץ, לפי שאין עוף אחר פורח על גביו, לכך נותנו על כנפיו, אומר 'מוטב יכנס החץ בי ולא בבני'. אף אני עשיתי כן - ייסע מלאך הא-להים וגו' ויבא בין מחנה מצרים וגו' והיו מצרים זורקים חצים ואבני בליסטראות והענן מקבלם'. שואל המגיד מקאז'ניץ, מה הדמיון? מה שייך כביכול זריקת חצים לקב"ה?

והוא עונה על כך, שהחצים הם הקטרוגים שיש על עם ישראל, כמו שאמרו המלאכים - 'הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה', והקב"ה אינו נותן לקטרוגים לפגוע בעם ישראל, אלא לוקח על עצמו כביכול להתמודד עם הקטרוג ולסתום פי המקטרגים. כלומר, התיאור של 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', שבו הקב"ה מתאר איך שהוציא את בני ישראל מהגלות, היא צורת הנהגת הבורא, המאפשרת את היציאה מהגלות על אף הקטרוגים.

אז נכון שהפסוק 'ולא תקיא הארץ אתכם' היא שאלה וקטרוג על הרבה מאלו שהגיעו לארץ ישראל ובנו אותה, אבל כביכול הקב"ה אומר - 'מוטב יכנס החץ בי'. הקושיה היא קושיה, אבל אתמודד איתה כדי לא לפגוע בבני ולקרבם לגאולה השלמה.

אמנם על פי מה שאמרנו מקודם, שארץ ישראל היא 'אם הבנים' ומרגשת ונפעלת, אני חושב שיש עוד הסבר לתופעה. אמא שרוצה לחנך את בנה הסורר, תאיים עליו שתענישנו ותזרוק אותו מהבית עד שיחזור למוטב. אבל כל זה יתכן רק אם הבן מבין את העונש שבזריקה מהבית, וישתדל לחזור למוטב כדי שהאמא תחזירנו. כך היה כשיצאנו לגלות עם החרש והמסגר, כשהצדיקים היו לראשנו, והבנו שאנחנו נמצאים בגלות כעונש וכדי שנטיב מעשינו.

אבל אם יש סיכון שהבן הסורר ילך לאבדון וכלל אינו מעוניין לחזור הביתה אל אמא, תצטרך האמא למצוא תכסיס אחר כדי להחזירו למוטב. מוטב שיבוא הביתה וישאר בו, והיא

כבר תחפש צורה אחרת להחזירו למוטב, העיקר שלא ילך לאבדון. כך היה המצב בעם ישראל בדורות האחרונים. המון העם היו בסיכון גבוה להתבולל וללכת לאבדון כפשוטו, כמו שאנו רואים אצל אלה שנשארו בארצות הגולה, שמתבוללים באחוזים מבהילים. ארץ ישראל מעוניינת בחזרת בניה מכל מקום, על אף מצבם הרוחני הירוד, ובסופו של דבר, כאן בארץ ישראל הרבה חוזרים בתשובה.

כך ארץ ישראל - 'אם הבנים' - המרגשת, כביכול, פועלת כדי להחזיר את בניה.

לאחרונה אנו עדים להתענינות גוברת מצד יהודים חרדים מארה"ב לעלות ולהתישב בארץ. מה יש לך לומר על כך?

אני חושב שגם זה קשור למה שאמרנו מקודם. 'אם הבנים' רוצה בחזרת בניה. הרי עם ישראל עשוי מקבוצות רבות עם סוגי מנטליות שונים וצרכים שונים, וארץ ישראל - 'אם הבנים' - כביכול מכינה את השטח לבואם, דואגת להתפתחות בכל מיני תחומים, ובלבד שבניה יבואו.

אם כדי להרגיש יותר בנוח, יש מילדיה שצריכים שתהיינה חנויות פיצה, כמו שהיו רגילים בחו"ל וכמו שזה חלק מהתרבות שלהם, אמא כבר תדאג שתהיינה, ובלבד שיבואו. וכן על זה הדרך אפשר להבין התפתחויות רבות כאן בארץ ישראל. ודאי שניתן לראות את הדברים בצורה שונה, אבל אני אישית רואה כך את פני הדברים, גם בחידושים כמו הרכבת הקלה. זה הכל דברים שארץ ישראל - אם הבנים - דואגת להם כדי למשוך את בניה הביתה ולהשאיר אותם מתחת לסינרה.

אמנם אין זה אומר, שצריך לייבא את אמריקה לכאן. עם זאת, עלינו להבין, כי מצד אחד, ארץ ישראל 'דואגת' לנוחיות בניה כדי שיעלו, יתאקלמו וישארו, ומצד שני, צריכים לזכור, כי אל לנו להיות שקועים בעולם הגשמי. דבר זה נכון גם ביחס לעולים בעצמם, וגם לאלה מתרבויות אחרות כמו החרדים המקומיים. מה שראוי ומקובל בתרבות אחת יכול להיות בלתי ראוי ואף מזיק לאנשים מתרבות אחרת.

מה היית מיינץ לבן חו"ל ששוקל לעלות ולהתישב בארץ ישראל?

כמו שאמרתי, רואים שארץ ישראל מכינה את התשתיות כדי שבניה יחזרו. היום ב"ה יש בארץ ישראל כל מה שצריך עבור משפחה חרדית.

מישהו מחו"ל פעם שאל אותי היכן אפשר לגור כאן. אמרתי לו - קח מפה של ארץ ישראל, ובכל מקום שתניח את האצבע תמצא מוסדות לימוד חרדים בקרבת מקום. אפילו אם מה שמתאים למשפחתך זה מוסדות בידיש, תוכל למצוא במרחק נסיעה קצרה. ודאי, שהמרחק כאן מכל מקום בארץ ישראל למוסדות מתאימים הוא פחות מאשר המרחק מחלק מהמקומות שהחרדים הולכים לגור בהם בחו"ל למוסדות שלהם שם.

צריך לתת את הדעת על התאמה לסגנון החיים, ולא להרבות בשינויים שיקשו על ההתאקלמות. לדוגמה, מי שהצליח בחו"ל לגדל את המשפחה שלו כפי רצונו, ושם התגוררו בבית פרטי, כדאי שיחפש מקום בו יוכל לעשות זאת כאן בארץ ישראל. זאת לא חכמה להתעקש למשל לגור בירושלים, כשיוכל לעשות זאת רק בבנין מגורים רב-

קומות עם הרבה דיירים, כשהוא ומשפחתו אינם רגילים לסגנון מגורים כזה. אני מכיר מישהו שעשה כן ומשפחתו לא הסתדרו כאן עם השינויים, עד שנאלצו לעזוב ולחזור לחו"ל.

אנשים לפעמים נוטים להאשים רח"ל את ארץ ישראל כגורם להתדרדרות רוחנית, אבל האמת היא שיש גורמים אחרים. חשוב לא להתפשר בשום אופן על הרמה הרוחנית של המשפחה. אם בחו"ל לא דלק רדיו בבית, גם כאן בארץ ישראל שלא ידלק, גם אם מדובר ברדיו בעברית... אני מכיר משפחה מעדות המזרח, שבאנגליה היו שולחים למוסדות טובים ושמורים בידיש, וכך הבנים גדלו לתפארת. כשהם עלו לארץ, התפשרו על רמת מוסדות החינוך והילדים אכן התדרדרו. כואב הלב לראות את זה. לא חייבים דווקא יידיש, אבל אכן חייבים לדאוג למוסדות שיתאימו לרמה הרוחנית. אבל כמו שאמרתי, מי שרוצה דווקא מוסדות בידיש - גם את זה ימצא במרחק נסיעה מכל מקום שרק יבחר לגור בו בארץ.

לסיים, מה יש לך לומר לאגודת קדושת ציון ולקוראי הגליון?

דבר ראשון, אני רוצה לחזור ולהדגיש את מה שהסברתי בשיעור במוצאי שבת, בה היה ניתן להבין בברור את החששות בעליה להר הבית - באזור מעל הכותל המערבי יש חשש גדול שמקום זה הוא מקום המקודש של מחנה שכינה. וממילא מובן למה אסור לעלות. חשבתי עוד משהו להציע לאגודה.

יש לי רעיון שלדעתי מאוד מתאים לאגודת קדושת ציון שתעשה זאת, משהו שיכול לקדם הרבה את ההסתכלות הנכונה בכל מה שקורה כאן. אני לא יודע אם בידיכם האפשרות לבצע, אבל בכל אופן אומר את הדברים.

הרי אנו עדים לכל כך הרבה ניסים שהקב"ה עושה איתנו כאן בארץ ישראל, המורים שהקב"ה איתנו ומוביל את כל התהליך הזה שאנו נמצאים בו, רק שאנחנו לא מתבוננים ומפנימים. רק לאחרונה היתה מתקפה של מאות טילים ששלחה איראן, מבלי שנעשתה אפילו שריטה ליהודי. בערב פסח ברחוב תכלת מרדכי בירושלים, היה פשוט כמו שמלאך חסם בידי את המפגעים הערבים, שלא הצליחו לירות עקב מעצור בנשק. גם באירועי שמחת תורה תשפ"ד, בתוך כל התופת, היו גם המון נסים וסיפורי השגחה.

אני מציע שתעשו 'פארק הניסים', שתהיינה בו תערוכות שונות עם ממצאים מהאירועים השונים, כמו האקדח שלא ירה, שיספרו את הניסים שהקב"ה עושה איתנו כאן. אפשר להראות שם מצגות קצרות של קציני צבא שיסבירו בדיוק מה היה עם הטילים מאיראן, איך שרואים שהכל זה נסים. הרי כל מי שיש לו שכל מבין את זה.

בחול המועד האחרון היו יהודים שהגיעו לראות את שריד הטיל האיראני ליד ערד. כנראה זה רעיון שיכול להתאים לציבור שלנו.

כך אני חושב. צריך שזה יהיה מקום שאפשר לבוא לבקר בו עם כל המשפחה, שאנשים ישמחו וירצו לבוא. כך, מתוך התבוננות בנסים, נבין ונפנים שהקב"ה רוצה אותנו כאן, ומוביל אותנו לקראת הגאולה השלמה בקרוב. ♦

1 הערת המערכת - דברי הרב שמעדרה ודאי נכונים, שאין להתפשר על רמה רוחנית כשבאים לארץ-ישראל, ויש להזהר מנפילה לשאננות מתוך אמונה שכאן חיים בין יהודים ולכן לא כל-כך משנה לאיזה מוסדות שולחים וכו'. אמנם המציאות בפועל היא שברוב מוחלט מהמקרים, העליה לארץ מביאה עמה עליה גם ברמת מוסדות החינוך ובכל פרמטר אחר של רמת היהדות, ולא כדברי המלעזים על ארצנו הקדושה ומנסקים את סיר הבשר של הגלות מתוך נימוקים של צדקות מדומה, שאינה מעוגנת במציאות.

בית המדרש

מדור 'בית המדרש' מורחב יופיע בעז'ה בגליון הבא, ויכלול מכתבים רבים שנשלחו למערכת. גם אתם מחמנים לשלוח למערכת הארות והערות, שאלות רעיוניות ומאמרים לדוא"ל DOAR@KEDUSHASTZION.ORG. אפשר גם להשאיר הודעות בקו האגודה: 079-607-3701 - 079-607-3701 שולחו 9.

אלכה ואשובה

"וְרִדְפָה אֶת מֵאֲהָבֶיהָ וְלֹא תִשָּׂי אֹתָם וּבִקְשָׁתָם וְלֹא תִמְצָא אֶתְמָרָה אֶלְכָה וְאָשׁוּבָה אֶל אִישִׁי הָרִאשׁוֹן כִּי טוֹב לִי אֶזְ מֵעַתָּה" (הושע ב ט)

לכבוד מערכת 'קדושת ציון' והאנשים היקרים העומדים מאחוריה שיחיי,

רציתי לשתף אתכם עם הרגשה שהרגשתי כבר מזמן, אבל לאחרונה הדברים התחדדו אצלי עוד יותר. כשדנים על המושג של 'מדינת הלכה' ועל הרעיון ליישם את מדיניות התורה בהנהגת המדינה, בקרב רבים משומרי התורה והמצוות מקננת איזושהי תחושה, ולפיה אנחנו לא יכולים באמת לנהוג כהנהגת התורה, שכן קיימת מוסכמת יסוד, ולפיה המעמד שלנו צריך להיות מקובל אצל אומות העולם, ואילו חלילה ננהג על פי התורה, נבאיש את השם הטוב של הדמוקרטיה היחידה במרחב התיכון, ואז כל ידידנו מסיבב לעולם ראה בנו כקיצוניים, ונאבד את תמיכתם. וניתן לסכם, שאצל רבים מובן מהו יחס התורה הקדושה לאזרחי עוה 'החפץ מפשעי, והכל מבינים, שזה לא תקין לסכן חיי יהודים רק כדי להגן על אותן חיות, אלא שלמרות ההבנה הזאת, סבורים כי אין לנו ברירה, כי אם לא נתנהג על-פי כללי המלחמה שהעולם המערבי דורש מאיתנו, אין לנו שום זכות קיום בעיני העולם.

ובאמת, הבנה זו מקובלת לא רק בעיני מלחמה, אלא גם בעמדת התורה הקדושה ביחס לאותם אנשים שבתור לחיות חיי תועבה - גם בזה אין אף אחד שבאמת מסופק מהי עמדת התורה הקדושה, אלא שמצד שני, רבים חיים בתחושה, ולפיה דברים כאלו לא כדאי להגיד בקול, כי אילו הגויים היו מבינים מה אנחנו חושבים על זה, מיד היו מפסיקים לתמוך בנו לחלוטין. ולא רק אצל הגויים אנחנו רואים זאת. הנה לפני כשנה, כשח"כ הרב יצחק פינדרוס אמר בראיון לתקשורת הכללית, שלדעתו אותם אנשי התועבה מהווים איום על עם ישראל יותר מחיזבאללה, גם אז רבים הרגישו שהגם שהדברים פשוטים, דברים כאלו אין לנו להגיד בקול גדול, שלא להרגיז את אומות העולם. וחשבתי, שאפשר לסכם את הדברים בכך, שבכל נידון אנחנו מסתכלים על 'ההלך ילך' בעולם, ולדעתי יש כאן אמירה ברורה של הקב"ה, שיש לנהוג בדיוק הפוך - שאין לנו להתחשב במה יגידו בגר, אלא עלינו ליישם את מדיניות התורה.

בנושא של התועבה, בתחילת המלחמה התנהלה מערכת ענפה של 'הסברה' ישראלית, שיצאו להסביר לכל העולם איך מדינת ישראל היא הדמוקרטיה היחידה בכל המזרח התיכון, ופה אפשר לחיות כחיי הבהמות של אותה תנועה, והסבירו איך שמצד שני בעוה, מי שרק מגביה את הדגל של התועבה - אחת דתו להמית, וזורקים אותו מההגג. את כל זה עושים כדי להוכיח לעולם כמה אנחנו הגויים וכמה אנחנו מוקירים את ערכיהם הריקים.

אמנם בפועל, אחר כל מערכת ההסברה והחנופה הזאת, בפועל התוצאה בשטח היא ממש הפוכה. בכל העולם, כשיש צעדות בעד החמאס, בכל צעדה פרוסים עשרות דגלי תועבה, כאילו באמת קשורים הדברים זה בזה.

האם יש הגיון בתופעה? ממש לא. הרי אותם ליברלים לא יצליחו לחיות יום אחד בעוה תחת שלטון חבריהם. אלא חושבני, שזה בדיוק המסר

שהקב"ה מראה לנו - אל תחשוב שהתמיכה שלכם מאומות העולם מותנית בזה שאתם ליברליים ופתוחים, אלא להפך - ככל שיותר מנסים למצוא חן בעיניהם, הדבר רק מגרע מכחננו להיות עם עצמאי ע"פ ערכיו הקדושים. ועשה ה' אות, שדווקא אותם רשעים שלא ישרדו יום אחד תחת שלטון החמאס - דווקא הם התומכים הגדולים ביותר של אויבנו. עלינו להבין, שאל לנו להתבלבל, אלא מוטל עלינו להגיד בקול רם את עמדת התורה הקדושה בלי להתחשב מה יחשוב העולם, כי גורלנו נתון אך ורק בידי של השי"ת.

כיוצא בו, אפשר לראות את אותו עקרון בעוד סוגיות רבות. הן בנושא של 'רצח אזרחים וילדים' - עושים כל השתדלות שלא לפגוע בהם, ואף על פי כן בעיני העולם קיים פה 'רצח עם', והוצאו צוי מעצר מטעם הקרקס המכונה 'בית הדין הבינלאומי' בהאג כנגד ראשי המדינה בשל כך. בתחילת המלחמה, ידעו היטב, כי המבצר המרכזי ביותר של הטרור נמצא בבתי החולים. גם בזה עמדת התורה ברורה ביותר [ולחבדיל א"ה] גם באמנת ז'נבה, על פי הטקסט, אם יש כוחות עוינים שמשתמשים בבתי חולים, מותר לפגוע בהם, אבל למה לבלבל את העולם... אמנם, כדי לרצות את 'העולם', נהגו במדת 'רחמים' מרובה על כל החפים מפשעי בבתי החולים, וניסו להראות לכל השרים והעמים כמה אנחנו מוסריים. ואז, יום אחד, טיל של הערבים התפוצץ ליד איזה בית חולים, וטענו אז שזה הרג כ-500 איש, וכל העולם האשים את מדינת ישראל שמפוצצים בתי חולים, ואנשי ההסברה התחילו להביא ערימות של ראיות, שזה בכלל היה טיל ערבי, ובכלל לא מתו מזה אלא כעשרה אנשים וכיוצא"ב, ולמרות שההוכחות היו ברורות שחור על גבי לבן - בתקשורת של אומות העולם כל הטענות לא הועילו כלל, וכמו שאומרים - 'משנה ראשונה לא זזה ממקומה'.

רואים זאת גם בנוגע לסיוע ההומניטרי. מיד אחרי שמחת תורה, ראשי המדינה הודיעו שלא יכנס לעוה שום רשמל ושום מים עד שיחזירו את אחרון החתופים. ברעיון, ראשי המדינה בעצם עדיין אווזים שזה מהלך כחם, רק ש'לא היתה להם בררה', כי הרי ארה"ב לא אהבה את הרעיון הזה, ודרשו שיכניסו סיוע ההומניטרי. ומאז שהסכימו להכניס, כל יום החדשות חוזרת על עצמן, וממש כל יום אפשר לראות כותרות, איך שהנשיא בידן ימ"ש אומר שלא מכניסים מספיק סיוע, וצריך להכניס עוד, וזה חזר על עצמו כבר עשרות פעמים. וכאשר יבקשו כן יקבלו, עד שאפילו בנו מל במס, ונכנסו מאות אלפי משאיות. [מצד שני, מצרים הפסיקו לתת להם להיכנס, וכמובן אין שום קול מחאה מהקהילה הבינלאומית].

וכאמור, גם אילולי העובדה, ולפיה כל הסיוע נשלט מיד על ידי החמאס, בלאו הכי עמדת ראשי המדינה הוא שבעיקרון היה יותר טוב לא לאפשר את זה, רק מה - לא נשארה לנו בררה מול דרישות ארה"ב, ואם לא נסכים לכל הדרישות שלהם, חלילה יגידו בעולם שאנחנו מרעיבים את העותים. ולכן נכנסות אלפי משאיות, וככה אין לנו מה לדאוג מכל מדינות העולם...

או ככה חשבנו. אבל כעת התפרסם, שאותו 'בית דין' בהאג החליט להאשים את נתניהו וגלנט בדיוק על 'העוון הנורא הזה, שהם מרעיבים את העותים.

ולאחר שהודיעו שרוצים צווי מעצר כנגדם, כל ה'תומכים' הגדולים שלנו באירופה, כולל צאצאי הנאציים ימ"ש שאיכשהו התבלבלנו לחשוב שהם 'חברים' שלנו - כולם כבר אומרים שהם מקבלים את הפסק של 'בית הדין' הזה, ויעשו בדיוק כפי החלטות אותו בית דין. [זולת ארצות הברית, שמסתמא הבינה, שאם לא יקבלו את עמדת בית הדין, יהיה להם יותר כח להמשיך לסחוט אותנו...]. המסקנה המתבקשת מכל האמור היא, 'למה אתם עוברים את פי ה' והיא לא תצלח', גם כך כל העולם כולו עדיין מאשים אותנו בהרעבת העותיים, ולא משנה המציאות - לפחות שבאמת נרעיב אותם!

אמנם הקב"ה סידר את זה, שממש באותו יום שמאשימים את מדינת ישראל, נהרג נשיא איראן ימ"ש, במיתה משונה שבה יד ה' היתה גלויה לעיני כל. ואותו רשע מטהרן, מלבד מה שהיה מגדולי תוכמי הטרור בעולם, גם במדינתו הוא אחראי לרצח של עשרות אלפי אזרחים. ועליו כל העולם כולו אומרים 'קדוש קדוש קדוש'. באו"ם הורידו את הדגלים לחצי התון למשך כמה ימים כאות הזדהות עם האבלות, ובכינוס האו"ם עמדו לדקת דומיה לזכרו, ואפילו ארה"ב שלחה תנחומים על מיתתו המשונה של אותו רשע שקרא להרוס את כל ארצות הברית.

וכל זה קורה ממש במקביל ובאותה העת בה טוענים, כי מדינת ישראל מרעיבה את העותים ואינה מכניסה להם מספיק סיוע. אין כוונתי לעורר על הצביעות של העולם וכמה הם שונאים אותנו, כי הרי את זה ידענו מוזמן, אלא בכוונתי לעורר אותנו לחשוב נפש בו אנו - עם ה' - מחויבים להעמיק.

מה המסר בכל זה? מה הקב"ה אומר לנו? זה שבכל העולם כולו לא אוהבים אותנו - ידענו מוזמן, וכבר במתן תורה ירדה שנהא לעולם, כידוע מדברי רבותינו. אמנם לדעתי, המסר שעולה כאן שוב ושוב הוא שהתמיכה הבינלאומית אינה קשורה לשום 'מוסריות', ואין דרך לקנות אותה, וככל שנסה לרצות אותם - זה עדיין לא יספיק, כי אם להפך - רק יגרמו להם לבבו לנו, ולא כל-כך נעים להודות, אבל די בצדק...

אך לא אלמן ישראל! נמצאת בידינו הבררה לנהוג כדרישת התורה, בלא לפחד מה יגידו הגויים. והנה הגויים עדיין מאשימים אותנו בדיוק על אותם דברים שאנחנו אומרים לעשות. הקב"ה מראה לנו, שאנו אוכלים את הדגים הסרוחים וגם לוקים, וזה כבר לא שווה לנו. ואם הם כבר מאשימים אותנו בכל, אז כבר כדאי לנו, שילפחות' גם נקיים את דברי התורה הקדושה.

"ביד חזקה וברועו טהיה ובחמה שפוכה אמלך עליכם" (יחזקאל כ לג). אם אנחנו מפחדים לנקוט כעמדת התורה, הקב"ה מביא אותנו לכך בעל כרחנו, כי בין כך לא נמצא חן בעיני הגויים. ולכשתמצי לומר, זה גם צריך להיות כיוון החשיבה בסוגית 'היום שאחרי' בעוה. לא מותרים בידינו שום בררה, עד שנבין שעלינו לכבש את עוה, לסלק משם את האויב ולהתישב בתוכה.

ויהי רצון, שהקב"ה יספק את עינינו וישמור עלינו, ויתן בידינו את האפשרות לכבש וליישב את כל ארץ ישראל השלמה, ויגאלנו במהרה גאולה שלמה עם משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

משה א.

לתרומה / למנוי גלינות להפצה

לתרומה / למנוי: נדרים פלוס: 'אגודת קדושת ציון' לתרומה בלבד: בנק מזרחי (20) סניף 459 מס' חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

קו קדושת ציון

הקלטות מאירועי האגודה, שיעורים ועוד בקו האגודה 079-607-3701

היטיבה ברצונך את ציון תבנה רחומות ירושלים

אוהבי ציון ודורשיה מוזמנים

הועידה הארצית ה-7 לכבודה של ירושלים עיה"ק

האירוע המרכזי לדורשי ציון בטהרה

בע"ה כמיטב המסורת – מרומם מרגש מחזק ומרתק

להודות ולהלל להשי"ת בצוותא

על הניסים שנעשה עמנו בימים ההם בזמן הזה
למען חלקי ארצנו האהובה והמקומות הקדושים ששבו לידינו

ולבקש על העתיד

השיבה שופטינו כבראשונה ובנה ביתך כבתחילה

• יום חמישי • כ"ט באייר - ליל ר"ח סיון •

• 18:30 • מרכז דוידסון •

באתר המפואר הסמוך לכותל המערבי למרגלות בית חיינו.

הכניסה מיד אחרי שער האשפות

בע"ה עם סיום האירוע בשעה 23:00

נצא כולנו לסיבוב שערים' מרכזי - סובו ציון והקיפיה

עזרת נשים פתוחה • כיבוד ופירות ארץ ישראל במקום • כניסה חופשית

לפרטים נוספים חייגו 079-6073701 או בדוא"ל OFFICE@KEDUSHASTZION.ORG

בברכת סגן ראש העיר **אריה קינג** מחזיק תיק מורשת ישראל